

גליון
מוגדל

מ'מי הנחל

ביטאון חסידי ברסלב

שע"י מורשת הנחל

פרנסה
במשנת ברסלב

כינוס
"רב שיח"
מרומם

מוסף מיוחד < עמ' 20-31

א דיבור
דבר "מורשת הנחל"

כאשר תחזיקו גליון זה בידכם, תהיו בוודאי מוכנים ומזומנים לקראת הקיבוץ הק' של רביה"ק בעיר עוז לנו אומן יצ"ו, אם בהימצאות פיזית בעיר, אם בהכנות שמסביב או בטלטולא דאורחא, כל אחד במקום שהוא שם.

כמה אי נעימות יש בדבר זה, שכמעט בכל גליון מוזכרות שוב המניעות שיש בהופעת הגליון, אולם מה נעשה וכך היא האמת, ובגליון זה שכבר היה כמעט מוכן לפני כמה שבועות, נתקלקלו כלי המחשבה הדיגטליים, העומדים לעזר להוציא גליון זה לאור לתועלת כלליות אנ"ש בכל מקומות מושבותיהם, והיה חשש כבד שכל העבודה ירדה לטמיון, אך בחסדי שמים כי רבו הצלחנו להציל את כל החומר מכליון ואבדון, וכך אנו זוכים שוב להביא לפני אנ"ש שיח"י, את מיטב המאמרים בדרכי ועצות רביה"ק ותלמידיו.

ברור הדבר, כי כל זה אינו כי אם מעט דמעט, לעומת המניעות שיש לכל אחד בכל דבר שבקדושה, ובפרט בדבר הגדול הזה, שאנו עדים השנה הזאת, על המניעות העצומות שיש לכל אחד, מי פחות ומי יותר, בנסיעה הקדושה שיש לה חלק בקירוב הגאולה במהרה בימינו, להתקבץ יחד על ציונו הק' אומנה, בימי הכסה - ימי ראש השנה הקדושים הקרבים ובאים.

הן על כך תמצאו במאמר החודש, דיבורים נפלאים מלאים כיסופים וגעגועים להתגבר בכל עוז ותעצומות לקיים רצון רביה"ק בתמימות ופשיטות. כך גם תמצאו עצות נפלאות במאמר "נקודת החבר", ושאר מרגליות ופנינים בין בתרי הגליון הנפלא הזה.

בעומדינו גם לקראת חג הסוכות הנקרא בתורה הקדושה "חג האסיף" באספך מגרנך ומיקבך, אמרנו להביא לתועלת אנ"ש שיח"י, התורמים הנכבדים ואלפי הקוראים, תמלול מלא מ"כינוס רב השיח" המרומם שהתקיים בתחילת חודש מנחם-אב העעל"ט בנושא "פרנסה במשנת ברסלב", ומקוים אנו כי תמצאו בין השורות הכוונה בהירה ועצות נפלאות כיצד להתנהג בנושא הבווער אצל כל אחד - עמל הפרנסה במשנתו הזכה והבהירה של רביה"ק ותלמידיו.

04 **המנין שלכם**
השתלשלות ייסוד ביהכ"ג של חסידי ברסלב

06 **הספר שלי**
חידושים וביאורים בתורה הזמנית

09 **הכבשן**
מכבשונה של חסידות ברסלב

11 **ניצוץ של אור**
סיפורי התקרבות

12 **לאסוקי שמעתתא**
ליבון דברי רביה"ק ותלמידיו

14 **עלה לתרופה**
מכתבים מאנ"ש

15 **נקודת החבר**
לקבל דין מן דין

17 **לקדושים אשר בארץ**
חקר קברי צדיקים

20 **מבית הגנזים**
עתיקות וגנוזות

22 **אין פאבריק**
מהנעשה והנשמע ב"מורשת הנחל"

30 **תמלול כינוס "רב שיח" המיוחד "פרנסה במשנת ברסלב"**

42 **דער פען**
מכתבים למערכת

43 **"ייאספו"**
המדור לחבורות הבחורים

מערכת "מימי הנחל"
שע"י "מורשת הנחל"
טל: 02-5388-949
05484-40814
פקס: 1532-5822-913

חודש בחודשו

אור המועדים וזמני השנה

איך לוקחים את עוצם הרצון...

הראשונה לעשרות אלפים בשנה האחרונה שלפני הקורונה - כן ירבו בע"ה.

ומשנה לשנה, הפכה הנסיעה להיות קלה יותר, מאורגנת יותר, בתנאים נוחים יותר. הכל הפך להיות פשוט וקל. ממש כמו ללכת למכולת לקנות כיכר לחם. לקנות כיכר לחם.

טבע האדם הוא זה. אם ימצא במדבר עטוף ברעב ובצמא, תקבל לפתע כיכר הלחם משמעות אחרת לחלוטין, חדשה לגמרי, עבורו. את כל אשר לו יתן עבורה ואת כל שביכולתו להציע - יציע. יודע הוא ומבין: חייו תלויים בזה. וכשישיגה, לא יהיה גבול לשמחתו ולא מידה לאושרו.

ומשיגיע למקום ישוב, והלחם מצוי וממלא מדפים ומחירו עוד לא התייקר והאמיר - שוב לא יציע אלא את מחירו הנקוב, שוב לא יתרגש כאשר ישיגו; ואם יאמר לו אדם "הרי לך לחם, תן לי משקלה בזהב", בוז יבוז לו.

אם ימצא במדבר עטוף ברעב ובצמא, תקבל

לפתע כיכר הלחם משמעות אחרת לחלוטין,

חדשה לגמרי, עבורו. את כל אשר לו יתן

עבורה ואת כל שביכולתו להציע - יציע. יודע

הוא ומבין: חייו תלויים בזה. וכשישיגה, לא

יהיה גבול לשמחתו ולא מידה לאושרו

ולרגעים אבחננו: הזוכר אתה את כיכר הלחם שהשגת תמורת כל רכושך, אי שם במדבר, כשידעת בחוש שחיך תלויים בזה?

"אוי, טאטע", יחשוב לעצמו, "איזו חיות היתה בכיכר הלחם ההיא".

מזה שלשים שנה שאנו נוסעים לאומן בקלות ובנוחות, מי יותר ומי פחות; מזה שלשים שנה שהנסיעה לאומן הפכה מובנת מאליה, שאין בה בכלל שום ספק, ואין בה בכלל שום שאלה ואין בה בכלל שום קושי (מלבד בודדים שאכן זוכים כל שנה להיאבק מחדש, ולחוש מחדש בטעם מסירות הנפש). אלה שאינם זוכרים את תקופת הקומוניזם, שאינם זוכרים את הכיסופים העזים, העצומים, שהמילה "אומן" עוררה

<<< המשך בעמ' 10

לקנות כרטיס? לא לקנות כרטיס? להתארגן לנסיעה או שאין סיבה להתארגן כל עוד המצב לא ברור? ואיך בכלל אוכל לעזוב את הבית, את הכולל, את העבודה לכל כך הרבה זמן?

אוי, טאטע! מה יהיה עם ראש השנה?!

לנסוע מוקדם? איך נסתדר שם, איך נלמד, ואיפה נגור, ומה נאכל, ואיך נוכל כך להניח את הבית והילדים כל כך הרבה זמן?

אבל אוי, טאטע, מה יהיה עם ראש השנה?

פשוט שאיני יכול להעלות על מפתן מחשבתי את המחשבה שלא אהיה בראש השנה אצל רביה"ק. אני פשוט לא מסוגל לחשוב על זה! אוי, טאטע, חוס וחמול, עזור נא שאזכה להיות באומן בראש השנה, לקיים רצון צדיק ולקבל את תיקוני הנפלאים!

אוי, טאטע!

בשעת כתיבת השורות, לא ברור מה יהיה עם ראש השנה. האם ניאלץ להסתפק שוב בכיסופין, ברצון עז, בדמעות רותחות, בגעגוע והשתוקקות לזכות לעלות, לראות וליראות, בקיבוץ הקדוש ברוב עם בציון רביה"ק? הניאלץ שוב להסתפק בכך ש"אין דבר העומד בפני הרצון", היינו שאת הרצון אי אפשר לקחת מאיתנו? או שמא נזכה, כולנו יחד ברננה, להסתופף בצל רבינו הק' בקיבוץ הקדוש?

אוי! טאטע!

אין לנו נביא ואין איתנו יודע עד מה.

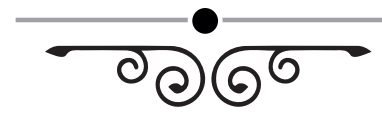
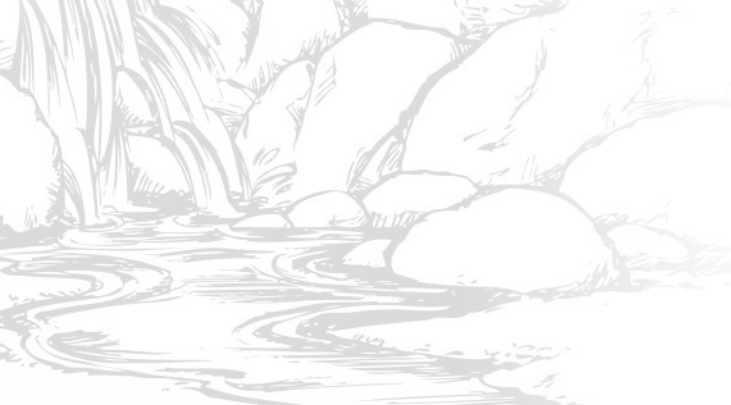
פעם בשנה, כך התרגלנו, אורז אבי המשפחה את תפיליו, לוקח כמה ספרים וקצת בגדים, נפרד מבני ביתו ויוצא במונית, או באוטובוס לשדה התעופה, תוך שמירה מקפדת כראוי על עיניו, עולה על המטוס - ונוחת באוקראינה, ומשם לאומן.

פעם בשנה, כך התרגלנו, רוכש האדם כרטיס טיסה, ומכין עצמו לנסיעה לאומן, לאור האורות, לצדיק האמת, לרבינו הקדוש - לקיבוץ הקדוש, ל"אין דבר גדול מזה". אין בזה שום פקפוק, אין בזה שום ספק. כמו שברור לך שכדי להיות שבע אתה צריך ללכת למכולת, לקנות כיכר לחם ולברך ולאכלו.

לקנות כיכר לחם.

לפני כשלושים שנה התגלה חסד ה' בעולם, וברחמיו העצומים והנפלאים קרסה בקול דממה דקה המפלצת הקומוניסטית. באחת, הפך מסך הברזל האימתני לאבק פורח. רבבות אלפי ישראל שמאחוריו שוב הפכו חופשיים לעבוד את בוראם כרצונם, ואלפי אנ"ש שמחוצה לו - הפכו חופשיים לעלות לציון רביה"ק כרצונם, ללא שום מניעה אמיתית (מלבד מניעות מחשבה וממון).

ואכן, אנ"ש ניצלו את ההזדמנות, ומדי שנה עלה כפורח מספר המצטרפים לקיבוץ הקדוש שכל העולם תלוי בו. ממאות בשנה

עיה"ק ירושלים תובכ"א - פרק י"ד (4)

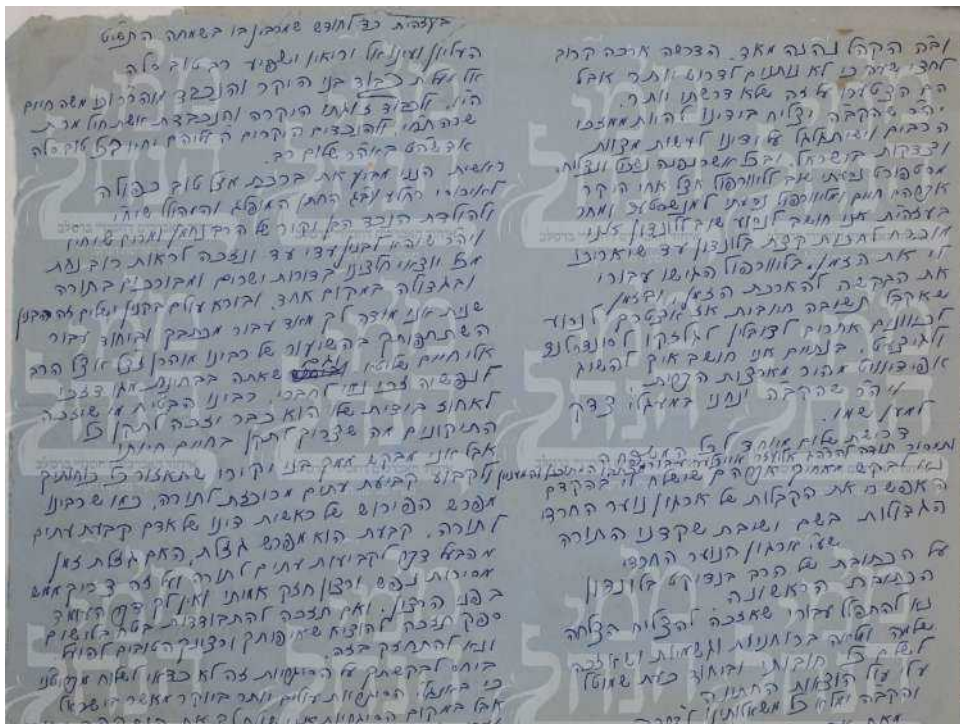
ביהמ"ד הגדול במאה שערים

היהודית וראהו כיצד הוא יושב והוגה בתורה, מנותק כליל ממטרת גלותו באנגליה ותיכף נתם לעזרתו ואף אירגן 'דינר' לכבודו. אך כאשר עמד ליכנס למעמד הנכבד שמע ר' וועלוול כמה נשים מתלחשות בנייהן על ה"ביוטיפול ראבאיי" (הרבי היפה באנגלית) שהגיע הנה, ור' וועלוול שנפשו המזוככת לא היתה יכולה לסבול זאת הסתובב לאחור וחזר לאכסנייתו כלעומת שבא...

כאשר קיבל אשרת כניסה לארה"ב, הרחיק נדוד ובא לניו יורק שם התאכסן אצל הרה"ח ר' צבי יוסף ואסילסקי שעמד בכל עת לימין הבית הגדול הזה.

ר' צבי יוסף, שנקרא אצל אנ"ש בחיבה "ר' הערשל", לא חסך עמל והיה הולך וסובב עמו בערי הריכוזים החרדיים...

מעשה פלא אירע עם ר' וועלוול, כאשר פעם אחת אמר לר' הערשל כי איש פלוני מחלל שבת. ר' הרשל תמה על כך מאד היות והלה היה נראה כירא ושלם אך לאחר בירור הודה הלה שבעבר היתה שבת אחת שלא היה בידו להתאפק וניגן עם כלי שיר שהיה אהוב עליו וועלוול ור' וועלוול

אחד ממכתביו של ר' וועלוול מהמסעות הללו

מסעיו של הרה"ח ר' בנימין זאב חשין

כאמור בפרק הקודם החלה הרחבת בניין בית המדרש ובניית הקומה החדשה שתכיל את היכל בית המדרש המרווח, דבר שכמובן הצריך הון רב.

באותו זמן עמד הרב החסיד ר' בנימין זאב חשין לפני נישואי בתו והתכוון לנסוע לחו"ל למען ארגון הנוער החרדי בשערי חסד שבראשו עמד במשך שנים רבות. ר' בנימין זאב, או בכינויו "ר' וועלוול", נמנה גם בין חברי הנהלת בית המדרש מיום היווסדו ועסק הרבה בגיוס כספים עבור בנייתו ברחבי הארץ כפי שמעידים גם הפנקסים אותם השאיר לאחר פטירתו. אשר על כן נתבקש ע"י הרה"ח ר' לוי יצחק בנדר ור'

אליהו חיים רוזין כי בצאתו לחו"ל יפעל גם למען הבניין העומד בשלבי בנייה מתקדמים.

אי לכך, על אף שלא זו היתה מטרת נסיעתו לחו"ל כאמור, מכיון שחלק מהכספים הרבים שגייס ייעד לבניין בית מדרשנו הגדול, נסקר בקצרה נסיעה ארוכה ומופלאה זו.

ראשונה שם ר' וועלוול פעמיו לאנגליה, שם השתהה למשך תקופה ארוכה, כאשר הוא

מבקר בין היתר בעיר הבירה לונדון, מנצ'סטר ועוד, עד שקיבל ויזה לארה"ב.

באחד הימים פגש בו אחיו ר' אברהם חיים בשכונת 'סטמפורד היל'

בראייתו הזכה הכיר את רושם העבירה על פניו... במהלך מסעו אף השתתף ר' וועלוול בקיבוץ ראש השנה בארה"ב. בהקשר לכך סיפר הרה"ח ר' אברהם יעקובוביץ' צ"ל: באותה שנה מרוב

החדש ואף התקין מקוה חדשה בחצרו. אך מכיון שבור הטבילה הוחם בשב"ק לא רצה ר' וועלוול לטבול בו והביע את רצונו לטבול באוצר הקפוא, ר' אברהם ניסה למנעו מכך אך לפני שהספיק להניאו כבר היה ר' וועלוול אחר הטבילה...

מפיץ דעת רביה"ק

בכל מקום בואו מסר שיעורים בתורת רביה"ק ותלמידיו, אם זה מדי שבת בביתו של ר' הערשל וואסילסקי בווייליאמסבורג בו השתתף גם המשגיח הרה"ג ר' נתן וכטפויגל ועוד.. כאשר הצימאון האדיר ששרר שם הביא עשרות מבקשי תורה יראה לשתות בצמא דברים הלקוחים

הרה"ח ר' בנימין זאב חשין עם הרה"ח ר' אליהו חיים ובנו ר' קלמן רוזין מקבלים בדה התעופה את פני הנדיבים למשפחת לאזאר

ממעייין הנובע.

וכך כותב ר' וועלוול במכתב לבנו שכתב אליו מאנגליה: "בבית הכנסת הגדול דרשתי פעם ראשונה לפני הקהל וב"ה הקהל נהנה מאוד. הדרשה ארכה קרוב לחצי שעה כי לא נתנו לדרוש יותר, אבל הקהל הצטער שלא דרשתי יותר". ובמכתב אחר ממוצ"ש בשלח שנת תשי"כ מניו יורק: "ואפילו כאן בארה"ב צמאים מאוד לדברי רבינו מוהר"ן ז"ל ובאים לשמע השיעורים ממרחקים ואילו היה לי זמן יותר היו יכולים בעזה"ית לפעול לקרב הרבה לדעת רבינו מוהר"ן ז"ל וחבל שאין באפשרותי להספיק כי הזמן קצר והמלאכה מרובה..."

קרוב ל-18 חדשים נמשך מסעו של ר' וועלוול, מסוף תשי"ט עד שלהי תשכ"א, במהלכה סבב ממדינה למדינה עיר ועיר ובכל מקום בואו ראו גדלותו ונתקדש שם רבינו. במהלך מסעו ביקר גם אצל ידידו ר' שמעון טלסניק חתנו של ר' זעליג לאזאר שעמד לימין השול בתחילת בנייתו (ראה מימי הנחל גיליון נ"ג בארוכה) ר' שמעון סייע בידו ואף תמך בו בנתינה הגונה עבור המשך הבנייה.

וכה כותב הגה"ח ר' אלחנן ספקטור במכתב לבנו: "וע"ד האיש אחד מא"י שלומד ברבים בוודאי הוא זה ר' זאב חשין כי הוא עוסק גם פה ללמוד לקו"מ עם חבורות ספרדים וקירב הרבה נפשות מהם והאיש הזה הוא ת"ח ובעל מעשה במדות טובות ובגמ"ח מיקירי וחשובי ירושלים ויכול לשמח את העולם ברוקדין ונגונים של א"י התימנים... וישם לדרך פעמיו למדינתכם ומה מצעדי גבר כוננו אולי לקרב שם נפשות להשי"ת ע"פ דרכי רביז"ל, הוא מכיר אותי בטוב (גנזי אבא מכתב קנ"ח - י"ב שבט תש"ך).

שמחה פצחו כולם בריקודים סוערים ובהיות שהרצפה היתה עשויה עץ נרעדו קירות הבנין ואנשים ששכנו בבית המדרש שבקומה התחתונה עלו לברר על סיבת הריקוד בעיצומו של ראש השנה, אי לכך יצאו לרקוד במבואה של ביהמ"ד כאשר ר' וועלוול מרקד עמהם בעוז

ותעצומות, ורבים היו העוברים והשבים במחזה, לצפות במחזה, ביניהם היה בחור צעיר שהצטרף לריקודים, שמתוך כך נקשר לאנ"ש עד שזכה גם הוא להתקרב לרבינו ולקחו לחתנו ברבות הימים.

מספר אחד מזקני אנ"ש שיח', כי באחד הימים כאשר היה עדיין נער צעיר, הגיע אליו ר' וועלוול

וכשהוא מלטף את פניו בחביבות אמר לו: דע לך שיש איסור נורא לעבור בין שתי נשים. ודבריו שנאמרו בכזו מתיקות עשו עליו רושם ועד היום גם כאשר עברו למעלה מ-50 שנה בכל עת נסיון צפים ועולים לו דבריו ומחזקים אותו להתגבר.

וכך מספר כ"ק האדמו"ר מסוליצא שליט"א אשר איתן מושבו בפארקווי, כי הוא זוכר בימי ילדותו עת הגיע ר' וועלוול להתאכסן בשב"ק בבית אביו האדמו"ר ר' שמואל שמעלקא זצ"ל, ואז זכה להתבונן במקצת דרכיו ואורחותיו, ועובדא אחת נצרבה בלבו: היה זה בליל שב"ק כאשר תיכף לאחר הסעודה התכונן ר' וועלוול יחד עם רעהו שהתאכסן באותו חדר לעלות על יצועו, אולם כאשר הבחין כי בני המשפחה כבר נכנסו לחדריהם לשנת הלילה, התגבר כארי כשהוא פונה לרעהו ואומר לו "איך תוכל לישן את חייך?!" וכך קמו יחד ועסקו בעבודת הבורא עד אור הבוקר.

מספר אברך אחד מאנ"ש בארה"ב, כי יום אחד הוא רואה את ר' וועלוול עומד ומשוחח בטלפון הציבורי העומד בפנית הרחוב, מה שהתמיה אותו במאד, כיצד יודע ר' וועלוול את הקוד להתקשר מארה"ב, אך כאשר נעמד מאחוריו ושהקשיב לשיחתו הבין כי ר' וועלוול התחכם למצוא את הדרך להתבודד ולדבר עם קונו מבלי שיפריעו בידו...

במהלך מסעו הגיע ר' וועלוול לקנדה ושהה בין היתר בערים מונטריאול, אוטווה וטורונטו שם התאכסן בביתו של החסיד ר' אברהם יעקובוביץ. עובדה נוראה סיפר ר' אברהם, כי אז סיים לבנות את ביתו

הספר שלי

חידושים וביאורים בתורה הזמנית

תורה ס"ה

מה נקרא הליכה עם תורה

התורה, אך התחלה עצם הדבר שמתחילים ומפנימים את דברי רביה"ק ללב ולמוח וכדלהלן.

דוגמא מעצת ההתבודדות

כדי להבין הדברים היטיב ניקח דוגמא מעצת ההתבודדות: כשאחד בא לפנינו ושואל האיך מקיימים את עצת ההתבודדות, במה אני מקיים את העצה היקרה הזו, ויותר נכון האיך אני נכנס בהיכל הקודש הנקרא 'התבודדות', התשובה היא לא 'לצעוק' 'להתאנח', 'חשבון הנפש' 'וידוי דברים' 'הודאה' 'לעשות מתורה תפילות', ולא נהסס לומר שגם התשובה 'תפילה' לא זו היא הגדרה של התבודדות.

התבודדות הכוונה 'לדבר' לה', עצם הדיבור לה' הוא הגוף העיקרי והשרשי של העצה של התבודדות, וכל הנ"ל הודאה לה' או צעקה לה' הם רק סעיפים בתוך העצה יקרה זו, אבל עצם קיום העצה הוא 'דיבור' לדבר לה' - כאיש אל רעהו, והתפילה וצעקה והודאה וכו' הם עוזרים ומסייעים להרחיב את הדיבור לה' יותר עד שישפוך כמים ליבו לפני ה', ולהיכלל במחוייב המציאות, ולזכות לשלימות ההתבודדות "שלא תהיה נשמתו קשורה בגופו כי - אם כחוט השערה מעוצם צערו וגעגועו וכסופיו להשם יתברך באמת" (ליקו"מ) שהם השלימות של התבודדות, אך התחלה והאמצע והסוף הוא 'עצם הדיבור' לה', ובתוך הדיבור יש דיבורי הודאה ויש דיבורי צעקה, אנחה, חשבון הנפש וכו' וכו', אך הציר המרכזי הוא הדיבור לה'.

וכדי לדייק את הדברים לאשורם צריך לומר שלא 'עצם הדיבור לה' הוא הציר המרכזי בהתבודדות, אלא עצם הישיבה והרצון להתחיל לדבר לה' כבר נכנסים להיכל הקודש של התבודדות ואפי' שהוא שותק ואין לו דיבורים כבר אז הוא מקיים את העצה של התבודדות.

להרגיל את עצמו לחשוב ולהפנים את דברי רביה"ק

ומהתבודדות נלך אל העצה היקרה ש'רצונו ללכת עם תורתו', שבתוך הליכה עם התורה יש סעיפים וסעיפי סעיפים, אך עצם הליכה עם התורה היינו לחיות עם התורה כל היום.

ולכן כמו בהתבודדות שהשלימות הוא להגיע לשפוך את כל הלב לה' עד שלא תהא נשמתו קשורה בגופו כי אם כחוט השערה מעוצם צערו וגעגועיו וכיסופיו להשם יתברך באמת (ליקו"מ), ודבר זה לא שייך להגיע ביום אחד אלא בריבוי התבודדות על גבי התבודדות וזכים לפעמים להגיע להתנוצצות זו, אך התחלה של העצה יקרה זו הוא ע"י הדיבור לה' בפשיטות.

כמו כן לגבי הליכה עם התורה 'שיהיו כל עבודתו והילוכו ביראת ה' ע"פ הנאמר באותו התורה' ההתחלה הוא להתחיל להרגיל את עצמו לחשוב

לרגל התחדשות לימוד תורה ס"ה לקראת ימי ר"ה הבלע"ט בהם הבעל השדה מקבץ את כל הנשמות כאחד. ראינו לנכון לתמצת את עיקרי היסודות שיש בהליכה עם תורה.

הליכה עם התורות של רביה"ק הוא דבר כללי ובו פרטים ופרטי פרטים, ודומה לבנין שלם עם קומות על גבי קומות ובכל קומות יש חדרים וכו' וכפי העולה מכל השיחות נראה שיש ארבע דברים עיקרים ויסודיים בהליכה עם התורה.

א. עצם הליכה עם התורה ב. לימוד התורה. ג. קיום העצות. ד. והתפילה והתבודדות על התורה.

וכל חלק וחלק משלים את השני וכדלהלן.

אך לפני שנכנס לפרטיה של כל חלק וחלק, מוכרחים אנו להגדיר מהו נקרא הליכה עם התורה, וליתר דיוק במה אנו מקיימים את 'רצונו החזק מאוד שנלך עם התורה' האם כשלומדים את התורה זה כבר נחשב להליכה עם התורה, או בתפילה על התורה? התשובה היא 'לאו דווקא', יכול האדם ללמוד את התורה אפי' בעיון ועדיין לא הולך עם התורה, יכול האדם לשפוך את ליבו על התורה ועדיין לא מקיים את 'רצונו החזק מאוד לילך עם התורה, וגם יכול האדם לקיים את העצות הכתובה בתורה ועדיין לא נכנס להיכל של הליכה עם התורה.

כל עבודתו היא עפ"י התורה

הליכה עם התורה פירושו לחיות את התורה כ"כ עד 'שיהיו כל עבודתו והלוכו ביראת ה' על פי הנאמר באותה התורה, וכל תפלתו ושיחתו יהיה לזכות להגיע למה שנאמר באותה התורה' (שיחות הר"ן רצו).

זאת אומרת שמפנימים כ"כ את מה שכתוב בתורה עד שכל היום וכל הלילה המוח עסוק רק בדבר אחד בתורה של רביה"ק. וכך בכל תקופה לוקחים תורה אחת ובו משקיעים את כל המוח והלב בתורה אחת.

לכן לא עצם לימוד התורה ולא התפילה על התורה ואפי' לא קיום העצות הם בגדר הליכה עם התורה, כי ייתכן שאדם ישפוך את הלב על התורה אך כל המוח שלו במשך היום בכלל לא הולכת ולא חיה את דברי התורה, וכך לגבי קיום העצות, קיום העצות יכול להגמר בדקה אחת אך זה לא נחשב עדיין שהוא הולך עם התורה, הליכה עם תורה הוא שכל היום וכל הלילה יש לו דבר אחד ויחיד - התורה של רביה"ק. וייתכן שזה נראה שהוא מדרגה שלא כ"כ בקלות מגיעים לזה, אך האמת היא שכמו כל העצות של רביה"ק שייכים לכל אחד כך העצה והרצון החזק של ללכת עם התורה שייכים לכל אחד.

נכון שלקיים בשלימות הגמור את הרצון החזק של הליכה עם התורה הוא שכל היום וכל הלילה בעבודת השם יהיו קשורים ודבוקים עם

ד' נקודות יסודיות להליכה עם תורה בשלימות

אחרי הגדרת מהו הליכה עם התורה. נתמצת את ד' דברים העיקרים והיסודיים שבהם הולכים בשלימות עם התורה.

א. הליכה עם התורה - הוא כמו שהגדרנו שהוא עצם המחשבה על התורה עד שהוא חי את כל התורה וכל התורה והתפילה הוא סביב התורה וכלשון רבי שמואל הורביץ:

וְלִילֶךְ עִמָּה יָמִים וְשָׁנִים שִׁיְהִי כָּל הָעֲבוּדָה רוֹחֶנֶת עַל פִּי הַתּוֹרָה הַזֹּאת הֵן הַתּוֹרָה וְהַתְּפִלָּה וְהַמְצוּת וְעֲבוּדַת ה' הַכֹּל עַל פִּי הַתּוֹרָה הַזֹּאת, וְכֵן כָּל הָעֲבוּדוֹת הַנְּשָׂמִיּוֹת; אֲכִילָה וְשִׁתְיָה וְשִׁנְיָה וְשִׁיחָה עִם הַבְּרִיּוֹת וּמִשָּׂא וּמִתָּן הַכֹּל עַל פִּי הַתּוֹרָה הַזֹּאת, וְלִחְשֵׁב תָּמִיד בָּהּ בְּשִׁכְבָּךְ וּבְקוּמָךְ וּבְלִכְתָּךְ בְּדַרְךְ וְכוּ' תִּהְיֶה כָּל מַעֲיָנָה בָּהּ (מכתבי שמואל א פג).

ב. לימוד התורה - שע"י לימוד התורה הם עוזרים ומסייעים מאוד לזכות לילך עם דבריו הקדושים, אך כמו שכתבנו לעיל, שבעצם הלימוד הקדוש יש הרבה סגולות לטהר אותנו מכל הכתמים, והעצה יקרה גם בלי שהולכים עם התורה, ובעצם הלימוד יש ב' סוגי לימוד 'לימוד הבקיות' ו'לימוד העיון' וכשרוצים ללכת התורה מוכרחים ללמוד את התורה וכ"ש עם לומד בעיון שאז בנקל הולך וחי את התורה.

הליכה עם תורה הוא לא בהכרח 'עיון' על התורה ולא 'תפילה' על התורה ולא נהס לומר שאפי' שעדיין לא זכו לקיים את העצות של התורה, אלא עצם המחשבה והרצון את לחיות דברי רביה"ק, כבר נכנסים להיכל של 'הליכה עם התורה', עד שזוכים להמשיך התיקונים המבוארים בתורה

ג. קיום העצות - שעצם קיום העצה בזה הולכים באמת עם התורה, כי כשאדם הולך עם התורה ולא מקיים את העצות, הוא דומה לאחד של"ע יש לו תאוות ממון והוא חושב כל היום איך לעשות כסף, אך כשמגיע לפועל לעשות מסחר הוא הולך לישון, אותו דבר כשהולכים וחושבים על התורה המטרה הוא לזכות ולקיים לכל הנאמר בתורה ההיא, ואף שקיום העצות הם רק סעיף אחד בתוך עצם ההליכה, כי עצם קיום העצות אינם בהכרח העצה של הליכה עם התורה, כי האדם יכול לקיים את העצות כפי המבואר בליקוטי עצות אך הוא לא הולך עם זה כל היום וכ"ש לא ב' או ג' חודשים, אבל בכל זאת כל המטרה של הליכה עם התורה הוא לזכות לנאמר שם בתורה.

ד. תפילה - אחרון אחרון חביב הוא התפילה והתבודדות, שכדי לזכות ללכת עם התורה מוכרחים להתפלל עם התורה ולהתבודדות עליה, כי זה כל התכלית של התורה לזכות לקיים את העצות ומבלעדי לא ירים את רגלו, וכפי שמובא בשיחה רצו "וכל תפלתו ושיחתו יהיה לזכות להגיע למה שנאמר באותה התורה".

וכן מצינו במכתבי מוהרנ"ת ששם את התפילה על התורה כחלק אחד עם הליכה עם התורה וז"ל:

וְהַעֲקֵר שְׂתִזְכֶּה לִילֶךְ בָּהֶם לְהַתְּפַלֵּל עִם כָּל תּוֹרָה, עַד שְׂתִזְכֶּה לְשַׁמְרָה וְלַעֲשׂוֹתָהּ וּלְקִימָהּ וְכוּ'. שְׂזֶה הָעֵקֶר (עלים לתרופה שכ"ו).

ולהפנים את דברי רביה"ק, עצם המחשבה שאדם חושב ומתבונן מה למד, מה רביה"ק רוצה לומר זאת, איך זה שייך אלי, מה הביאור בזה, כל זה הם התחלה וכניסה להיכל שנקרא 'ללכת עם התורה'.

לכן הציר המרכזי של קיום העצה של הליכה עם התורה הוא לחשוב, ומנסים להפנים את דברי רביה"ק עד שזה מתחיל לחיות אצלו, בזה מקיימים את הרצון החזק של ללכת עם התורה.

וכשהוא מקיים את עצם ההליכה, בתוך זה יש עוד שלבים וסעיפים שהם א. קיום העצות, ב. התפילה ג. וכמובן הלימוד של התורה, וכל הג' דברים הללו הם עוזרים ומסייעים לזכות ללכת ולחיות את דברי רביה"ק, אך כל זה מגיע מזה שהוא התחיל לחיות ולהפנים את דברי רביה"ק ואז ממילא הוא כוסף 'לקיים' את מה שהוא למד, והעיקר שהוא 'מתפלל לזכות לדרגות הנשגבים בתורה, וגם מתחיל לעיין מה ביאור בדברי רביה"ק, עד שזוכה שכל היום כולו הוא חושב על התורה, וכל העולם מקבל אצלו צורה אחרת לגמרי, ובפרט כל 'הילוכו ביראת ה' מקבל גוון חדש שקיבל מהתחלה של הליכה עם התורה, כל השמו"ע מקבל פירוש המילות אחרים, אם עד עתה 'למלשינים' היה ראשי הקליפות שהוא מכיר, מאז שהוא התחיל ללמוד תורה ס"ה הוא מגלה ש'למלשינים' הם בעלי הדין הרודפים את האדם מלהשליך מהגן השדה.

אם עד עתה הוא התפלל שהוא 'חוננו מאיתך חכמה בינה ודעת' שיזכה ללמוד וכדומה, מאז שהוא התחיל ללכת עם תורה ס"ה, החכמה בינה ודעת הכוונה הוא שישכיל בינה שאין שום רע בעולם וכל הצרות והיסורים הם טובות גדולות מאוד.

אם עד עתה הוא התפלל ו'קבצנו יחד מהרה מארבע כנפות הארץ לארצינו' הוא משהו שקשור רק לימות המשיח שיבוא במהרה, הוא מגלה בלימוד תורה ס"ה שצריכים לזכות לקיבוץ הדיבורים בתפילה והנשמות אצל הצדיק [ובעיקר בר"ה].

ולא רק בתפילה הוא הולך עם התורה, אלא גם בעת שהוא אוכל ושהוא יושן, הוא מקושר לתיקוני התורה [וראה בהקדמת ספר מסילות שמביא הדרכה איך הולכים עם תורה במשך כל היום כולו עיי"ש].

ושוב, ההתחלה של 'הליכה עם התורה' מתחיל עם עצם המחשבה והפנמת דברי רביה"ק עד שזה מתחילה לחיות עם זה, וממילא הוא כוסף ולומד ומתפלל על דברי התורה עד שזוכה להגיע בשלימות לתיקונים המבוארים בתורה.

סוף פסוק: הליכה עם תורה הוא לא בהכרח 'עיון' על התורה ולא 'תפילה' על התורה ולא נהס לומר שאפי' שעדיין לא זכו לקיים את העצות של התורה, אלא עצם המחשבה והרצון לחיות את דברי רביה"ק, כבר נכנסים להיכל של 'הליכה עם התורה', עד שזוכים להמשיך התיקונים המבוארים בתורה.

כי העיון בתורה הוא עצה נפלאה שרבינו הק' הורה לנו, לטהר אותינו מכל הכתמים. וגם התפילה על התורה הם שעשועים גדולים שלא עלו מעולם וכן קיום העצות הם הם התיקונים שרביה"ק הוריד לנו.

אך 'הליכה עם התורה' הוא ענין אחר, והוא לחשוב ולהפנים את דברי רביה"ק היטיב במוח ובלב עד שזוכה לחיות עם התורה כל היום וכל הלילה.

רק כדי לקיים את העצה של הליכה בתורה בשלימות, כדאי מאוד ורצוי להשתמש עם העצה של העיון בתורת רביה"ק, וכן מוכרח מאוד לקיים התפילה על התורה, וכ"ש לקיים לעובדה ולמעשה את העצות של התורה, אך הם העצות נפרדות שהם עוזרים ומסייעים מאוד ללכת עם התורה דהיינו לחיות עם התורה באמת עד שכל היום וכל עבודתו יחשוב אך ורק על התורה.

הרי הליכה עם התורה הוא כבנין שלם עם ד' קומות עיקרים, שהם א. עצם הליכה עם התורה ב. לימוד התורה. ג. קיום העצות ד. התפילה והתבודדות על התורה.

ד' אופנים בלימוד העיון

לימוד העיון ניתן לחלק לד' אופנים. א. רחבה. ב. ארוכה. ג. עמוקה. ד. גבוהה.

ד' לשונות אלו התבטא רביה"ק על תורה כ"ב שהיא ארוכה ורחבה ועמוקה וגבוהה מאוד.

א. רחבה - הוא ללמוד את התורה באופן של 'רוחב', כשאדם בונה בנין ייתכן שהוא יבנה אותו בצורה רחבה עם קומה אחת, אך רחבה מאוד מאוד, כן הדבר בלימוד ליקו"מ שניתן ללמוד אותו בצורה של 'רוחב' שלא רואים את בנין ושלבי התורה כבנין אחד גדול, שאחד הוא על השני [כמו 'ארוכה' דלהלן] אלא אחד הם ליד השני, וכך יש לו בכל תורה הרבה נושאים שאין לו קשר מיוחד למשל בתורה ס"ה, קיים מושג של 'בעל השדה', תפילה כתיקונה, לעשות אחד מהתפילה, להתבטל אל התכלית, וכו' וכו' וכשלומדים בצורה של בקיאות כל התורה הם רק בדרך של 'רוחב' שאחד ליד השני ולא מעל השני כלומר זה עדיין לא בנוי מה מביא את השני.

ב. ארוכה - הוא לימוד יותר עמוק מאשר לימוד באופן של 'רוחב' והוא שלומדים את התורה בצורה של השתלשלות דברי התורה, וכמו בנין עם קומה ע"ג קומה, כן כשהוא לומד את התורה הוא בונה את כל השלבים של התורה באופן שאחד יביא לשני, [למשל בתורה ס"ה אחד הדברים שצריכים להבין מה מביא את התבטלות אל התכלית המבואר באות ג' לעשות את התפילה אחד המבואר באות ב', שאין רואים ממש קשר אחד עם השני, והם שתי דברים, אך בעיון עמוק רואים שכתוב בסוף התורה שהשכל בשלימות אומר לנפש לעשות אחד מהתפילה, והשכל בשלימות הוא ע"י שזוכים להתבטל אל התכלית וע"י שיש כזה שכל בשלימות, עי"ז השכל עושה פירות דהיינו שהוא מתקן ומשלים ומגדל את הנפש, שהיא בת השכל, ואז יש ביכולת הנפש לעשות אחד מכל התפילה]. ולהבין סדר השתלשלות בנין התורה הוא תחילת העיון בדברי התורה, ולפי דברי מוהרנ"ת בליקו"ה (ראש חודש ה) יש ענין גדול להתפלל לפי סדר השתלשלות התורה: "בְּכָל תּוֹרָה וְתוֹרָה לְעֵשׂוֹת מִזֶּה תִּפְּלָה לְבַקֵּשׁ וְלִהְיוֹתָ מִה' יִתְבָּרַךְ שִׁיזְכֶּה לְבֹא לְכָל זֶה כְּפִי סֵדֶר חֲדוּשֵׁי הַתּוֹרָה שְׁגֵלָה, כְּפִי בְּנֵי הַנּוֹרָא שְׁבִנָּה בְּכָל תּוֹרָה וְתוֹרָה שְׁגֵלָה בְּדַרְכּוֹ הַנִּפְלָא".

ג. עמוקה - הוא לימוד התורה מיניה וביה, דהיינו אחר שלמד את התורה ב'רוחב' וב'אורך' הוא לומד אותו בצורה של עמוקה, דהיינו שהוא מתעמק בכל קטע וקטע משלבי התורה, באופן של מיניה וביה, עד שיכולים למצוא בקטע אחד של התורה את כל סדר השתלשלות של התורה, ויש מאנ"ש שכתבו שבאות א' של כל תורה מבואר כל התורה, וצריכים להתבונן היטב בכל האות האיק מרומז כל התורה שם.

ד. גבוהה - הוא הלימוד החשוב ביותר שהוא ללמוד אותו בצורה של 'גבוהה' שהדברים הם גבוהים מאוד מאוד, ולא לגשם אותם וכדו', אלא להבין שהתיקונים הם גבוה מעל גבוה.

ספרי הרה"ק מטשערהין - בעולם שנה ונפש

לסיום נוסף פרפרפת נאה.

הרה"ק מטשערהין זיע"א עשה כמה ספרים חשובים ויקרים על ליקו"מ, וכמה מהספרים הם ע"פ נושאים כמו יקרא דשבתא על שבת קודש, זמרת הארץ על ארץ ישראל, ירח האיתנים על ר"ה, דהיינו שהוא לקח את כל התיקונים הנפלאים בתורה, וגילה איך זוכים לתיקונים האלה ביותר בשבת קודש, וכן על ארץ ישראל ור"ה, שגילה איך זוכים לכל התיקונים ביותר בארץ ישראל ובר"ה.

וי"ל בדרך רמז שהם כנגד עולם שנה נפש, בהם גילה מתי הזמן והמקום שבהם מסוגלים לזכות לתיקוני התורה. 'שנה' [זמן] הוא יום המובחר של השבוע - שבת קודש, וכמו שכתב בהקדמה 'שירוב המאמרים הקדושים ממאמרי ז"ל וכמעט כולם יש להם שייכות גדול לקדושת שבת וכולם כלולים בקדושת שבת כי הם כלליות גדול'

וכן הוא על ר"ה שבו כלול כל השנה כולה וכתב בהקדמה "חזק אני בדעתי שבוודאי יש בכל מאמרי ז"ל מענין ר"ה".

'מקום' הוא מקום המקודש מכל הארצות - ארץ ישראל, שבהם ניתן לזכות ביותר לכל התיקונים של כל תורה ותורה [וכדאי לציין שכתב שם בזה הלשון: "ליושבי א"י" מסוגל ביותר לעיין בזה כי כמעט שלא נמצא ענין אחד מהמצטרך שם שלא יהיה מבואר בחיבור קטן זה, בפרט שכל הדברים שבחיבור זה יסודתם בהררי קודש, היינו על דברי רבינו הק' זצוק"ל. אשר כל דיבור ודיבור מדבריו ז"ל הם מקצוע גדול בתורה, ויכולים להרחיב הדיבור בהם עד אין סוף ואין תכלית והם עיקר גדול לעבודת ד'].

ההתחלה של 'הליכה עם התורה' מתחיל עם עצם המחשבה והפנמת דברי רביה"ק עד שזה מתחילה לחיות עם זה, וממילא הוא כוסף ללמוד ומתפלל על דברי התורה עד שזוכה להגיע בשלימות לתיקונים המבוארים בתורה

ומוהראב"נ זיע"א גילה היאך כל התיקונים של התורה הם בסוד 'נפש' דהיינו במובחר שבנפשות עם ישראל שהוא משה משיח, שהוא הזוכה בשלימות לכל התיקונים של כל תורה ותורה, וממנו נמשך לכל הנפשות התיקונים.

ועל זה מיוסד כל הספר הקדוש "ביאור הליקוטים" להראות היאך כל תיקוני התורה הוא מתגלה בשלימות בעיקר בצדיק, ועי"ז הוא מוריד לנו את כל התיקונים של התורה.

הרי שבדברי הרה"ק מטשערהין זיע"א מתגלה שלימות התיקונים 'בזמן' [-שב"ק, ור"ה] ומקום [-א"י]. ובדברי מוהראב"נ זיע"א מתגלה שלימות התיקונים ב'נפש' [שהוא משה בעצמו].

וניתן להוסיף על זה בדרך רמז שכהיום אחרי שיש לנו ג' גילויים אלו 'זמן' 'מקום' 'נפש' עבודה שלנו הוא לגלות את עבודת 'נפש התלמיד' ה"ה הוא דברי מוהרנ"ת שיסודתם בהתחזקות הנפלאה, דהיינו למצוא בכל תורה ותורה את דברי התחזקות על התורה [וכמו שהרחבנו במאמר 'התעוררות הרב והתחזקות התלמיד'], או ניתן לומר שעבודה שלנו הוא למצוא ולגלות היאך 'נפש התלמיד' תלוי בתיקוני התורה, דהיינו היאך ע"י עבודתינו שאנו מתעוררים מלמטה נשפע ונמשך השפעת תיקוני של הרב

(כל המאמר נכתב בדרך אפשר בלבד ונשמח לקבל הערות והארות)

ר' מיכל ברסלב'ר - בעל השיירות

במקומות הקדושים פעה"ק ירושלם ת"ו, בכותל המערבי בטרם נלקחו מאתנו במלחמת תש"ח, היה פוגש שם בקביעות את אנ"ש חסידי ברסלב, וכך זכה להתקרב לאורו של רביה"ק, ודבק באנ"ש ושתה מים מבארו של הרה"ח ר' אברהם שטרנהארץ זצ"ל.

אלמלא שר' מיכל הצטיין במידת השתיקה ולא דיבר על עצמו מאומה אולי היינו יודעים עליו יותר, אך בהיותו הצנע לכת התעקש שלא להתבלט במעשיו ופעליו הכבירים.

ר' מיכל היה ת"ח עצום וגם היה עוסק רבות בספרי רביה"ק ותלמידיו, והיה נוסע מדי שנה להשתתף בקיבוץ הק' המתקיימים בימי ראש השנה אצל ציון התנ"א רשב"י זיע"א באתרא קדישא מירון ואף שימש שם כגבאי.

כמו"כ בטוב לבו היה מנדב מיד שנה את הדגים לכבוד יו"ט לכל באי ומשתתפי הקיבוץ.

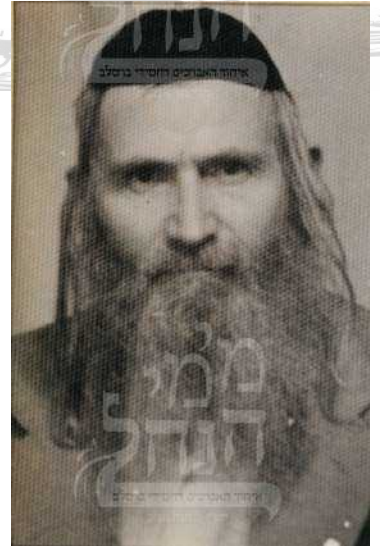
ר' מיכל שימש כשלוחו של מחותנו לעתיד החסיד ר' הערשל ואסילסקי, לחלק לאנ"ש חבילות עם בשר ומגדנות לכבוד שב"ק. כאשר ר' מיכל מוסיף מדיליה חלב וירקות להחיות הנפשות העניות בני ירושלים של מעלה. כשהוא רותם את בניו לשמש כשליחים לדבר מצוה, למרות שהוא בעצמו היה די לו בפחות מכך ולפעמים לא היה בשביל עצמו בשר ודגים לשבת...

חרף מצבו הדחוק לא נמנע מלתמוך ביד רחבה בבית מדרשם של אנ"ש והמתפללים, כאשר בין השאר אף תרם הספסלים והמנורות לביהמ"ד הגדול במא"ש.

היה דרכו להתפלל בקביעות תפילת שחרית כ"ותיקין", אך לא היה עוזב את ביהכ"נ תיכף לאחר מכן, אלא היה דרכו להישאר לאחר המניינים האחרים, ולאחר התפילה היה מחלק ביסקויטים לטעימה ולהחיות אחר התפילה, ולאחר מכן משדל ומפציר במתפללים שיצאו יחד אתו ב'ריקוד', כמנהג אנ"ש...

כאמור היה מראשוני מארגני הנסיעות לקברי צדיקים כאשר היה מארגן בערב ראש חודש נסיעה לאת"ק מירון ועל הדרך היו יורדים להשתטח בשאר קברי הצדיקים קדושים אשר בארץ המה, הפזורים בהרי הגליל. בנסיעות אלו השתתפו בקביעות זקני וחשובי אנ"ש, ביניהם החסיד ר' שמואל שפירא, שלא היו מוותרים על ההזדמנות להשתטח על קברי הצדיקים, כפי שגילה רביה"ק שגב גדולת מעלתם.

סדר הנסיעה היתה, שהיו נעצרים אצל ציון של צדיק, אומרים כמה מזמורי תהלים, ולאחר 'כיבוד' של בסקויט ושתיה, מקיימים 'ריקוד' קצר וממשיכים בנסיעה.

סגולה ידועה ומפורסמת למתבגרים שעדיין לא זכו למצוא את זיווגם ההגון, לנסוע לעמוקה אשר בגליל, להשתטח על קברו של התנא יונתן בן עוזיאל וכמו שמעידים רבים, התפילות על הציון הק' אינן חוזרות ריקם.

אף הגה"ח ר' שלום גפנר ז"ל, אביהם של קברי הצדיקים בגליל, הנציח סגולה זו בספרו "טובה ראייתה" (עמ' קכ"א) וזה לשונו: "אומרים בשם ר' חיים יחיאל מיכל ליכטנשטיין ז"ל שהתפלה אצל קבר ר' יונתן בן עוזיאל מסוגלת לשידוכים".

מקורו של סגולה זו אינו ברור כלל וכלל, (וראה בארוכה בגליונו "מימי הנחל" גליון כ' - פרשת שלח תשע"ג) אך הבה נתחקה מעט אחר דמותו הפלאית של ר' יחיאל מיכל דנן - בעל הסגולה.

לשם כך, עלינו לחזור לאותן שנים, כאשר האוטובוסים הממלאים את הרחובות כיום עוד היו לפני שלבי התכנון, ואנ"ש חסידי ברסלב, ושאר אנשים יראים מירושלים של מעלה או משאר רחבי ארץ הקודש, שחשקה נפשם לנסוע ולהשתטח על קברי הצדיקים, אם זה ביום ז' אדר, ערב ל"ג בעומר או כ"ה אלול יום בריאת העולם והילולת רבי אלעזר ברשב"י, היו עושים את דרכם ב"לארי" או בשמו המוכר יותר "משאית" כאשר היו מעמידים בתא האחורי ספסלים ארוכות מעץ עליהם היו יושבים הנוסעים וכך היו משרכים עצמם שעות ארוכות בדרכים לא דרכים ובכבישים מפותלות בואכה הרי הגליל.

לא היה זה דבר שבשגרה כמו שאנו עדים היום, שרבים המה החברות והמארגנים המעמידים שירותי הסעות לכל דכפין ובכל עת מצוא, כי אז באותן הימים וקושי הדרכים היתה נסיעה זו מתקיימת לעתים לא קרובות. אך ניתן לומר כי כל מה שאנו רואים כהיום, נזקף לזכותו של איש אחד ומיוחד שהיה עמל ויגע קשות לקראת כל נסיעה להעמיד הכל על צד היותר טוב, כפי יכולתו, ה"ה ר' יחיאל מיכל ליכטנשטיין, או כפי שהיה קורא וחותרם את שמו "מיכל ברסלב'ר".

ר' יחיאל מיכל ליכטנשטיין ז"ל, היה בן למשפחה מעטירה ובעלת הייחוס בהיותו בן ונכד הגאון רבי ברוך בנדיט ליכטנשטיין אחי הגאון רבי הלל מקולומייא זצ"ל. הוא היה בנו של ר' אליהו, נכד הרב מבאטלען רבי יהודה ליכטנשטיין זצ"ל וחתנו של הרב מנחם מנדל שטרן זצ"ל.

במלחמה העולם הראשונה נהרג אביו רבי אליהו זצ"ל הי"ד וכשוך חמת המלחמה עלו כל משפחתו לחונן את עפר ארץ הקודש.

וכאשר שכן בקרב ר' מיכל נפש שוקקה והירבה ללכת ולשפוך שיח

בנסיעות הללו, התגלה ביתר שאת טוב לבו של ר' מיכל שלא ידעה גבולות. היה זה כאשר הבחין כי כאשר הציבור ירד בתחנה להתרענות ולקניית דבר מאכל, נשאר אחד הנוסעים מאחור, ר' מיכל שהבין כי מחסור בכסף מונע ממנו לרדת יחד עם כולם, עלה אליו ונתן לו סכום כסף, שיוכל אף הוא להרגיש עצמו שוה בין שווים.

כמו שפתחנו, נזקפת לזכותו השמועה אודות הסגולה לזיווגים שישנה בתפילה על ציונו של התנא יונתן בן עוזיאל, שמועה זו נשתרבה בעקבות מעשה שהיה.

כאשר ר' מיכל הצטער מאד כי הציון בעמוקה שומם ואף אחד אינו מגיע למקום עקב הקושי הרב לנסוע בדרכים המפותלות בינות להרים והגבעות המקיפות את המקום. וכאשר הוא נועץ עם ידידיו הרה"ח ר' פייבל (ב"ר יונה) לבל והרה"ח ר' שמואל צ'צ'יק, הציעו לו שיארגן קבוצות בחורים מבוגרים כשהוא מבטיח להם כי בזכות התפילה על הציון של יונתן בן עוזיאל יזכו למצוא את זיווגם, ואכן לאחר התפילה המרוממת בהם השתתפו קרוב לשלושה מניינים של בחורים, לא ארכו הימים וכולם זכו למצוא את זיווגם תוך תקופה קצרה.

ומאז החלו להרבות להשתטח על הציון הקדוש, וגם כיום שהדרכים סלולות וקלות יותר לגישה, עדיין אין פוסקים הישועות לזרם, בכחו של התנא הקדוש.

כאשר נשאל ר' מיכל לאחר מכן, כיצד מלאו לבו להבטיח ולהפוך את המקום ל"סגולה", הגיב בחריפות האופיינית לו: "הנח להם לאנשים שנוסעים וניוושעים... וכבר רבו הרמזים לכך".

כך גם היה מארגן מידי שנה את הנסיעה למירון ביומא דהילולא של

התנא רשב"י בל"ג בעומר. בהקשר לכך מסופר, כי בשנת תשט"ז ניסה השלטון בארה"ק לנעוץ טלפיהם על מקום קדוש זה ולשלוט על מקום ההילולא בטענתם המגוחכת כי בדיקה של הגורמים המוסמכים העלתה שהמקום לא יכול להכיל יותר מכמה מאות אנשים, והאלפים שבאים להשתתף בשמחת ההילולא מסתכנים ה".

לשם כך, היו נאלצים כל אלו שרצו לארגן נסיעות למירון לבקש אישור מיוחד מהשלטון על כך. כאשר במקביל החלו לשפץ את כל שטח ההר בו שוכן מערת הרשב"י, (אז חובר המקום למים וביוב וכן הוקמה המשחטה בשטחים מעל הציון וכן הלאה). ר' מיכל שלא היה יכול לחשוב על אי קיום הנסיעה טרח ושלח מכתב בו הוא מבקש שיאשרו לו שלשה אוטובוסים לנסיעה.

לפרנסתו שימש ר' מיכל כ'חלבן', כאשר מחלבת "תנובה" הביאו את החלב לרחוב החבשים אשר במעלה רח' סלנט והוא היה מעביר את החלב לכלים יותר קטנים ועובר למוכרם בין בתי הלוקחות.

באחרית ימיו נפצע בתאונה קשה ואחרי שיחרורו מבתי חולים אסרו עליו הרופאים להמשיך במלאכתו והיא נמסרה לאשתו הצדקנית מרת צפורה ע"ה. עד שר' מיכל בא יום אחד לידי החלטה כי שוב אסור להטריח כל כך את בני משפחתו ויצא בעצמו לתחנת החלוקה כמקדם. אך לצערינו, בדרכו החליק על הקרקע וקיבל שטף דם במוח, כאשר הוא מתייסר בחוליו למשך תקופה קצרה עד שהחזיר נשמתו לבוראו, כשהוא משאיר אחריו זרע ברח' ה', משפחתו המפוארה ההולכים בדרך רביה"ק.

פעליו הכבירים יזכרו לטובה בקרב אנשי לדורות עולם ותהא נשמתו צרורה בצרור החיים.

"חודש בחדשו"

3 << המשך מעמ' 3

הכל - ושמו פעמיהם, מיטלטלים שעות על גבי שעות בנסיעות, לאור האורות, ציון רביה"ק.

טבע האדם הוא, כאמור. אין זו פליאה ואין זו שאלה. אין דינה של כיכר לחם במדבר כדינה של כיכר לחם בישוב - למרות שבשניהם תלויים חייו של אדם!

אין כוונתנו גם להטיף מוסר חלילה, או להכות על חטא ההתרגלות, לזעוק עד כמה הפכה הזכות הקדושה להיות אצל רביה"ק בראש השנה להרגל, לטבע. זה אולי נכון, אבל איני חושב עצמי למתאים להטיף מוסר. להיפך: כל כולי תקוה שנחזור למצב בו הבעיה שלנו תהיה זו: שהנסיעה לאומן כה קלה, עד כי אנו צריכים להתמודד עם כך שזה הרגל...

אלא מאי?

כאשר ישוב העולם לתיקנו, כאשר ידמו הדי המלחמה וישוב השלום לשרור באוקראינה, כאשר נשוב - בעזר השי"ת ובחסדו - וניסע לאומן כטבע שני, כאשר מתוך הרגל נלך בחודש אלול לקנות כרטיס, אולי נזכור לעצור לרגע וניזכר בכיסופין, בגעגוע, בלב הכואב, בזעקה שזעקו עצמותינו כולן "אוי, טאטע, מה יהיה עם ראש השנה!?", בגוף שהשתתף כולו עד כאב פיזי ממש ברצון העז להיות שם.

ולרגע אחד קטן, נזכור, ונתגעגע, ונכסוף, ונשתוקק: היכן לוקחים לכאן את עוצם הרצון ההוא?

כי העיקר הוא הרצון.

כתיבה וחתימה טובה און א גוט געבענטשט יאר.

- כלל אינם מכירים מציאות אחרת: אומן? מה הבעיה בכלל! כן, צפוף, עמוס, לא נוח, אבל מה הבעיה? קנה כרטיס וסע! עד שבאנו בשערי תשפ"א.

בעולם מתקדם, מודרני, כולו שכלולים וקדמה - וירוס קטן שאינו נראה התפרץ לפתע ברחבי העולם וכתוצאה - הצית שוב את להבת הגעגוע. והיא עלתה ואין סוף לגבהה והיא העמיקה עד עמקי הנפש והיא התפשטה כאש בשדה קוצים, סוחפת רמ"ח ושס"ה של אלפים אלפים מאנ"ש, איש במצבו, איש בדרגתו, בתבערה של כיסופים, של געגוע ושל מסירות נפש שכמותם לא נראו שנים ארוכות.

ואתה עומד ותמה, ומתפלא ושואל: איפה היתה ההתלהבות הזו בראש השנה של שנת תש"פ? איך זה שאותם אנשים - אנחנו! איני מתכוון לאחרים - שבמוצאי ראש השנה תש"פ התלוננו על הכרית הלא נוחה ועל האוכל הלא מושלם, היו מוכנים לפתע להשליך עצמם במשך שעות וימים במזג אויר לא נוח, בשל איזו שמועה שהתפשטה שהנה הגבול נפתח? איך אפשר להבין אנשים שמדי שנה מופרעים ומוטרדים מכל מיני טרדות אנושיות קטנות, והנה בערב ראש השנה תשפ"א עזבו את הבית ביום בהיר בתחילת חודש אלול, השליכו את גשמיותם מאחורי גוּם, וכשתיק קטן לכתפם יצאו אל הבלתי נודע, מסוגרים במכלאות בשדות תעופה אוקראיניים, ישנים בתנאים לא תנאים בבלרוס, נתונים למזג אויר קודר במעבר גבול במולדובה - ובליבם, ובמוחם, ובכל ישותם, מקננת אך ורק דאגה אחת: היזכו להגיע לאומן? ובאמצע חודש אב, או תחילת אלול, תשפ"א שוב קמו, עזבו את ביתם ועלו אומנה, ובשלהי תשפ"ב, בעיצומה של מלחמה איומה באוקראינה, שוב עזבו

ניצוץ של אור

סיפורי התקרבות

ר' ישראל יעקב נימן

מכיון שהייתי סוכן נסיעות, נעניתי לעומתו: "באם הציבור יקנו אצלי כרטיסי הטיסה, דהיינו שיקנו אצלי 50 כרטיסי טיסה, אבוא גם אני לר"ה".

ואכן, ר' אהרן עמל קשות והצליח להגיע ל-51 אנשים... ראיתי בכך את מן השמים, ולא יכולתי לפטור עצמי מלקיים את הבטחתי לבוא לראש השנה לרביה"ק.

מה אומר ומה אדבר?! ראש השנה כזה אצל רבינו הקדוש הצדיק האמת, מליבא לפומא לא גליא. זה היה למעלה מהשגתי אז. ממש לעילא ולעילא.

באחד הימים שלפני ראש השנה שמעתי שיחה נפלאה מהרה"ח ר' אברהם יצחק כרמל ז"ל, ולבי יצא מהתפעלות נוכח דבריו הבהירים והנפלאים בשגב גדולת רביה"ק ועל הקיבוץ הק' בימי ראש השנה על ציונו.

והאמת אגיד, כי יותר מכל השיחות והדרשות ששמעתי אז באומן, בדרכי ועצות רביה"ק, השפיע עלי מחזה שיישאר חרוט בלבי לעד. היה זה כאשר הגעתי בימים האלה של ערב ר"ה לציון הק', והנה צדה עיני יהודי זקן שנראה כבן 90, יושב כמעט כל הלילה אצל הציון ועובד את ה' בהתקשרות לרביה"ק, לאחר מכן התברר לי כי היה זה הרה"ח ר' משה בורשטיין זצ"ל.

כי אכן, דברים כאלו לא רואים בשום מקום אחר, יהודים בכל הגילאים ובכל המצבים, מתרפקים בהיכל ציון רביה"ק לזכות לעוד התעלות בעבודת השי"ת ליתר קרבת אלקים וכן הלאה.

מאז אותה ראש השנה, החילותי לנסוע מידי שנה לקיבוץ הק' באומן, וכן התחלתי להשתתף בסעודה שלישית בביהכ"ס 'ברסלב' בלייקווד.

לא עברו שנים רבות, והתוודעתי לשגב גדולת קדושת ארץ ישראל כאשר רביה"ק מרבה לדבר על כך, וכן ר' נתן אינו פוסק מלשפון שיח בתפילותיו הזכות, כך מצאתי את עצמי מתפלל הרבה לזכות לכך.

ואכן באחת השנים, כאשר שהיתי יחד עם בני ביתי שיחי' למשך חודשי הקיץ בארץ הקודש, התנוצץ בקרבם הטעם הטוב ונדלקו גם אצלם הכיסופים לזכות לזה, ואכן שנה לאחר מכן, זכינו לעלות ולחונן את ארץ הקודש.

כאשר הגעתי לראשונה בביהכ"ס "אור אברהם" ניגשתי לאחר תפילת ערבית אל החסיד ר' משה בורשטיין לספר לו על בואי להשתקע בארץ הקודש, ונשאבנו לשיחת חברים למשך כחצי שעה. למחר עלה ונתעלה לשמי מעל והחזיר נשמתו הטהורה ליוצרה... ויהי לפלא.

החיזוק שקיבלתי ממנו באותו לילה עדיין חקוק וחרוט בלבי. והאמת, כי אצל אנ"ש היו בבחינת "ליבא לפומא לא גליא", ואי אפשר לספר כל ההרגשות הנפלאות שיש לי בברסלב, אולם לא האמנתי שיש דבר כזה בעולם.

ב"ה כי אשו של רביה"ק הולך ודולק עוד ועוד, עד ביאת המשיח.

היה זה לפני קרוב לעשרים שנה, התגוררתי בעיר התורה 'לייקווד' ולמדתי בישיבת "נובהרדוק", למי שיודע, שיטת נובהרדוק היא לעבוד את ה' בדרכי המוסר, להתבונן בכל תהלוכות החיים האם כך הוא רצון ה' ולתבוע מעצמו להתעלות ולהתרומם בביטול היש וכן הלאה.

באחד הימים של חודש כסליו, בהיותי יושב בישיבה ועוסק בלימוד המוסר, נעמד על ידי יהודי מארץ ישראל, שהיה בעל הדרת פנים עם זקן היורד על פי מידותיו, שהגיע לארה"ב לזכות את אחב"י במצות הכנסת כלה וככה הסתובב בין הלומדים בהיכל הישיבה להתרימים למען מטרות.

כאשר הבחין שאני עוסק בלימוד ועבודת המוסר בנוסח נובהרדוק ב'התפעלות', החל לשוחח איתי בענייני עבודת ה'.

היה זה בערב שב"ק ובתוך כך הצעתי לו שיעלה אל ביתי לטעום דבר מה.

בהמשך החל לדבר מ'ברסלב'. שמעתי מקודם על קיומה של חסידות 'ברסלב', אולם לא ידעתי הימנה כלום, וכך החל אותו יהודי, שנתברר לאחמ"כ שהוא הרה"ח ר' אלכסנדר זושא שטיצר שליט"א, לבאר וללבן את כל דרכי העבודה של רביה"ק ותלמידיו.

מה אומר?! נשביתי בקסמו, וביקשתי ממני שיהיה אורח הכבוד שלי גם בשב"ק וכך במשך כל השבת, שוחחנו הרבה על העצות של רביה"ק, על התיקון הכללי, על הציון הק' ועוד ועוד.

ובאשר הייתי מחפש חיזוק לנפשי, החייתי את עצמי בדבריו הנפלאים מתוקים מדבש נוטפות מור.

כאמור היה זה בפרוס ימי החנוכה, והרה"ח ר' זושא ניאות להפצרותי להישאר גם על שבת חנוכה בלייקווד. ולא אכחד, כי מכיון שהיה זה ימי היכרות ראשוניים עם 'ברסלב' חסיד, חשקה נפשי לראות ולהתבונן כיצד ניגש הוא להדלקת נרות חנוכה, בדרכו של חסידי ברסלב. לשם כך התחבאתי בחדרו שהועמד לצרכו - בטרם ניגש להדלקת הנרות. ההתלהבות והחיות הנפלאה שאפפו אותו בקיום מצות הדלקת נר חנוכה קשה לתאר וזה חוליה נוספת בניצוצי האור שהתלקחו בקרבי על דרכו של רביה"ק ותלמידיו.

לאחר מכן, כאשר כבר התכונן ר' זושא לעזוב את עיר מגוריו ולחזור לארה"ק, התיישבנו שוב ושוחחנו למשך שעות ארוכות בדרכי ועצות רביה"ק, והתחלתי להרגיש כי אכן כאן טמון החיים האמתיים.

לא ניתן להסביר את ההרגשות שהרגשתי אז, הגילויים הנפלאים שקיבלתי באורו של רביה"ק, ממש "טעם גן עדן".

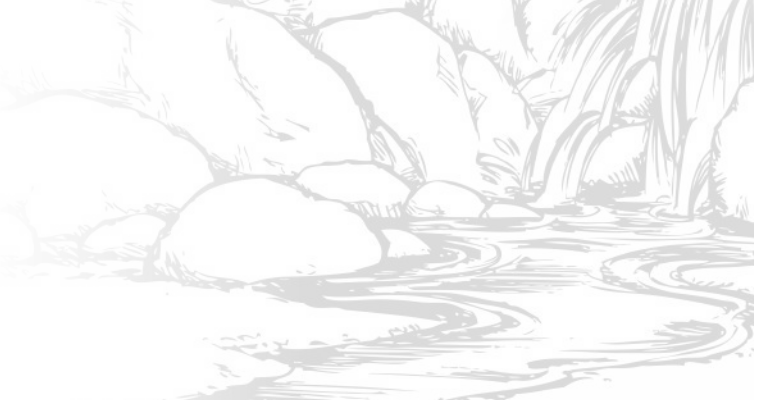
ובכל זאת עוד לא הרגשתי את עצמי 'ברסלב' כמו שצריך, עד שהראו לי בהשגחה עליונה וכך היה מעשה.

יש לי חבר בלייקווד, ושמו ר' אהרן מאייער.

בהתקרב ימי ראש השנה הוא שאל אותי: "נו, ר' ישראל האם אתה בא לר"ה לאומן?"

לאסוקי שמעתתא

ליבון דברי רביה"ק ותלמידיו

שאלה: מזה שלש שנים שיש מניעות חוזרות ונשנות על הנסיעה לאומן ובפרט לר"ה, ובוודאי חובה עלינו להתכונן ברמזים שנרמזים לכל אחד ואחד, איך אפשר להתעורר ולהתחזק מכך לעבודת ה'?

כמו כן, הקבלה האחרת שהיתה אצל אנ"ש; שעוד יגיע זמן שלא יוכלו לבוא על הציון, שנתקיים זה במשך שבעים שנות מסך הברזל, ולדאבוננו חזרנו לכך לפני שנתיים, שהיה אנשים שנסעו כבר עד מדינות שונות וסגרו עליהם החומות ורק יחידים זכו ברגעים האחרונות, כאשר אף אני זכיתי להיות בין אלו היחידים, ורק בערב שבת סמוך לשקיעה שוחררנו משדה התעופה.

הן על כל זה, עלינו לחלץ חושים בכלליות ובפרטיות, לבקש ולהתחנן לפני בורא כל עולמים, אשר לב מלכים ושרים בידו, שנזכה גם השנה שכל אנ"ש יוכלו להיות בקיבוץ, וכן כל אחד וצאצאיו יזכו להיות חלק מהקיבוץ. ומתוך אהבת חברים, יכוון כל אחד גם על כלליות עם ישראל, וגם מתוך האמונה בשגב גדולת ריבוי הבתים של כל אחד ואחד הזוכה להשתתף בקיבוץ, מה שאין לנו שום השגה בזה כי אם שגדול מעלתו עד מאד.

אך זאת אנו יודעים בבירור, שאנו חייבים להיות שמה, לשהות על ציונו הק' ולבלות בתורה ותפילה ועבודת ה', בערב ר"ה ובר"ה עצמה.

ועל זה צריכים לקבוע מקום, כמסופר במעשה הראשונה, ולכסוף על כך. לקחת על עצמו קבלות טובות ולחזק את בדקי הבית בכל מה שרואה לנצרך, לתקן גופינו ונשמותינו להיות מוכן ומזומן ולזכות שיפתחו השערים והדברים לבוא אליו על ר"ה.

ואפשר להטעים ענין הגעגועים והכיסופים, במיוחד מקום זה, על פי המבואר בזה"ק כי הסתלקות הצדיקים הוא בחי' "רעוא דרעווין" רצון שברצונות, שמשם מסתכלים הלאה לעסוק בתיקון הנשמות שבוה העולם וכל אלו המקורבים אליהם, כאשר הבטיח רביה"ק.

ובימים אלו שאנו עומדים סמוכים וקרובים ליום זה, מה לנו גדול מלהתעורר במיוחד בחצות הלילה, לצעוק ולהתחנן "שערי ציון נעוף כיונים", כי כאשר אנו רואים מה שהיה בשנתיים האחרונות, מצפים אנו "פתחו שערים ויבוא שומר אמונים" - אנ"ש השומרים אמונים לרביה"ק לבוא ולהתקבץ על ציונו הק'. שכן, כל מבין דבר יודע כי השנה אין זה סתם מניעות אלא מצב של מלחמה ואין אתנו יודע עד מה.

תשובת הר"ר אברהם שמעון בורשטיין שליט"א:

הנה כל דבר שבקדושה צריך חיזוק בכל עת, בפרט בענין נשגב זה שהתרגלנו אליו כבר יותר משלשים שנה, הנסיעה לרביה"ק, עד שכמעט נהיה כמו נסיעה בין עיר לעיר. אולם בשנתיים האחרונות התחלנו להבין כי הדבר כלל אינו פשוט, צריכים הרבה סיעתא דשמיא בכל צעד ושעל, הרבה ניסו לנסוע ולא זכו להגיע, ורבים לא יכלו כלל לנסוע וכן הלאה.

כבר עסקנו בזה רבות במשך כל השנה החולפת אודות החיוב להרבות בתפילות ותחנונים שנזכה, וכעת שמתקרבים לקראת ימי ר"ה הקדושים הבעל"ט יש להרבות עוד ועוד מבלי להרפות ח"ו.

שכן ידוע, כי הסיפור הראשון בסיפורי מעשיות של אבידת בת מלך, בו מספר רבינו על "דעם אונטערשטן טאג" - היום האחרון של השנה, מרמז על יום ערב ראש השנה, שביום הזה רביה"ק - הצדיק האמת מתעסק באנשיו שבאים אליו ושופכים את לבם בבכיות והרהורי תשובה. והצדיק הזה שהבטיח כאלו הבטחות נוראות לבאים על ציונו הק', מתעסק אתם להוציאם משאול תחתיות, וכל אחד צריך לדעת כי כל תקוותו וישועתו וכל עתיד השנה הבאה, תלוי הרבה בענין זה להיות אצלו על ראש השנה.

וכמו שמפורש בהמשך הסיפור, שבת המלך אמרה למשנה למלך: "ובכל זמן שיהיה לך פנאי תהיה רק מתגעגע ומבקש ומצפה להוציא אותי", כאשר רבינו לימד אותנו ענין הרצונות והכיסופים שצריך לאדם בכל דבר שבקדושה ובפרט בדבר נשגב זה של ציון רביה"ק, שזכינו בדורינו שנפתח שערים כאלו, כמו בת קול שיצאה והכריזה "פתחו שערים... אחרי הגעגועים של עשרות בשנים זכינו ב"ה לראות בהגשמת הנבואה שהיתה מקובל אצל אנ"ש; שעוד יבוא ציבור כזה שיצטרכו להעמיד שומרים שלא יתעכבו אצל הציון, כאשר זכינו לכך כבר בשנים הראשונות להתחדשות הקיבוץ, ומי מדבר כבר על השנים האחרונות שכבר עברו את מספר ה-50,000 משתתפים בקיבוץ הקדוש בליעה"ר כ"י.

להאדם מניעות גדולות רבות מאד, ומזה בעצמו יבין האדם גודל מעלת הנחשק כנ"ל".

ובכן, המניעות הם ראשית להגביר החשק, וכמו שמסיים רבינו בתורה זו: "ועל כן כשאדם חושק ביותר כפי המניעה, ממילא נשבר המניעה".

וניתן גם להסביר כפשוטו, שבכל שנה רבינו עולה עוד ועוד, ומה שהיה

מתוך אהבת חברים, יכוון כל אחד גם על כלליות עם ישראל, וגם מתוך האמונה בשגב גדולת ריבוי הבתים של כל אחד ואחד הזוכה להשתתף בקיבוץ, מה שאין לנו שום השגה בזה כי אם שגדול מעלתו עד מאד

בשנה שעברה זה כלום לעומת מה שעולה בשנה הבאה, וכשהרבי פועל את הענין שלו בר"ה מה שלא יכול לפעול בכל השנה כולה, כמו שאמר בעצמו (חיי"מ ת"ו), אזי בודאי שהבעל-דבר מערים מניעות עד אין קץ שלא נוכל לבוא לתיקונים הגדולים האלו.

אך לעומתו נתגבר ביתר שאת, להגביר את החשק ובד בבד להרבות בתפילות ותחנונים לפני בורא כל עולמים, שנזכה גם השנה יותר מבשנים האחרונות, לקיים את הקיבוץ הק' במתכונתו בריבוי עם כראוי וכנכון בהשתתפות כל אנ"ש וכל עמך בית ישראל כאחד יחד.

אולם ככל שנרבה בתפילה, יעזור ה' שיסתלקו אבני הנגף ונזכה לפתיחת השערים להתקבץ אליו אומנה ולהתפלל עמו יחד ברננה.

תשובת הר"ר שמעון טייכנר שליט"א

הנה זה ודאי, כי לדבר גדול כזה, הראש השנה של רביה"ק, צריכים להתכונן לפחות כמה חדשים, אלא שאנו רואים כי מן השמים יש מניעות, והמניעות לא התחילו השנה אלא זה כבר השנה השלישית שלא נותנים לבוא אל הרבי, וצריכים להתאמץ להתחנן ולהתפלל ולבקש שנזכה גם השנה לבוא לציון של הרבי, להתפלל עמו יחד ולהמליך את הקב"ה עלינו ועל כל העולמות יחד עם רביה"ק, בראש השנה - יום ההמלכה.

אך מלבד זאת שומה עלינו לחשוב מה זאת עשה ה' לנו, שנערמים מניעות כאלו.

הנה בתורה ס"ו אומר רבינו, כי כל דבר שרוצים להוציא מכח אל הפועל, כאשר יש חשק לדבר אז אפשר להוציא מכח על הפועל.

"ועיקר גודל החשק נעשה על ידי המניעה שמזמינין לו, כי כשאישי ישראלי צריך לעשות דבר הצריך לו ליהדותו, בפרט כשצריך לו לעשות דבר גדול הצריך ליהדותו, שכל יהדותו תלוי בזה, כגון לנסוע לצדיק אמתי [ויש להוסיף: ובפרט בראש השנה], אזי מזמינין לו מניעה. וזאת המניעה היא בשביל החשק, כדי שעל ידי זה יהיה לו חשק יותר לעשות אותו הדבר. כי על ידי המניעה שמונעין את האדם מן הדבר, על ידי זה נעשה התגברות החשק מאד".

אח"כ אומר רבינו, כי להיפך כאשר רואים שהמניעה גדולה מאד מאד ובפרט כשרוצה לנסוע לצדיק האמת ... שבזה תלוי הכל, אזי יש

מורשת הנחל

מברכת את כל יידינו ותומכינו

יהו עם כלליות אנשי שלומנו די בכל אתר ואתר

בברכת כתיבה וחתומה טובה

בספרן של צדיקים אמתיים

ולשנת גאולה וישועה

בביאת משיח צדקינו במהרה בימינו אמן

א גוט געבענטשט יאר!

ההנהלה

מכתב נפלא מהרה"ח ר' נחמן ישראל בורשטיין זצ"ל שכתב לירידו הרה"ח ר' מאיר רוקח זצ"ל בו מחזקו לעבודת המלמדות

הדרכה למלמד ע"פ דרכי רביז"ל

גדולת רביז"ל ומוהרנ"ת ז"ל והתנהגותם בהיותם קטנים. - ומובן, שאינו מוכרח כלל להזכיר להם שם רביז"ל מתחילה רק בשם צדיק גדול, וכבר ידעת מה שאמר רביז"ל לאנשיו: איהר מעגט ריידן און שמועסין פון מיר און נישט דערמאנען מיין נאמען, עס הארט מיר נישט אז איינער זאל בענטשען הערינסט און עס זאל זיין פון מיין כח, און ער זאל נישט וויסען אז דאס איז פון מיין כח! - - - ומסתמא גם ידוע לך, המעשה מהר"ר פינחס'ל קיבליצער זצ"ל שהי' "מלמד" ולימד את תלמידיו על דרך רביז"ל, והלך אתם "הנייער בלילה" וכו' ולא גילה להם עד אחרי כמה שנים משורש חיותם וכו', - ובאמת בדרך זו יכולים לפעול רבות, מאשר באיתגליא שאפשר לעורר התנגדות ח"ו, והלוחות הראשונות שניתנו ברעש נשתברו, ואין לך יפה מן הצניעות.

ועל כולם, צריכים להרבות בתפילה ותחנונים שהדברים יצאו באמת מן הלב כדי שיכנסו בלבם ויקלטו בהבלם שאין בו חטא, ובזה תכיר טובה לבעל הטובה אשר חלקך נפל בחבלו וגורלו, לאחוז בעץ החיים ולהיות מחובר לטהור. - כן ידידי אהובי שמח תשמח את עצמך בכל מיני שמחה וחדוה, על כל הטובות הגשמיות והרוחניות שקבלת מאז התקרבותך לאור הדעת הק' של אור הגנוז והנעלם מכל העולמות וכו', ובשמחה ונחת תכנס לתוך חג הפסח הק', לקבלו בקדושה וטהרה בדיצה וחדוה כראוי, ולקיים פה סח לשוח ולספר ביציאת מצרים בכלליות ובפרטיות, להודות ולהלל על כל הנסים והנפלאות, שעשה ועושה עמנו הקב"ה בכל דור ודור באיתגליא ובאיתכסיא, ו"פה אתקריאת מסיטרא דצדיק" כמובא בליקו"מ סי' רב"י, שכח הדיבור בא ע"י התקשרות לצדיקים עיי"ש היטב. ועי"ז נזכה לשמוע השיר שיתער לעתיד על ע"ב נימין ע"י רביז"ל, אשר זה יהי' העוה"ב של כל הצדיקים והחסידים וכו', שהוא שיר - פשוט - כפול - משולש - מרובע - בחי' יו"ד' מיני נגינה שהוא תיקון הכללי תיקון הדעת, - ואז עין בעין יראו כל העולם כולו גדולתו ותפארתו, וימלא שחוק פינו ולשוננו רנה במהרה בימינו אמן כן יהי רצון.

מנאי ידיו דורש שלומו וטובתו תמיד באהבה רבה, וחפץ באמת בהצלחתו וישועתו בכל האופנים, כרצונו ית' ורצון יראיו ז"ל לטוב לו כל הימים ומברכו בשמחת הרגל וכשרות הפסח.

נחמן ישראל בן בילה גיטל בורשטיין

בעזה"י, פעה"ק ירושלים ת"ו

יום ו' עש"ק צו שבת הגדול ט' ניסן תשכ"ט לפ"ק

כוס ישועות וברכות וכל טוב סלה, יגיעו מהררי קודש למעלת כבוד תורתו, אהובי ידי נפשי הותיק וחסיד וכו' מוה"ר מאיר רוקח בן שלאמצע ה"ו ויופיע, ע"ש זוגתו וכל יוצ"ח שיחיו בטוב ובנעימים סלה.

אחר דרישת שלומו הטוב ברחימתא עזיזא.

לנכון קבלתי בע"ה מכתבו המשמח וגם הצ'ק עבור קמחא דפסחא, יהי כן ה' עמו למלא כל משאלות לבו לטובה ובגונו"מ. וכן ישלח השי"ת רפואה שלימה מהרה, לכבוד אביו שליט"א משה בן ריינא בתוך שאר חולי ישראל אמן כן יהי רצון... ולזוג' חוה בת צפורה תחי' ולבתו תחי' רפוי"ש בקרוב אמן.

והנה ידיד נפשי הנאמן ר' מאיר, שמחתיני מאד בדבריך הנעימים שכתבת בדבר פרנסתך המצוי' בחסדו ית', והכל בזכותו וכוחו של הסבא דסבין, אשר ממנו נמשכין כל ההשפעות בגשמיות ורוחניות וביחוד להנקראים על שמו הק', ומה גם שאתה עוסק בלימוד תשב"ר הק', אשר הבל פיהם שאין בו חטא נמשך מ"החזן רואה היכן התינוקות קוראים" כמבואר בהתו' אזמרה

וכו' (ליקו"מ רפ"ב). וכבר ידוע מאמרו הק' ז"ל שאמר: "איך לערן מיט גרויסע און מיט קליינע". ובנוסח אחר שמעתי: "איך בין אמלמד פאר גרויסע און פאר קליינע" - - - וזה שייך להתורה "אי"ה ומלא" המבואר ע"פ כי מרחמם ינהגם וכו' (ליקו"מ תנינא תורה ז'). ואשריך ידידי שנפל בחלקך זכות גדול כזה, ללמד ולחנך ילדים תמימים ולקרבת תחת כנפי השכינה כדת של תורה. ועל כגון דא אמרו חז"ל (סנהדרין צו.) הזהירו בבני עם הארץ שמהם תצא תורה. ועי' היטב בהתו' דרשו סי' ל"ז בליקו"מ ח"א, אשר שם מדבר מכל הנ"ל.

ועתה אהובי, תוכל לקיים "כבד את ה' מהונך" ודרשו חז"ל ממה שחננך, דהיינו מהתלמידים הילדים אשר חנן אלקים אותך ללמדם להועיל, ותתחיל להפיץ מעיינותי הק' חוצה בקרב לבותם הישרים והתמימים, ותבין מעצמך איך לנטוע בקרבם קצת מעצות רביז"ל השייכים גם לקטנים, להרגילם מנעוריהם לאט לאט לשפוך שיח לפניו ית' על כל דבר וביחוד על סדר לימודם, שיזכו להבין ולהשכיל וכו' ושיתפללו בכוונה מילה במילה, ויחזיקו באהבה זה את זה ויתנהגו בדרך ארץ בכל עניניהם וכו' וכדומה, דברים המתיישבים על הלב, ולספר להם

ר' נטע בינדר - בני ברק

הדרך הסלולה מרביה"ק להיות איש כשר ולנצח המלחמה

נפתח בשתי שאלות:

תמיד, שיוציא אותו מחשך לאור ויחזירנו בתשובה שלמה באמת, ואל יתן דמי לו עד שיענהו. ואף על פי שהוא קורא וצועק להשם יתברך זה זמן רב מאד, ועדין הוא רחוק מאד מאד, אף על פי כן אם יהיה חזק ואמיץ בתפלות ובקשות, בודאי סוף כל סוף יענהו השם יתברך ויקרבו לעבודתו באמת, בודאי בלי ספק, רק חזק ואמיץ". ע"כ.

האם יש מקום שמוהרנ"ת מתבטא על עצה מסויימת, שלמרות שיש הרבה עצות מרביה"ק אעפ"כ היא העצה העיקרית?

ובאמת יש קושי גדול למעשה לאחוז בזה, וכפי שממשיך שם מוהרנ"ת תיכף ואומר: "וכבר מבואר זאת בדברינו כמה פעמים. אך צריכין לכפול ולשנות זאת ולזכור זאת בכל יום ויום, כי יש כמה וכמה מיני חלישות ובלבולים על זה בלי שיעור, מה שאין הפה יכול לדבר והלב לחשוב. על כן צריכין לחזור זאת אלפים פעמים, כדי שיתחזק ויתאמץ לעמד על עמדו, להתפלל ולהתחנן לפני השם יתברך תמיד, שיקרבהו לעבודתו, יהיה איך שיהיה". ע"כ.

האם יש לנו איזה הבטחה מרביה"ק לגבי עצה מסויימת שאם האדם יקיימה, אזי סוף סוף בודאי יהיה איש כשר באמת וינצח המלחמה בעולם הזה?

זאת אומרת, שאף אם האדם מוצא את עצמו שכבר זמן רב אינו אווז בעצת התבודדות כראוי, יש עצה פשוטה לזה והיא: שיחזור שוב לעצמו גודל האזהרה שיש על קיום עצה זו, וגודל ההבטחה המובטחת למי שיאחז בזה, ואין לו להתבלבל כלל, כי כך הוא הדרך עם נפילות ושוב התחזקות וכן הלאה.

כדי לדעת את התשובה, הבה נעתיק את דברי מוהרנ"ת ונראה דרך ברורה שאינה משאירה כל ספק. וזה לשונו בסוף ליקו"מ (ק"א): "כי עיקר כלל ושורש ויסוד של כל העצות להתקרב להשם יתברך, הוא רק אמירת תהלים ושאר תחינות ובקשות והתבודדות, לפרש שיחתו בינו לבין קונו, לבקש מלפניו, שיקרבהו לעבודתו יתברך, ורק על ידי זה זוכין לנצח המלחמה אם יהיה חזק ואמיץ מאד תמיד להעתיק ולהתפלל ולהתחנן לפני השם יתברך תמיד, יהיה איך שיהיה, אז בודאי ינצח המלחמה. אשרי לו. כך הבנו מדברי רביז"ל. כי אף על פי שנמצאים כמה עצות טובות בספרי רביז"ל, שהם מלאים עצות להתקרב להשם יתברך, אף על פי כן על פי רוב קשה להאדם לקיים העצה בעצמה. על כן העיקר הוא תפילות ותחינות ובקשות, יהיה איך שיהיה, על כל פנים ידבר בפיו באיזה בחינה שהוא (היינו שאף כשאין לב ודיבורים ידבר בפיו באיזה מצב ובחינה שהוא. א"ה: וראוי לאדם לחזק עצמו בזה, שאף אם עוברים ימים ושנים ואינו זוכה להתבודדות עם לב ודיבורים כראוי, מ"מ אם יעשה את שלו מצד חובתו להשתדל כל יום לפרש שיחתו ולהוציא מה שבלבו לפני השי"ת אזי ככל שיתחזק מצידו בזה כך בודאי משמים יזכו אותו להגיע להתבודדות רבות עם לב ודיבורים, וכידוע שכיש לפעמים תפילה כראוי היא מעלה עמה את כל התפילות שאינם כראוי, ראה ליקו"מ צ"ט), ויבקש מהשם יתברך

וכאשר נתבונן בדברים נפלאים אלו, נשכיל כמה ראוי לנו לעורר עצמנו שיש לנו ממש הבטחה מרבינו איך לזכות להיות איש כשר באמת. והיא גם נשנית בשינויי לשון מועטים, בשיחות הר"ן (ס"ח) עיי"ש דבריו הנפלאים ותמצא נחת.

עוד ראוי לנו ללמוד ממוהרנ"ת שכאשר נתקרב לרביה"ק ושמע על העצה הזו של התבודדות תיכף הבין שזה ודאי יועיל לו, ועיין בכוכבי

ברכת מזל טוב חמה ולבבית

לידידנו ותומכינו היקרים לרגל השמחה במעונם

יה"ר שיזכו לרוות מלא חפניים נחת דקדושה מכל יו"ח בדרכו הסלולה של רביה"ק המסורה לנו מדור דור, לגדלם ולחנכם לתורה ולחופה ולמעש"ט, לבנות בית נאמן בישראל על אדני התורה והיראה לתפארת כרם בית ישראל ולתפארת שם רביה"ק, מתוך הרחבת הדעת וסייעתא דשמיא

בכל מעשי ידיהם אמון

כמו כן, כאשר זוכים להשתטח על ציון רביה"ק (או על שאר ציוני הצדיקים) ומשיחים את לבו לפני הצדיק, אז זוכים בהרבה פעמים להרגיש כי הנה עומדים לפני רבי חי, כאחד שבא לצדיק בדורו ומבקש ישועה.

ושמעתי מהרה"ח ר' אברהם יצחק כרמל זצ"ל, כי פעם ראה בכותל המערבי בחור חסידי שאומר בחשק והתעוררות כל ספר התהלים במשך זמן רב, לאחר שסיים ניגש אל אבני הכותל, שם את ידו וביקש כמה דקות ספורות בפיו בלחישה והלך לדרכו. כשהוא מטעים, שעצם זה שיש לו הרגשה לומר כל ספר התהלים במתינות, אשרי לו. אבל מי שזוכה להרגיל עצמו בהתבודדות לשיח את הלב לפני ה', אזי אדרבא, עיקר העסק במקומות הקדושים הוא לשיח את הלב בגעגועים וכיסופים להשי"ת שיזכה לקרב אותו לעבודתו באמת ובאלו להאריך על המדה כל אחד כפי יכולתו. (ופשוט שאין בזה כללים והוראות כיצד לנהוג, רק כל אחד כפום מה דמשער בלבו).

כמו כן, כאשר זוכים להשתטח על ציון

רביה"ק (או על שאר ציוני הצדיקים)

ומשיחים את לבו לפני הצדיק, אז זוכים

בהרבה פעמים להרגיש כי הנה עומדים לפני

רבי חי, כאחד שבא לצדיק בדורו

ומבקש ישועה

ובאמת זוהי נקודה חשובה, שכאשר האדם זוכה להרגיל עצמו בעצה זו יש לו את הכל: הן חיבור אמיתי אל השי"ת, ויודע כי כל מה שמעיק עליו יכול לספר לפניו יתברך, לשוח את לבו כמו חבר טוב. בנוסף לכך, הוא מודע לרצונותיו בעבודת ה' ולא שהם סתם חבויים בלבו מבלי שכלל ידע עליהם, ועוד, שכל החיזוקים שהוא לומד מרביה"ק ותלמידיו, הוא מפנים אל תוככי מוחו ולבו, תוך כדי שיחתו לפני השי"ת בכל עת, וכך הוא זוכה להחזיק מעמד בכל מה שמתעורר או מקבל על עצמו.

כמו"כ הוא זוכה ליישב דעתו על סדר יומו, והוא זוכה לשים לב לכל שינוי או רפיון ח"ו ובקל יכול לשנותו לטובה.

א"כ אין זה פלא מדוע כינה מוהרנ"ת עצה זו: "עיקר כלל שורש ויסוד כל העצות", כי ע"י שאוחז בזה הוא זוכה לאחוז גם בשאר העצות ובכל דבר שבקדושה.

ה' יזכנו לילך בדרך זו, עליה העיד רביה"ק, שכל הצדיקים לא זכו למדריגתם כי אם ע"י שקיימו זאת, ועי"ז בודאי בלי ספק יזכה כל אחד להתקרב לה' יתברך, אמן.

אור מה שמספר שם, כי לאחר מכן כשבא לרביה"ק ושמע ממנו תורה נ"ב "הניעור בלילה" על שגב עצת ההתבודדות התלהב מאד עד שרצה לילך בשווקים וברחובות לצעוק "געוואלד! הרי יש כאן עצה פשוטה וקלה שע"י יכול כל אחד לזכות להתקרב לה' יתברך", אך רביה"ק אמר לו "עמוד, ממילא לא תפעל!". ועי"ש בהערה דברי ראבר"נ כי הגיע לכך ע"י שקיים עצה זו בפועל וזכה להתעלות בביטול הגמור להשי"ת, כפי שרבינו מאריך שם בתורה.

ולמעשה: איך מתחילים לעשות כל יום שעה התבודדות?

תשובה לכך, ניתן ללמוד משיחות הר"ן (כ"ז) שאסור להיות נבהל כשאדם רואה עצמו רחוק מהנהגות ועבודות המבוארים בספרים הקדושים, אלא יש לילך בהדרגה מעט מעט עי"ש. ובודאי שעיקר הכוונה לעצות ועבודות שבספרי רביה"ק, וביניהם עצה יקרה ונפלאה זו של התבודדות.

ובזמנו, שאלתי את הרה"ח ר' נתן ליברמנש שליט"א, כשקשה לאחד לעשות שעה שלימה האם יתחיל בהדרגה בעשר דקות וכדומה, וענה לי כי אין בזה שום פגם, ואדרבא, אם האדם מכיר עצמו שקשה לו להתבודד שעה שלימה יעשה בהדרגה כאמור. אך הוסיף, שיש להדגיש שאין הכוונה כמו אלו האומרים שאין צריך כל אחד לאחוז בשעה שלימה, הס מלהזכיר, אלא הכוונה שמתחיל בהדרגה ובמיעוט כפי יכולתו אך שאיפתו ורצונו להגיע לקביעות של שעה שלימה.

אמנם, חשוב מאד לציין, שהנקודה העיקרית שתהיה לאדם התבודדות היא בקביעות כל יום, להשתדל להוציא מליבו ולפרש שיחתו לפני ה'. וכמו שכתב במכתבו הנפלא בכת"י שהתפרסם לאחר פטירתו של הרה"ח ר' אברהם יצחק כרמל זצ"ל: "להשתדל לפרש שיחתו לפני ה' ודבר זה צריך חיזוק גם למי שכבר אוזח בשעה כל יום".

טעם במועדים ובכל דבר שבקדושה

עוד יש להוסיף, כי לאחר שאדם מרגיל עצמו להוציא רצונותיו וכיסופיו לפני השי"ת, יש לו אפשרות להתחבר ולטעום טעם המועדים, או טעם בהשתטחות על קברי הצדיקים וכן בכל דבר ביהדות, והיה ראוי להאריך בזה, אך אתן רק כמה דוגמאות קצרות:

באם ילמד לפני חג הסוכות באוצר היראה - מועדי ה' וכדומה, כי ענין הסוכה הוא שהאדם יתיישב בדעתו שהעוה"ז אינו כי אם עראי עולם עובר, אזי יכול להשיח בהתבודדות את לבו שיזכה להגיע לאחוז בידיעת וזכרון התכלית באופן תמידי, וכך יהיה לבו מחובר לחג הסוכות עד שיוכל לטעום ממש "טעם סוכות", וכידוע התבטאותו של מוהרנ"ת לר' נחמן מטולטשין, כי כאשר צועקים כל היום "הטעימני טעם סוכה" זוכים להרגיש בסוכה טעם אחר לגמרי.

לקדושים אשר בארץ

חקר קברי צדיקים

ארזי הלבנון

לאחר שסיימנו ב"ה לעבור על המקומות הקדושים בהם ביקר רביז"ל במסעו לארץ ישראל, חפצנו להשלים את היריעה במקומות הקדושים שביקר בהם תלמידו הגדול גאון עוזנו מוהרנ"ת, אשר כדוגמת רבינו עשה גם הוא את המסע הקדוש לארץ ישראל בשנת תרפ"ב. אמנם חלק הארי מהמקומות שמזכיר מוהרנ"ת כבר נסקרו במסגרת מסע רבינו, אם כן נשאר לנו רק להשלים מתי מעט מקומות שמוהרנ"ת זכה להשתטח בהם ולא עסקנו בהם עדיין.

ובכן, המקום הקדוש הראשון שמזכיר מוהרנ"ת הלא הוא קברו של השבט "זבולון בן יעקב" השוכן בירכתי צידון אשר בארץ הלבנון. אמנם בימינו אלה אין אפשרות ליהודי ארץ ישראל להכנס למדינת לבנון, ואם איננו זוכים להשתטח במקום קדוש זה, לפחות נדע קצת על נפלאות המקום ולעורר את ההשתוקקות לזכות לאור הצדיקים השוכן במקום מנוחתם.

זו הסיבה שבדרך אגב כבר הבאנו במאמר זה גם חלק משאר קברי הצדיקים השוכנים בחבל ארץ זה, אשר כפי המשתמע ממקורות שונים, עד לשנת תש"ח היו יהודי הגליל נוהגים לנסוע למקומות אלו לעתים קבועות, וכן יהודי לבנון בדרכם לארץ ישראל בחודשי אייר סיון היו גם הם נוהגים להשתטח בהמוניהם בשורת המקומות הקדושים הללו.

קבר זבולון הוא בארץ ישראל או בחוץ לארץ?

העיר צידון אשר בדרום לבנון ידועה היתה במשך הדורות כעיר ואם בישראל ורבים מבני ישראל התגוררו בה. העיר השוכנת בקו החוף ככתוב בתורה (בראשית מט, ג): "זבולון לחוף ימים יכון... וירכתו על צידון", היתה ידועה ביופיה הנדיר ובפירותיה המשובחים.

ממשמעות הפסוק הרי שנחלת שבט זבולון נמשכת עד העיר צידון. וכפי שמבאר רבינו אשתורי הפרחי בספרו כפתור ופרח (פרק י"א): "צידון הוא לאשר, אלא שתחמומו הוא לזבולון". ואכן במשך הדורות הסתפקו רבותינו האם העיר צידון נחשבת כחלק מארץ ישראל או שמא דינה כחול. עד כדי כך שבעל חבת ירושלים מעיד כי "שמעתי בבירור שעושים רק יום אחד יו"ט", כלומר שלא נהגו שם יו"ט שני של גלויות.

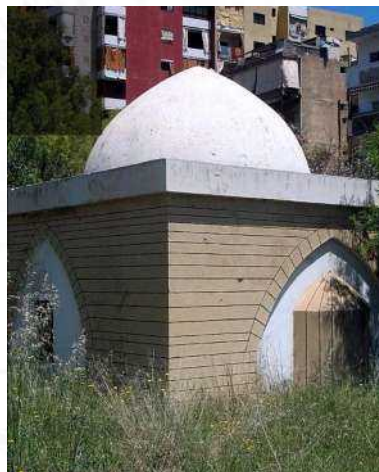
ואכן כאשר מוהרנ"ת מספר על זכיייתו הגדולה להשתטח בקבר זבולון אשר בצידון הוא מתייחס גם לשאלה זו ומגלה לנו דבר מרתק ששמע מיהודי העיר, וזה לשונו (ימי מוהרנ"ת קל"א ואילך):

"הודיעו לי תכף שבצידון אצל העיר יש קבר זבולון בן יעקב, וישו אומרים שגם אחיו יששכר נקבר שם והיה לנו מזה נחת גדול, שנזכר להיות על קבר של שבט מישראל ברוך השם אשר הביאני עד הלום עד גבול ארץ ישראל: ובבקר נכנסתי לצידון והלכנו על קבר זבולון, ויש שם היכל נאה על קברו, ומנורות בשמן זית ויש שם שומר שמעאל אַחַד, כי גם הישמעאלים מכבדים זה הקבר מאד ומה נשיב לה' כל תגמולוהי עלינו שזכינו גם להיות על קבר קדוש ונורא כזה, והדלקתי שם שמן זית והזרנו משם.

"ואחר כך אמרו לנו, שעיר צידון בעצמה עדין אינה ארץ ישראל, רק מקבר זבולון ואילף משם מתחיל גבול ארץ ישראל (!) במה נקדם ה' שזכינו היום יום א' כ' סיון להשתטח על קבר הנורא הנזכר לעיל בארץ ישראל, וביום מחר אם ירצה השם אנו מוכנים לילך לצפת תובב"א. השם יתברך יביאנו לשם לשלום, ונזכה להמשיך עלינו קדשת ארץ ישראל באמת אמן פן יהי רצון".

ואכן כאשר מאוחר יותר נסע לצפת הוא כותב על נסיעתו: "ובליילה זאת נכנסתי לגבול ארץ-ישראל בנדאי, והיה לנו שמחה גדולה".

אם כן אנו למדים מדברי מוהרנ"ת שקבלה היתה בידם של יהודי העיר כי גבול ארץ ישראל מתחיל מקבר זבולון ואילך. הדברים מקבלים חיזוק מדברי הפוסקים (ראה שו"ת מהר"ם גאלנטי סי' נ"ז ושו"ת מהרי"ט ח"א סי' פ"ד ושיירי כנה"ג סי' של"א) הכותבים שקבלה בידם שצידון עצמה היא חול אבל השטח שבין קאסומיאה (חלקו התחתון

מבנה קבר זבולון כיום, צולם ע"י הרב ישראל מאיר גבאי

יהודים חרדים משתטחים על קבר זבולון בשנת תשע"ב

הבנין על קבר אהליאב בן אחיסמך בעת ששימש כמוצב סוג'וד של צד"ל

מצבת אהליאב כיום בחורבנו

מובאת כמה מקורות במאות השנים האחרונות. אחד המקורות הבולטים הוא תיאורו של ר' יוסף סופר (הנ"ל לגבי קבר זבולון): "מצידון כמו ב' שעות נקברים ד' צדיקים גמורים המפורסמים שם: אחד אהליאב בן אחיסמך וזה מערה יפה מאד בכל מיני ציור, אצל זו המערה כמה בתים, ובמערה אחת בצלאל, ובמערה אחת ר' אליעזר איש ברתותא, ובמערה אחת צפניה הנביא.

"ואהליאב בן אחיסמך חשוב מאד אף בעיני האומות, ובאים ג"כ על קברו, ויש תיקון מי שבא על קבר נותן מתנות מה שנדב לבו, ויש שם ממון הרבה כסף וזהב ובלתי אפשר ליקח משם אפילו פרוטה אחת, ומעשה שהיה פעם אחת רצה יהודי אחד ליקח משם כמה זהובים ומיד נחלשה ידו והיה כאב גדול וצעק בבכיה גדולה והתוודה לחזור המעות למקומו ומיד נתרפאה ידו".

ובחבת ירושלים מביא בשם שבחי ירושלים כי המקום הוא "כמהלך ג' שעות מצידון ויש שם חצר ובתים ובתוכה בנין גדול מפואר קבורת אהליאב, ובאים לשם יהודים וגויי הארץ הקרובים והרחוקים ונודרים נדרים ונדבות עבור נשמתו. וגם בכל עת צרה בלב ים היו נודרים עבורו ומזה קונים צאן רבות, וסמוך להחצר יש עדרים שמרעים הרועים בשדות וטובחים ומוכרים לאורחים וקוראים גם אחרים. ויש בחצר הנז' כלי נחושת לרוב לבישול ושתייה ולכל הצטרות הבאים לשם, ואין גם אחד שיקחם ויעבירם משם כי יראים לגנוב. גם מקום אחד שמניחים שם מטבעות והלוקחים ע"פ סגולה מניח אחרים תחתיהם, ויש שם מערה ואומרים כי אם ילין שם חולה או משוגע יחיד יתרפא".

לפי בעל ידי משה היו ליהודי צידון ב' בתי קבורות, האחד סמוך לעירם בשטח חו"ל, והשני סביב קבר אהליאב והוא בתחומי א"י. ומאחר

של נהר הליטני) ועד לצידון הוא ספק א"י. ואכן אם נדייק בדברי מוהרנ"ת הוא אכן החזיק את המקום לספק א"י ולכן שמח שמחה גדולה כשבא לצפת "לגבול ארץ ישראל בוודאי".

תיאור משובב לב אנו מוצאים בדברי הנוסע ר' יוסף סופר משנת תק"כ, שהתגורר במשך כחצי שנה בצידון. ואנו מעתיקים חלק מדבריו, בעיקר אלו הנוגעים לגבי קבר זבולון:

"צידון הוא מקום טוב מאד וכל מיני פירות יש לרוב שלא ראיתי מיום עמדי על דעת, וכל מיני חידושים הרבה ולימונס הרבה (אגב, גם מוהרנ"ת מזכיר שכיבדו אותו שם בלימונים ובי"ש העשוי מלימונים), וגם אתרוגים ולולבים הרבה תיכף אצל העיר ואחורי בית הכנסת גדלים ולולביהם על האילנות וכו' ומצידון יבואו הלולבין ואתרוגים לירושלים ושאר מקומות.

"ואצל צידון סמוך לעיר ראיתי קבר אחד של זבולון בן יעקב ע"ה, ויש שם בנין גדול של חומה, יפה מאד, והדלת סגור תמיד ויש שם שומר אחד ישמעאל שיש בידו המפתח ומי שרוצה לבוא שם על קברו נותן לשומר כמה פאר"ה, ופותח הדלת, ואני הייתי שם י"ב פעמים עם אשתי ובני, ולמדתי שם והתפללנו בבקשות וכו'.

"והוא לא מונח בקבר אלא בארון, והארון שוכב על הארץ אצל כותל מערבי ולפני הארון יש שם אהל יפה מאד, גם כן בדלת, והאהל בכל מיני ציור, ופתח לי ג"כ זה האהל והלכתי לפני הארון ממש ועשיתי תפילה ובקשה. והארון פלא מאד, וארכו ששה אמות ורחבו ששה אמות, הבית יש למעלה כיפה גדולה וסביב הבית יש פרס ואילנות גדולים ומעייין בתוכו, וסביב הפרס יש חומה גדולה עם שער גדול ומי שבא על קברו יש שמחה גדולה, ובאים משם יהודים מרחוק, אנשים ונשים, ועושים שם תפילות ובקשות, ויושבים שם כל השבוע ועושים סעודות ואוכלים ושותים ושמים בתוף וכינור ובכלי זמר".

בסוף דבריו הוא מתייחס לסוגיית הספק האם צידון היא ארץ ישראל, ומציין כי מחמת הספק שמא אינה ארץ ישראל החליט שלא להשתקע שם אלא המשיך לארץ ישראל הוודאית: "לפיכך זו הצידון הוא ספק א"י, ואין ספק מוציא מידי וודאי, לפיכך לא רציתי לישב כאן".

ואמנם קבר זבולון מתואר בהרבה מספרי הנוסעים (ראה בחבת ירושלים בשם מסעות א"י ושבחי ירושלים וסדר הדורות), המציינים בית יפה עם כיפה עגולה והתורגמים (הערבים) קורין לו "שייח ציידין" (הוא הכינוי עד היום הזה). במסעות א"י מציין דבר מעניין: "סמוך לאותו ציון יש בנין יש נושן גדול, עדיין הכיפות קיימים, אומרים שהיה ביהמ"ד לשלמה ע"ה ולפניו באר מים חיים טובים שואבים ממנו בגלגל מלא דליים".

קבר אהליאב בן אחיסמך

בקצה הצפוני ביותר של ארץ הגליל, בשטח הנמצא כיום תחת ממשלת לבנון, למרגלות הרי לבנון הנישיאים, בכביש שהוביל בעבר ממטולה לצידון, נמצאת העיירה 'בטיה'. מכאן מתפתל שביל במרחק 14 ק"מ ועולה על פסגה רמה עד מעל ל 1100 מטר ושמה בפי הערבים "ג'בל סוג'וד" (מלשון 'סגידה' ותפילה). מכאן אפשר להשקיף על הרי הגליל העליון ועמק החולה. בראש הפסגה התנוסס לו לתפארה בנין עתיק יומין גדול מימדים עם כיפות מקומרות וחדר מרכזי בו שוכנת המצבה המיוחסת לאהליאב בן אחיסמך, שנמנה בתורה בין בוני המשכן.

המיקום הגבוה ביחס לכל הסביבה גרמו בשעתו לארגון "צד"ל" (צבא דרום לבנון, שהורכב מהמיעוט הנוצרי והיה כפוף למדינה הציונית) לקבוע את בסיסו הצבאי דווקא באותו בנין מיוחס, כשהם מכערים את היופי העתיק ביציקות ביטון וביצורים שונים. אולם הנזק החמור ביותר אירע דווקא בעת הנסיגה מלבנון, כאשר המקום הופצץ, רוב המבנה נהרס, עד שכיום נשארו רק שרידים, אשר ביניהם אפשר לזהות עדיין את המצבה של אהליאב בן אחיסמך.

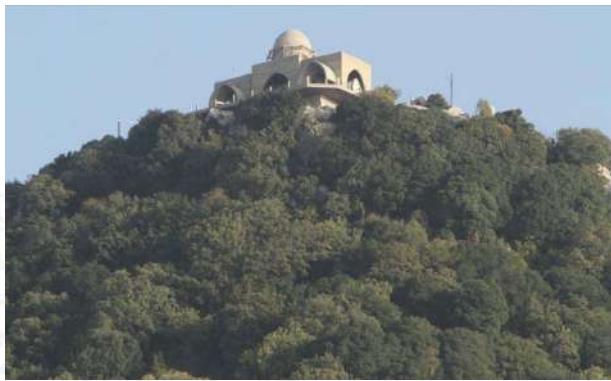
המסורת אודות קבר זה עברה מפה לאוזן בקרב יהודי הגליל והיא

והאמת היא שהמקורות לקבר צפניה קדומים למדי. ר' יצחק ב"ר מאיר לטיף (מתקופת הראשונים) מספר ששמע בארץ ישראל מזקן אחד על קבר צפניה הנביא: "ענן כבוד תמיד עליו, ואם יעמדו שם זה מקצה מזה וזה מקצה מזה מהקבר, לא יראה האחד את חברו". ואמנם מדובר בפסיגת הר הגבוהה מאד ביחס לשאר הרי הסביבה, וע"פ צילומים במקום בשנים האחרונות אכן בתקופות רבות שוכן ערפל סמיך על ראש ההר.

ישנם עוד קברי צדיקים הסמוכים לחבל ארץ זו, כמו קבר ר' אליעזר איש ברתותא ויש אף המציינים את קברו של נח לא הרחק משם, אולם אין העת והמקום מספיק לכך ואי"ה עוד חזון למועד.

בתקופות רבות בשנה מבנה קבר צפניה אפוף בעננים כנזכר בספרי המסעות

קבר צפניה על ראש ההר

הבנין על קבר צפניה

שהובלת הנפטר כרוכה בהוצאות רבות, היו קוברים כאן לרוב רק את אלו שהפרוטה היתה מצויה בכיסם.

בספרי המסעות אנו מוצאים השערות שונות לתירוץ הקושיא איך מגיעו קברו של אהליאב מיוצאי מצרים ומבוני המשכן עד ללבנון. נציין רק את השערת האדמת קודש (עמ' 272 הערה פ"ה) כי בעצם מדובר כאן בקברו של רבי גמליאל בן שמעון, שכן במשנה נגעים (פ"ז) מוזכר שרבי גמליאל ורבי יהושע היו מהלכין ל"גדווד" ולדעתו היא היא סוג'וד שלנו הנמצאת במרום הלבנון והאוויר שלה טוב ומשובח. לכן לדעתו "בעת ההיא היהודים בנו שם ביהכ"נ על שם רבי גמליאל בן שמעון שהיה מתפלל ולומד בו בעת שבתו שם, וכמה מאות שנים הביהכ"נ היה קדוש בעיני היהודים וברבות הימים הגויים מבעלי דתות שונות המירו השם רבן גמליאל בן שמעון בשם נבי אהליאב בן אחיסמך!".

קבר בצלאל

סמוך מאד לקבר אהליאב בכפר "ערב צלאל" (כיום ערב סאלים) ידעו בעבר על מבנה קטן שבו הצביעו על קבר בצלאל בן חור, שותפו של אהליאב לבניית המשכן. לא ידוע האם שם המקום הדומה כל כך הוא כתוצאה מהיחס לקבר זה או שמא להיפך...

הכל תלוי במזל, והגם שאצל חברו אהליאב עשו "עסק" גדול מקברו כפי שהזכרנו מקודם, התימה גדולה מדוע אצלו לא עשו עסק מקברו, בעוד שיש עליו מסורת קדומה בהרבה וגם חשיבותו בבניית המשכן גדולה יותר.

על גודל קדושתו של בצלאל אנו מוצאים בדברי חו"ז הרה"ח ר' שמואל הורביץ ז"ל (קונטרס התקשרות לצדיק האמת פרק ג'): "וכל בנין המשכן וכליו שזכו לקבץ ולעשות, בצלאל שיכול לברוא שמים וארץ, ואהליאב וכל חכם לב וכו' שהם גדולי צדיקי ישראל וראשי הישיבות והמתיבתות (עי' זוה"ק פר' שלח) - אעפ"כ ויביאו המשכן אל משה".

ויצוין דבר פלא, כי לדברי חז"ל (סנהדרין סט:) הרי שבצלאל היה בס"ה כבן 14 בעת שהיה בונה המשכן!

קבר צפניה

על הר גבוה ונישא, הגורד שחקים במתניו, מתנוסס לו כיום מבנה מהודר ורחב ידיים ובו מצבה המיוחסת לצפניה הנביא. המקום היה נקרא פני הערבים בשם "צפיתא" וכיום הוא מכונה בתור "צאפיי".

האמת היא שישנם כמה שיטות היכן הוא קבר צפניה הנביא, יש המצביעים על העיר טבריה בסמוך לקבר יתרו, ויש אומרים שהוא בסורא בעיר מתא מחסיא. אמנם רבים המקורות הטוענים כאמור שהוא קבור בראש הר הלבנון. לדעת חו"ז בעל עדן ציון יש לשער ש"צפניה נקבר בסורא אבל ציוה להעלות את ארונו לא"י לעת מצוא, ועל כן אפילו אחר כך שנשאוהו וקברוהו בא"י נשאר מקום קבורתו שבבל פנוי ומקודש בשמו הראשון".

מצבת צפניה

”קרקע פוריה לפעילות דתית...”

מלחמתה של מלכות הרשעה הקומוניסטית ביהדות, ובתוכה במגדלור הרוחני שהקימו אנ"ש באומן גם במחשכי האופל, הקומוניסטי ורדיפות היבסקציה, הלא הוא מפורסם (ודאי כיום, לאחר פרסום "שלהבת בכפור" של ידידינו ר' דוד דגן, המתעד את התקופה בטוב טעם וביסודיות).

כתמיד, נעסוק גם הפעם בחומרי הגלם שפורסמו בזמנם, והפעם: איומם של הקומוניסטים היהודים - היבסקציה - לעקור את ציון הבעש"ט זיע"א וציון רביה"ק, על מנת שלא ישמשו כ"אבן שואבת" ליהודים, עפ"ל.

כידוע, האימים לא צלחו ולא בוצעו. היבסקציה שקעה בערפל ההיסטוריה, וציון אור שבעת הימים הבעש"ט וציון רביה"ק קמו גם ניצבו, ורבבות אלפי ישראל עולים אליהם מדי שנה בשנה לשפוך שיח לפני בורא עולם.

הידיעה שלפנינו, שפורסמה על ידי "יט"א" (- יידישע טעלעגראפישע אגענטור, סוכנות הידיעות היהודית) ב"ז טבת תרצ"א, עשתה אז גלים ופורסמה בכלי תקשורת יהודיים בכל רחבי העולם, מפולין ועד ארץ ישראל, והרי המקור לפנינו (בתרגום מאנגלית):

**מלחמת הקומוניסטים במתים היהודים:
קבריהם של הבעל שם טוב ונינו, רבי נחמן
מברסלב, עתידים להיעקר, מדווחים חוגים
אורטודוקסיים בריגה.**

ורשה, ט"ו טבת.

היהודים הקומוניסטים (- היבסקציה) החליטו להוציא לפועל את התכנית אותה יזמו לפני מספר שנים, לעקור את קבריהם של הבעל שם טוב, מייסד תנועת החסידות, הנמצא בבית הקברות היהודית בעיירה האוקראינית מדז'יבוז', ושל נינו, רבי נחמן מברסלב, בבית הקברות היהודי באומן, אף היא באוקראינה, כך דיווחו חוגים רבניים בריגה (לטביה), העומדים בקשר עם מנהיגי היהודים הדתיים ברוסיה הסובייטית.

ידיעות כי הרשויות הקומוניסטיות מתכוונות לעקור את קברי הבעל שם טוב ורבי נחמן מברסלב, התקבלו כבר כמה פעמים בעבר. בתחילת שנת 1929 (-תרפ"ט\תר"צ), התקבל בריגה דיווח כי הרשויות המקומיות במדז'יבוז' החלו לחפור את בית הקברות היהודי בעיר, במטרה להפכו לפארק ציבורי. קברים רבים כבר נחפרו, על פי הדיווח, אולם החפירות נעצרו עוד לפני שהגיעו לקברו של הבעל שם טוב, שעל פי הדיווח לא נפגע. הדיווח לא פירט האם החפירות בוטלו סופית או שהן עתידות להתחדש.

העיתונות היהודית הקומוניסטית מחו שוב ושוב כנגד הרשויות הסובייטיות המקומיות על כי הן מתירות לקברי הבעל שם טוב ורבי נחמן להיות מקומות של עליה לרגל עבור החסידים, שלדבריהם מתקבצים שם במספרים גדולים. מנהיגי בית הכנסת הברסלבי באומן, כתבו העיתונים הקומוניסטים, אף הדפיסו - באישור השלטון הקומוניסטי - ספרות חסידית עבור העולים לרגל! סיפורם של הקברים האלה חייב להגמר, הם טענו, משום שהם משמשים קרקע פוריה לפעילות דתית.

הפרקטיקה של עקירת בתי קברות על מנת שישמשו כפרקים ציבוריים אומצה על ידי השלטונות הסובייטיים במספר מקומות. לפני מס' שנים קמה צעקה כאשר השלטונות במינסק, בלרוס, החלו לחפור את בית הקברות בליאשובקה, על מנת להפכו לפארק עירוני. בשנת 1928 (תרפ"ח) שוב קמה צעקה כאשר ניסו לחפור את בית הקברות "וילנה" במינסק, על מנת לבנות שם אוניברסיטה עירונית. יהודי העיר קיימו אסיפה ובה החליטו להעביר את הקברים מבית הקברות, בו קבורים רבנים ידועים

1 הכוונה היא לספרים שהדפיס הרה"ח ר' נחמן שטרנהארץ, המכונה "ר' נאשקע טולטשינער" הי"ד, שהצליח בדרך פלא לקבל רשיון מהשלטונות להדפיס סדרה של ספרי יהדות וחסידות.

6/1/31.

J.T.A. BULLETIN.

COMMUNIST WAR ON JEWISH DEAD: GRAVES OF BA'AL SHEM-TOV AND HIS GRANDSON RABBI NACHMAN OF BRATZLAV TO BE DUG UP SAYS RIGA REPORT.

Warsaw, Jan. 4th. (Jewish Telegraphic Agency). The Jewish Communists have decided to carry out their plan contemplated for some years, of digging up the graves of the Ba'al Shem-Tov, the founder of Hassidism, situated in the Jewish cemetery of the Ukrainian town of Miedzybozh, and of his grandson, Rabbi Nachman of Bratzlav, one of the great leaders of Hassidism, situated in the Jewish cemetery of Uman, also in touch with leaders of Jewish Rabbinical circles in Riga, who are in touch with leaders of Jewish religious life in Soviet Russia have learnt, communicating their information to the Rabbinical authorities here. Reports that the Communist authorities intend to dig up the graves of the Ba'al Shem-Tov and of Rabbi Nachman of Bratzlav have been received on a number of previous occasions. In the early part of 1929, a report came to Riga that the local Soviet of Miedzybozh was digging up the Jewish cemetery to lay it out as a public park. Many graves had already been dug up, it was stated, but the digging operations had stopped at the Mausoleum of the Ba'al Shem, which had not been touched. It was not known, the report said, whether the digging had been finally stopped, or was to be resumed.

The Jewish Communist papers have repeatedly protested against the Soviet authorities for allowing the tombs of the Ba'al Shem and of Rabbi Nachman to be used as places of pilgrimage by the Hassidim, who they said, flock there in large numbers. The leaders of the Bratzlav Synagogue in Uman, they wrote, were with the permission of the Soviet authorities printing Hassidic literature for the use of the pilgrims. The graves must be done away with, they urged, because they are breeding places for religious activities.

The practice of digging up cemeteries for the purpose of laying out the grounds as public parks has been adopted by the Soviet authorities in a number of places. Some years back there was a great outcry when the White Russian authorities started covering over the Jewish cemetery at Liachovka, in Minsk, and laying it out as a municipal park. In 1928 the same thing happened at the so-called Vilna Jewish cemetery in Minsk, near the Vilna Railway station, where the authorities decided to dig up the graves. The religious Jews held a meeting and decided to dig up the graves in the cemetery, where many famous Rabbis, including Tevele Mirsker and Rabbi Zisele Rappaport, are buried, and to convey the remains to the new cemetery for reinterment. Almost the entire Jewish population came with sacks, it was reported, to collect the bones, and followed in the procession which carried them to the new cemetery. In Verditchev, too, in the summer of 1929, the local Communists started digging up the 200 year old Jewish cemetery to lay it out as a public park. Workers engaged in the excavation work and policemen were attacked by hordes of Jews, who threw stones at them, demanding that they should stop the work. The city authorities admitted that the cemetery was ancient but contended that the gravestones had fallen into decay and that the place had become a centre for spreading disease. In the small town of Gorovitchi there were serious disturbances reported not long ago, when the Jewish population collected in force to try to prevent the local Soviet building a military barracks and a Jewish school on land which was formerly a Jewish cemetery. The police and the fire brigade had to be called out to disperse the crowd.

(NOT FOR PUBLICATION UNLESS BY PREVIOUS ARRANGEMENT)

רבים, לבית הקברות החדש. כמעט כל בני הקהילה היהודית התאספו בבית הקברות, כך דווח, על מנת לאסוף את עצמות המתים, וליוון לקבורה מחודשת בבית הקברות החדש. גם בברידטשוב, בקיץ 1929 (תרפ"ט), הקומוניסטים המקומיים החלו לחפור את בית הקברות בן ה-200, על מנת להפכו לפארק ציבורי². עובדים שהיו מעורבים בחפירות, ואנשי משטרה, הותקפו על ידי קבוצות של יהודים, שהשליכו עליהם אבנים ודרשו מהם להפסיק את החפירות. השלטונות הסכימו כי המקום הוא בית קברות קדום, אולם טענו כי רקבון אחז במצבות וכי המקום מפיץ מחלות. לא מזמן דווח, בעיירה הקטנה גורוביטשי, על היתקלויות משמעותיות, כאשר הקהילה היהודית התאספה במטרה למנוע מהרשויות המקומיות לבנות מחנה צבאי ובית ספר יהודי על אדמת בית הקברות היהודי בעיר, עד כי היה צורך להזמין את המשטרה וכוחות כיבוי האש על מנת לפזר את ההתקהלות.

ההתנהגות

הנאותה בציון רביה"ק (בפרט כאשר נמצאים באומן זמן ארוך, ועלולים חלילה להרגיש "בן בית" בציון הק'), ולהזכיר לעצמינו בכל עת את גודל קדושת המקום, ואת האימה והיראה בה היו אנ"ש ניגשים אל הקודש - ציון רביה"ק, ומלבד זאת, עלינו גם להזכיר לעצמינו כי למרות שכל אזור הציון הקדוש הפך להיות אזור תפילה, הרי שמדובר בבית קברות עתיק יומין, שמלבד שלשים אלף הקדושים הקבורים בו (ובגנים ביקש רביה"ק להקבר דווקא שם) קבורים בו דורות על דורות של יהודים, מהם צדיקים ורבנים, קדושי עליון זיע"א, ומן הראוי לזכור זאת כאשר אנו עולים לציון הק'.

ויהי רצון שאף השנה נזכה להתקבץ על ציונו הק' ברננה, בשלום, שלווה והשקט, ושישוב השלום לאוקראינה בכלל, ונזכה לשוב ולעלות לציון רביה"ק ללא שום מניעות.

כידוע, זממם של הקומוניסטים לא עלה בידם אז, וגם לא שנים מאוחר יותר, כאשר החלו לבנות את הבניינים רבי הקומות ברחוב פושקינא. כאשר נודע הדבר בארץ, התעוררה סערה, משלחות נשלחו להשתדל בדבר אצל שועי עולם, ובחסד ה' גם אז - למרות שבית הקברות נפגע קשות וחלק גדול ממנו נחרב רח"ל, ציון רביה"ק לא נפגע. בהערת אגב, ואם בציון רביה"ק עסקינו, נשוב ונזכיר לעצמינו על

2 הכוונה היא לבית הקברות בו קבור "רבי ליבער הגדול". בית הקברות משמש עד היום כפארק, והוקמה בו ברבות הימים מצבה במיקום המשוער של קברו של רבי ליבער. אגב, סמוך ממש לבית הקברות הזה עמד בית הכנסת של אנ"ש בברידטשוב.

אין פאבריק

מהנעשה והנשמע
בחבורות האברכים

חבורות האברכים ירושלים

יותר מ-200 אברכים יקרים מירושלים ובי"ש, ביניהם גם אברכים מבוגרים הבאים לחדש כנשר נעוריהם בהיכל הציון, שמה התפללו תפילת מנחה בצוותא ולאחר טעימה המקרבת הלבבות, ירדו אל עבר היער והשדה שמתחת לבנין ציון שמואל הנביא, ושמעו שיחה נלהבת מפי הר"ר יעקב נתן אנשין, כשהוא מרחיב בנועם אמריו כי עיקר העבודה הוא לצעוק הרבה, וזאת ע"י שירגיש בנפשו כמה צריך ומוכרח להיטהר ולהתקדש, מאידך על האדם להאמין כי בידו לזכות לקדושת היסוד בתכלית השלימות.

לאחמ"כ התפללו תפילת ערבית בכח כראוי לאנשי הצדיק ובסיומה פתח כל הקהל בקול רעש גדול בספירת העומר בצעקות וזעקות מעומק הלב "לטהרינו ולקדשנו בקדושתך העליונה", כאשר כל אחד עומד בפניו מתחנן ומבקש "ואטהר ואתקדש" עד שכל היער היה כמדורת אש להבת שלהבת.

בתום שעה ארוכה של תפילה וצעקה בהתלהבות הלב חזרו האברכים לביתם, מלאים בהתעוררות והתחזקות למשך כל ימות השנה, במלחמת היצר ובעמידה עיקשת נגדו לעשות רצון אבינו שבשמים.

כינוס יסוד שביסוד

ספירת יסוד שביסוד מעוררת אצל כל אחד שזוכה לחסות בצל רביה"ק כיסופים וגעגועים לזכות להתקרב ולהיטהר מזוהמת העולם, שכן מן המפורסמות המה החשיבות הגדולה והמשקל הכבד שניתן בספרי רביה"ק ותלמידיו למידה זו, וכי זוהי עיקר העבודה של כל אחד, וכמובא בזוה"ק כי עיקר הדין וחשבון בעולם הבא יהיה כיצד זכה להשתלם במידה זו.

וכבר נהגו אנ"ש מקדמת דנא, לייחד את ליל ספירת "יסוד שביסוד" למעמד תפילה והתעוררות לצעוק ולהתחנן להשי"ת שיצילנו מכל מה שצריכים להינצל. גם ב"מורשת הנחל" התחדשו בדבר נשגב זה, ובשנים האחרונות התארגנו לנסוע להשתטח על קבר בנימין בן יעקב אבינו ע"ה הקבור בפרברי העיר כפר סבא, כדי שיהיו יכולים לשפוף את הלב כראוי. השנה בעקבות שריפה שפרצה במקום ושאר מניעות, הגו הפעילים המסורים לעלות הרמתה, להשתטח על ציונו של שמואל הנביא ולהתועד בעיר הסמוך.

ביום חמישי פרשת במדבר בערב, אור לכ"ו אייר, התקבצו ובאו

בזכותם
הפעילויות צועדים קדימה!

תורה מים
קבועים

עצרת הפילה לפתוח שערי אומן

בער"ח תמוז - ז'מני תשובה מ'משמשין ו'באין ואתם הלבבות המתחילים לכסוף ולהתגעגע אל ציון המצוינת, חלקת מחוקק ספון, ציון רביה"ק בעיר עוז לנו אומן יצ"ו, להתקבץ עמו יחד ברננה בקיבוץ הק' בימי הכסה - ראש השנה תשפ"ג הבעל"ט.

השנה, כאשר קול תרועת המלחמה נשמע באוקראינה, התעוררו אנ"ש לקיים עצרת תפילה מרכזית להתחנן לפני בורא כל עולמים שיראה בעניינו ועמלינו, ויפתח בפנינו שערי ציון לבל יהיו נעולים.

וכך כאשר העומדים על הפקודים ה"ה הפעילים המסורים של "מורשת הנחל" אין חוסכים עמל וטירחה, יצא הדבר לפועל לקבץ את כלליות אנ"ש אברכים ובחורים יחדיו, בהיכל בית המדרש הגדול במא"ש פעה"ק ירושלים ת"ו.

קריאה קדושה מטעם זקני וחשובי אנ"ש שליט"א, הופצה בבתי הכנסת, תחת הכותרת 'עורו ישנים מתרדמתכם', ובה הם קוראים לקיים עצרות תפילה וזעקה גדולה בער"ח תמוז, נוכח הסכנה המרחפת על התקבצות אנ"ש בימי ראש השנה הקרובים 'קיבוץ תשפ"ג'.

וכך בשעה היעודה מילאו מאות מאנ"ש את היכל ביהמ"ד, כאשר לאחר תפילת מנחה ברוב עוז ותעצומות, נאמר ספר רביעי שבתהילים ע"י הש"ץ ר' אברהם אלחנן היילפרין שליט"א, אחריו ניגש לפני העמוד בעל התפילה הנודע של אנ"ש - חזן הימים נוראים הרה"ח רבי שרגא לוי שליט"א, שעורר את הציבור בקולו המרטיט בסדר סליחות וי"ג מידות של רחמים.

הציון הקדוש, שכל כניסה להיכלי הציון הקדוש צריכה להיות בכבוד הראוי, ובכל עת שהותנו במקום הקדוש ישרה עלינו חרדת קודש הראויה.

לאחמ"כ ירד לפני התיבה הרה"ח ר' בנימין כהן שליט"א שאמר עם הציבור את פרקי תיקון הכללי פרק אחר פרק, ואחריו את תפילת מוהרנ"ת מספר הקדוש ליקוטי תפילות על הקיבוץ בראש השנה על ציונו.

אחריו הרטיט את הציבור הגה"צ רבי שמעון שפירא שליט"א שנתכבד באמירת קבלת עול

מלכות שמים, במהלכה השתנק מבכי מרטיט, שהרעיד את הלבבות ועוררם לתשובה.

במהלך העצרת נערכה 'חברה' לילדי החמד בגלריית 'עזרת הנשים' ומשם השתתפו גם הם יחד עם הציבור בתפילות, כאשר על המלאכה ממונה הרה"ח ר' יוסף קנפלמכר שליט"א, משגיח בחבורות הנערים "מורשת הנחל".

חבורות האברכים ביתר

סיום מסכת יבמות

בליל שישי פרשת בלק, התקיים סיום מסכת יבמות שנלמדה בצוותא מידי ערב ע"י האברכים החשובים.

לאחמ"כ התפללו בהשתפכות הנפש על "ראש השנה" של הרבי המתקרב ובא, עם התפילה המיוחדת ובסיומה פצחו בשירים וריקודים לכבודה של תורה ולהמתקת הדינים.

לאחמ"כ, נשמעו דברים נרגשים מפי הגה"ח רבי יעקב שלמה מוזסון שליט"א בגודל יקרת הראש השנה של רבינו ובזכות הנשגבה שזוכים בקיבוץ, ושאין כוחנו אלא בתפילה, ולכן עלינו להרבות בתפילות לזכות בו.

לאחריו נשמעו דברים חוצבים להבות אש מפי הרה"ח ר' שאול סירוטה שליט"א מראשי קהילת חסידי ברסלב 'קרן אור', שבין דבריו דלה והשקה את עם ה' ממקורות החיים והרחיב בקדושת רוממות הראש השנה של רבינו הקדוש על ציונו הקדוש דייקא, על חובתינו להרבות בתפילות מידי יום ביומו, וכן על הוראת הרבנים ש"כל אחד ואחד יקבל על עצמו להיות זהיר ביותר בכבוד

ליל שבת התאהדות ”להשקות”

לחבורות האברכים בית שמש בהשתתפות חשובי משפיעי אנ”ש שליט”א

וניתן בכל שבת קודש לקבל את אור הצדיק ע”י שנתכונן לשב”ק כראוי וכיאות, עם שימת לב לכל נקודה ממכלול המצוות והעשיות דקדושה שמקיימים במשך יום השבת, אם זה בעת התפילות המיוחדות המתווספות לכבוד שב”ק, אם זה בעת הקידוש וכן הלאה במשך כל יום השבת.

לאחר מכן פתח בעל התפילה ר’ ישראל נחמן ברש”צ שפירא ב”לכו נרננה לה” וכל הקהל מחרה מחזיק אחריו בהתעוררות נפלאה. בעת שירת לכה דודי ובואי בשלום פצחו בריקוד סוער שנמשך שעה ארוכה כאשר האברכים מתקשים להפסיק לגודל תבערת הלבבות, עד שהיה מורגש בעליל כי רוחו של הצדיק חופף על המשתתפים בבחינת ”אור צדיקים ישמח”.

לתפילת ערבית ניגש הרה”ח ר’ אליהו גודלבסקי שהרעים בקולו הנעים בתפילה מרוממת. מכיון שהתאחזה השעה וויתרו בלית ברירה על הריקוד לאחר התפילה כנהוג אצל אנ”ש (אך השלימו אותה לאחמ”כ כדלהלן), רק פתחו מיד באמירת ”שלום עליכם” וזמירות ליל שב”ק בהתלהבות וקול גדול, כדי שיוכלו תיכף לקדש על היין.

לאחר נטילת ידיים ואכילת כזית, התחילו לשורר פיוט ”אזמר בשבחין” כפי שהיה נוהג רביה”ק זיע”א וכנהוג אצל אנ”ש בכל שבתות התאחדות והתקבצות אנ”ש. כמו כן, שלא להשבית את ההתלהבות המשיכו בשאר הזמירות, ”כל מקדש” ”מנוחה

הצדיק ואור השבת קודש כרוכים יחדיו

זה כבר שבועות ארוכות שהעיר בית שמש כמרקחה. המודעות המבשרות על ”צמאון גדול” מעוררות כיסופים והשתוקקות אצל כלל האברכים בעיר, ומגבירה אותם ביתר שאת כאשר המה מתבשרים על ליל שבת התאחדות שתתקיים בשב”ק פרשת פנחס, בסימן ”להשקות צמאי חסדיך”.

הפעילים המסורים לא חסכו און וטירחה והעמידו הכל ברוב פאר והדר באולמי ”באיאן” שברח’ נהר הירדן ברמה ב’, כמו”כ לתועלת אלו המתגוררים בשכונות המרוחקות העמידו הסעות מיוחדות בערב שב”ק, שזה לא יהיה מניעה להשתתף בליל שבת מרוממת זו.

כדי שיוכלו לקיים את הסעודה בנחת ביישוב הדעת, התפללו תפילת מנחה עוד לפני פלג המנחה, ועל אף השעה המוקדמת יחסית, הרי שעוד לפני השעה היעודה היה האולם מלא באברכים שהתאספו ובאו לומר שיר השירים בניעמות וכיסופים אדירים לקל חי. היתה זו מעין התגלות פנימיות הרצונות של כל אחד, לנהוג במנהג הקדוש הזה לומר שיר השירים לפני מנחה וקבלת שבת, בתקוה שכך יתקיים כל שבוע...

כאשר ניגש הש”ץ ר’ חיים רבינוביץ לתפילת המנחה ופצח ב”הודו” היה כל ההיכל כמרקחה, כאשר יותר מ-150 אברכים פותחים בקול שאון תפילת נלהבת כראוי לאנשי הצדיק.

בתומה נשא דברים קצרים הרה”ח ר’ שמעון אלי’ ברזין, בהטעימו כי אור

להתבטל כליל באמונה שלימה לרביה"ק ודרך עצתו, להאמין וללכת בעצת ההתחזקות באמת ובלב שלם.

לסיום הוא הזכיר דיבור יקר מהרה"ח ר' אברהם יצחק כרמל, שיום היארצייט שלו חל בשב"ק, שסיפר לו, כי "הוא לומד כל יום בספה"ק "עלים לתרופה" וההתנוצצות אלקות שהוא מוצא בספר הזה, הוא לא נפגש בזה בשום ספר אחר מספרי ברסלב". למשמע דיבורים כאלו עברה בהיכל כעין מכת ברק, שכן כל מי שהכיר את הרה"ח רא"י כרמל זצ"ל יודע על גודל עיונו בספה"ק ליקו"מ ושאר הספרים, והנה שומעים ביטוי מופלג כזה. כשהרה"ח ר' אליהו מסיים בקול אדיר וחזק, כי חסידי ברסלב אין יודעים מה מסתתר בספרא קדישא הדין "עלים לתרופה", כאשר ידוע השיחה ממוהרנ"ת, שאילו היה

מאחר שאני הולך לפניכם" ועוסק בתיקונו של כל אחד ואחד עד שמביא אותו אל מקומו בשלימות.

בתוך דבריו הדגיש את הנקודה כי הכל תלוי באמונת חכמים, כשהוא מחדד כי נקודת המרכז אינה רק להאמין בגדולת רביה"ק, אלא העיקר הוא להאמין בהתחזקות שרביה"ק ותלמידיו מלמדים אותנו, להתחזק אחרי כל נפילה, להחיות את עצמו עם כל נקודה טובה, להאמין כי גם אם הוא נמצא במקום שנמצא, הרי שכל תנועה שמעתיק עצמו מרע לטוב אפילו כחוט השערה, כל עצימת עיניים, כל מחשבה טובה, מה שאין השכל האנושי יכול להשיג ולהבין במה נשתנית מהרגע שלפני זה, ועל כך מפעיל השטן את כל כובד משקלו שאכן לא נאמין בזה רק נזלזל בכל אלו כי בכך יקל עליו להפיל את האדם. ובזה צריכים

ושמחה" וימה ידירות", בקול אדיר וחזק עד אשר פקע איגרא.

לאחר המשך הסעודה ואכילת הדגים לכבוד שב"ק התכבד הרה"ח ר' אליהו גודלסקי לשאת מדברותיו, כשהוא מרתק את הקהל למשך יותר משעה שלימה, בדיבוריו הנפלאים והנעימים היוצאים מכבשונו של רביה"ק ותלמידו מוהרנ"ת זיע"א חודרי בטן ומפלחי כליות נכנסים הישר ללבות הפתוחים כאולם לקבל את מימי הנחל הנובע.

בתחילה הזכיר מאנ"ש שהיו יהודים פשוטים ורביה"ק עשה מהם עובדים מופלגים, כאשר אמר "הפחות מאנשי אני מוליך אותו בדרך של צדיק גדול מאד". לאחמ"כ הזכיר את הפסוק מפרשת השבוע "פקוד ה' איש על העדה אשר יצא לפנייהם ואשר יבוא לפנייהם" כפירש"י שלא

כמו מלכי האומות שהוא יושב בביתו, אלא שיצא ראשו ויעמוד ברשות המונה, כאשר הוא מרחיב בגדולת רביה"ק שאמר "מה לכם לדאוג

מעלה על הכתב שיחת ההתחזקות ששמע מרביה"ק היתה 'ביטול הבחירה' ומתאמריה משמיה דאנ"ש שפיזר אותו בין בתרי העלים לתרופה, ואפשר לשים לב עליהם בלימוד תמידי וחתירה לעומקן של דיבורים היקרים והנפלאים.

לאחר דיבוריו המעוררים והמחזקים פצחו בריקודים נלהבים, עד שהיה נדמה בעיני רבים כאילו עומדים בליל שמחת תורה, הלבבות נשאו את הרגליים טפח וטפחים מעל הקרקע החומרי, נושאים עינים אל אבינו שבשמים כוספים ומשתוקקים להתקשר באהבה והתקשרות אמיתית לצדיק האמת רבינו הקדוש איש צדיק חי, יחד עם השלמה של הריקוד שלאחר התפילה עם ניגוני שבת קודש. הריקודים נמשכו למשך שעה ארוכה בשמחה כפולה ומכופלת, כאשר גם המשפיעים יוצאים בריקודי שמחה על נועם גורלינו וחלקינו. היה ניכר בעליל כי יש לנו רבי חי, המחיה את כל אחד מאנשיו, בשמחה וחדוה על חלק האלוק ממעל והנשמה היתרה השוכנת בקרבה.

בהמשך הסעודה השמיע האברך היקר הר"ר יהודה צבי ברוין חרוזים נפלאים כשהוא מיטיב לתאר כיצד היה נראה ליל שב"ק אצל רביה"ק ומוהרנ"ת, וכך אנו צריכים לשאוף ולכסוף לזכות להתעלות בקדושה של מעלה, כאשר אמר רביה"ק כי "בליל

לאחמ"כ ברכו ברכת המזון בכוונה והאברכים התפזרו איש איש לביתו, מלאים וגדושים במטעני התחזקות והתעוררות, להשקות את נשמתם השוקקה במים זכים יוצאים ממימי הנחל הנובע מקור חכמה שמחה ואמונה.

אשרינו מה טוב חלקינו, אשרינו שזכינו!

שבת שורה צמאון גדול להשי"ת". לאחר מכן שוררו למשך כחצי שעה ויותר ניגוני התעוררות ודביקות, כאשר הציבור אינו יכול להפסיק את ההתעוררות, ובין לבין טועמים פירות ומגדנות לכבוד שב"ק.

עצרת תפילה

לפתוח שערי אומן

בער"ח מנחם-אב התקיימו שוב מעמדי תפילה בכל ריכוזי אנ"ש בקצוות תבל "לפתוח" שערי שמים ושערי קיבוץ רביה"ק.

בעיה"ק ירושלים התקיים המעמד המרכזי בהיכל בית המדרש הגדול במא"ש, בהשתתפות מאות מאנ"ש אברכים ובחורים.

רעיון נפלא הגו הפעילים המסורים, לאחד גם את נערי החמד צעירי הצאן בעצרת תפילה מיוחדת בשבילם, שיעלה הבל פיהם הטהור לשמי מעל לבקוע שערי שמים. וכך התאחדו חבורות הנערים "מורשת הנחל" עם חבורות הנערים "קרן אור" לקיים עצרת תפילה משותפת בהיכל ביהמ"ד שברח' חבשוש, כאשר על הפקודים עומדים המשגיחים החשובים שליט"א.

לאחר אמירת מזמורי תהלים נשא דברים בפניהם הרה"ח ר' שמעון צבי שפירא שליט"א שהלהיב את לבותיהם הטהורים בזכיה הגדולה שיש לנו להיקרא "ברסלב"ר חסידים" ויש לנו מתנה נפלאה מרביה"ק הלא היא ה"ראש השנה" שלו, ויש לתשב"ר כח מיוחד לבקוע שערי שמים שיוכלו אבותיהם וגם הם לנסוע ולהתקבץ יחד על ציונו הק' אומנה, יחד עם כלליות אנ"ש בימי ראש השנה הק' המשמשים ובאים.

הנסיעה השנתית

בתחילת חודש תמוז התקיימה הנסיעה השנתית לכל הילדים החשובים המסתופפים בין כותלי "חבורות הנערים מורשת הנחל" על ארבעת סניפיה בירושלים ובבית שמש.

הנסיעה התקיימה כמחזה הוקרה והערכה על הצטיינותם במשך כל השנה בלימוד התורה הקדושה בהתמדה מדי ערב, בתפילות בכוונה וכן בהתנהגות במידות טובות ודרך ארץ כראוי ל'ברסלב'ר קינדער'.

האוטובסים יצאו מירושלים ובית שמש, כאשר מנצחים על המלאכה המשגיחים המסורים ה"ה: ר' אליעזר הופמן ר' יוסף צבי פראנק, ר' יוסף קנפלאמר ר' אליעזר זוסיא גודלבסקי ר' יעקב זאב חשין ור' שלמה סאמעט, ר' מאיר פוקס, ואליהם מצטרפים גם חבורות "מכינה לשיבה" בניצוחו של המגי"ש המסור ר' יחיאל רוזנבלט שליט"א.

ראשונה נפגשו באקשן פארק בעיר קרית ספר, שמה קיימו הנערים 'ריקודים' על המקפצות המיוחדות וחלצו עצמות בשאר המתקנים, לחדש כנשר נעוריהם לקראת המשך לימודם בהתמדה יתירה. כדי לשמור על טהרת הנערים שכרו את המקום במיוחד. הפתעה מיוחדת חיכתה לנערי החמד כאשר מנהל ופטרון חבורת הנערים בעיר בי"ש הרה"ח ר'

ציונו של התנא רבן גמליאל בעיר יבנה, שמה התפללו תפילת ערבית בכונה כראוי לחסידי ברסלב האמונים על דברי רביה"ק שאמר "גאר מיין זאך איז תפילה".

הנערים חזרו הביתה מותשים ועייפים אך שמחים ועליזים מוכנים להמשיך להתעלות בתורה ועבודת ה' על פי דרכי ועצות רביה"ק ותלמידיו.

בנימין וויצהנדלר שליט"א הגיע במיוחד לראות בהנאת הנערים היקרים, ונשא בפניהם דברי חיזוק קצרים. משם נסעו לגבעת וושינגטון, שמה שיחקו הנערים בבריכת מים שאף הוא הושכר במיוחד בשביל חבורות הנערים, והמה נהנו שם ביותר להחיות את הגוף והנפש גם יחד... לאחמ"כ נסעו להשתטח על

כינוס לרגל התחלת ספה"ק ימי מוהרנ"ת

כאשר יש בהם הכח הנפלא של סיפורי צדיקים המשאירים רושם על השומעים, להתחזק ולהתעורר בתורה ועבודת ה' שיגיעו מעשיו למעשי אבותיו. בהמשך הרחיב כי הלימוד בספה"ק "ימי מוהרנ"ת" מביא לנו ראייה חדשה כיצד ניתן עם הצדיק בכל עת ורגע ולחזק את לחיות האהבה וההתקשרות עם רביה"ק הצדיק האמת לטוב לנו כל הימים.

ביום השלישי - י"ט מנחם-אב זכו מאות חסידי ברסלב הלומדים בסדר הלימודים היומיים שנקבעו ע"י זקני וחשובי אנ"ש זצ"ל ולהבחל"ח שליט"א והמה מופיעים מידי שנה ב"לוח הלימודים - מורשת הנחל", לסיים את הספה"ק "עלים לתרופה" - מכתב אחד ליום, והתחילו בשמחה והתרגשות את הספה"ק "ימי מוהרנ"ת" - סעיף אחד ליום.

לשם כך נערכה ב"חבורה הכללית" המתקיימת מדי יום שלישי, מסיבת סיום והתחלה צנועה, בהשתתפות אברכי החבורה.

נשא דברים הר"ר ראובן שיף שליט"א, שפתח את דבריו הנעימים בשגב גדולת הספה"ק "ימי מוהרנ"ת",

חבורת האברכים ירושלים

ה' אב - נסיעה לצפת לרגל הילולת האריז"ל

בה' אב התקיימה נסיעה לעיה"ק צפת, להשתטח על ציון האר"י הקדוש, לרגל יומא דהילולא. לפנות בוקר התקיימה עצרת

תפילה וזעקה בציון רבי שמעון - תלמידו ומשמשו של רביז"ל למען קיום הקיבוץ הקדוש באומן כמתכונתו בריבוי עם ובלי שום צער ונזק לשום בר ישראל.

לאחמ"כ נסעו להתפלל תפילת שחרית כותיקין בציון הרשב"י במירון ומשם נסעו לקיים סעודת פת שחרית לכבוד ההילולא בציון רבי ישמעאל כה"ג.

כינוס רב שיה מיוחד "פרנסה במשנת ברסלב"

וכך, ברוב סייעתא דשמיא, יצא מן הכח אל הפועל, הכינוס הנפלא והמיוחד הזה "רב שיה" בנושא "פרנסה במשנת ברסלב" שהתקיים ביום רביעי ו' מנחם-אב, בהיכל ביהמ"ד הגדול מא"ש.

הכינוס הונחה בטוב טעם ע"י ר"מ החבורות הר"ר ראובן שיף כאשר המשיבים ה"ה הרה"ח ר' מאיר קרלכך שליט"א, הרה"ח ר' שמעון צבי שפירא שליט"א והרה"ג ר' נתן פישר שליט"א, עונים תשובות מחכימות בבינה והשכל, והציבור יושב ברוב קשב שותה בצמא את דבריהם היוצאים בבהירות ממימי הנחל הנובע.

יותר משעתיים ישב הציבור מרותק למוצא פי המשיבים, ממלא את נפשו בהכוונה בהירה ועצות נפלאות להמשך הדרך בחיי המעשה ביום יום, מתקשים להתנתק מהאוויר הנפלא הנושב בהיכל ביהמ"ד. פחות ממחצית השאלות זכו לקבל מענה במסגרת זו, שכן הגיע הזמן לתפילת ערבית ולהמשיך את סדר הלילה כל אחד כפי עניינו, ועוד חזון למועד בעז"ה.

(תמלול רב השיח כולו ראה בהמשך)

"הנושא הכי הכי רגיש, הכי מושתק, הכי בוער" - זועקות המודעות. "גם לרבינו יש מה לומר בנושא הפרנסה" - צועקת באותיות מרעישות מודעה אחרת. כי אכן, נושא הממון והפרנסה, על אף שאצל חסידי ברסלב לא הירבו לשים עליהם דגש ולעשות מהם עסק, בודאי שלא לארגן כינוסי תעסוקה וכדומה, אולם כידוע, מכל ספרי החסידות מלאים ספרי רביה"ק ותלמידיו מעניין 'תאוות ממון' ביותר, כמה צריכים להתרחק מזה וכמה צריכים להרבות בתפילות ותחנונים להשי"ת להינצל מכך ולזכות שיהיה לנו רק ממון דקדושה ופרנסה ברווח בסיבה קלה.

אולם, כאשר התכוננו פעילי "איחוד האברכים ירושלים" לארגן כמידי שנה "רב שיה" בהשתתפות חשובי משפיעי אנ"ש שליט"א, עלתה הדרישה להציף נושא חשוב זה. שכן ימי עקבתא דמשיחא שאנו נמצאים בהם, היוקר המאמיר וגזירת הדיוור שאינם פוסחים על אף אחד באשר הוא, מעוררים שאלות ותמיהות, התלבטויות והתמודדויות המנקרות בלבות האברכים והמה צמאים ושואלים מהי דעת רביה"ק בנושאים אלו.

קול "מורשת הנחל"
02-502-6343

מהנעשה והנשמע וכן עדכונים והודעות מחבורות הנערים • חבורות הבחורים • חבורות האברכים • חבורות כלליות • פעילות חודשית • כינוסי חגים וזמנים

בעומדינו לקראת חג הסוכות הנקרא בתורה הקדושה "חג האסיף" באספך מגרנך ומיקבך, אמרנו להביא לתועלת אנ"ש שיחי' ואלפי הקוראים, תמלול מלא מ"כינוס רב השיח" המרומם שהתקיים בתחילת חודש מנחם-אב העעל"ט בנושא "פרנסה במשנת ברסלב" (ראה בהרחבה במדור "אין פאבריק"), כדי לחזק ולהתחזק בדרכי ועצות רביה"ק ותלמידיו הנוגעים לכל אחד בחיי היום יום.

דברי פתיחה - הר"ר ראובן שיף שליט"א

אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו, התאספנו לדבר יחד ולהתחזק בענין חשוב ביותר שבד"כ כבר לא מדברים עליו, לקבל דין מן דין דעת רביה"ק בענין זה של פרנסה וממון.

כמובן, כמו שידוע אצל אנ"ש ע"פ דעתו של רביה"ק שאין אומרים לזולת מה לעשות והוראות כיצד להתנהג, ולכן יש להדגיש כי התשובות אינן כי אם באופן של לשוחח וללבן את הנושא, כל אחד מנקודת מבטו השייכת ללבו.

ואם בכל דבר כך, הרי שבמיוחד ענין זה של ממון ופרנסה, שרביה"ק מרבה לדבר על כך בכמה וכמה צדדים ואופנים, את הטוב ואת ההיפך, ומי יכול להורות באצבע לאמר תעשה כך או כך.

ולדוגמא בעלמא, בתורה כ"ג קורא רבינו את הממון "אנפין חשוכין" אלו הנופלים בתאוות ממון ואינן מאמינין וכו', נקשרים בפנים דסט"א וכן הלאה לשונות חמורות על תאוות ממון. מאידך בתורה זו עצמה, מגלה רבינו כי אלו העוסקים במשא ומתן באמונה וזוכין לאור הפנים דקדושה. וכן בעוד הרבה מקומות.

ויהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידנו, למצוא את ה' גם בעבודות גשמיות, בכל מקום ומצב שהוא. ונזכה כל אחד לפרנסה דקדושה כראוי לעשות הכל לפי רצון השי"ת.

שאלה א'

אברך שלא מצליח לגמור את החודש מהמלגה של הכולל, האם מותר לו לסמוך לגמרי בכטחון בהשי"ת, מבלי לעשות כלום. והאם ראוי לנהוג כך?

ומסופר כי כאשר נעשה בן שישים ועלה להשתקע בארץ הקודש והעביר את הדואר שיתנהל ע"י בניו העיד על עצמו כי הוא זכה לקיים את הוראות אביו כאמור.

כיצד נראה מי ש"תורתו אומנותו"

כמו כן סיפר רלוי"צ שהיה מתמיד גדול והיה שומר את הזמן באופן מופלא, כי לאחר נישואיו כאשר היה נצרך להביא לפרנסת משפחתו הלך לשאול את ר' אברהם בר"נ באמרו כי הציעו לו להיות מלמד וספקותיו המה כי מצד אחד הא צריך לפרנסה אך מאידך הוא מפסיד את זמן לימודו.

והיה מפליג כיצד ר' אברהם היטיב להגדיר אז מהו תורתו אומנותו, כשהוא נוקט לשם משל, שמעמידים את האדם לפני שקים מלאים כסף וזהב ואומרים לו: כעת ניתן לך שלש שעות שכל מה שאתה אוסף הרי הוא שלך. הנה כאשר יעבור מעט זמן ויהיה נעשה רעב לא יחשוב להפסיד אפילו רגע אחד לאסוף כסף וזהב, אלא יעשה כמו שמסופר על התם בסיפ"מ, שהיה חוטף חתיכת לחם וממשיך לעבוד ולאסוף אוצרות... וסיים ר' אברהם: באם הנך מוכן לכך, לעסוק כל היום בתורה באופן כזה מה טוב, אחרת לך להיות מלמד. ואכן רלוי"צ שימש כמלמד תשב"ר למשך שנים רבות.

"תתפלל לה' שהעבודה תעזוב אותך"

עוד מסופר על אחד שהגיע לר' נתן בשנות השישים לחייו ואמר לו שהוא רוצה לעזוב את עבודתו ולהקדיש את כל כולו לעבודת ה'. נענה ר' נתן ואמר: כעת יש לך התלהבות ולבך בוער לעזוב הכל, אולם אחרי שיעבור מעט זמן תשכך ההתלהבות ותמצא עצמך בלי כלום, לכן עצתי שתתפלל אל ה' לא שאתה תעזוב את העבודה אלא שהעבודה תעזוב אותך... ואכן כך היה.

כך גם ידוע על ר' אפרים ב"ר נפתלי שהיה מאנשי ה'משא ומתן' של רביה"ק ובכל זאת היה קם כל לילה בחצות ועובד את ה' עד לחצות היום, אז היה נוטל ידים לארוחת בוקר והולך לעבודתו.

רביה"ק לא אחז מהפקירות

ר' מאיר קרלוב שליט"א

עבודת הפרנסה אצל ר' נתן וכנו ר' יצחק

למעשה השאלה צריכה להיות קצת אחרת: האם צריך לעסוק במשא ומתן. לאחר שנדע מה דעת רבינו על כך, ניתן לדון במה להתעסק וכיצד ראוי לנהוג.

ובכן, ידוע כי ר' נתן כאשר התקרב לרביה"ק עזב את כל עסקיו ועסק רק בעבודת ה' וכאשר חמיו הכיר בגודל מעלתו, רצה למנותו כרב בעיירה מסויימת כדי שתהיה לו פרנסה. כאשר הלך לשאול את פי רביה"ק האם ישמש כרב ענה לו רבינו בחיוב וגם כאשר שאל בשנית האם כך היא האמת שהוא צריך להיות רב, ענה שוב רבינו בחיוב. רק כאשר שאלו "האם כך הוא האמת לאמתה?" אמר לו רביה"ק: "אם את האמת לאמתה אתה מבקש, אל תהיה רב". היינו, שכל אחד תלוי היכן הוא אוהז וכמה הוא חזק באמונה ובטחון.

ר' נתן, שעוד קודם שהתקרב לרביה"ק היה מתמיד עצום ועובד ה' נפלא, ולא היה עוסק בשום דבר מלבד תורה ועבודת ה', ציוה לו רבינו שימשיך בכך. לעומת זאת ר' יצחק בנו של מוהרנ"ת, על אף שאביו רצה שישב כל היום על התורה ועל העבודה, כפי שמשתקף מהרבה מכתבים בעלים לתרופה, אף על פי כן אינו מורה לו בפירוש להתנהג כך או כך, שכן אין מורין הוראה לאחר מה לעשות.

וכאשר סיפר לר' נתן כי המושל בעירו הציע לו לבחור אחד משלשה פרנסות: לעסוק בריחיים או בכריתת עצי יער או לנהל את בית הדואר, הציע לו מוהרנ"ת שיקח את העבודה בניהול בית הדואר, כי ר' נתן הבין שבזה יהיה לו יותר קל לעבודת ה'.

ויש לדעת שאז באותם שנים היה הדואר כמו בנק שבו ניהלו אנשי העיר את כספיהם וכדומה. ואחרי שר' יצחק קיבל את עבודתו בבית הדואר, כותב לו ר' נתן כי כאשר הוא נכנס בבוקרו של יום לעבודתו ידע כי הוא הולך לעסוק כעת בכספו של הזולת וצריך להיות זהיר ביותר, אך בסוף היום כשהוא סוגר את בית הדואר, עליו לשכוח את כל מה שעבר במשך היום ולא להכניס את כל ראשו לתוככי העסק.

לגמרי על השי"ת, ודאי זה דבר גדול, אולם על האדם להתבונן היטב, האם הוא לא נתפס בנקודה אחת בעבודת ה' על חשבון דברים אחרים.

בכל ד' חלקי שו"ע יש הלכות השייכים לעסק הפרנסה

והנה בכל ד' חלקי שו"ע ניתן למצוא התייחסות לשאלות מעין אלו:

בשו"ע או"ח מבואר להדיא (או"ח סי' קנ"ו) שלאחר התפילה הולכין מביהכ"נ לביהמ"ד ללמוד שיעוריו הקבועים "ואח"כ ילך לעסקיו דכל תורה שאין עמה מלאכה סופה בטלה וגוררת עוון". וכמו שהביא בפ"י מחצית השקל על המג"א סק"א, כי ההנהגה הפשוטה היא כמו ר' ישמעאל לעסוק בתורה ודרך ארץ ורק יחידים יכולים ללכת בדרכו של רשב"י להיות תורתו אומנות.

כמו כן, בשו"ע יו"ד יש את הלכות רבית ובהם מבואר המותר והאסור בהלוואות ובמשא ומתן, שכאשר האדם צריך לדוגמא לשכור או לקנות דירה ומוציא הלוואות על כך יש לדעת היטב את ההלכה הצרופה. וכן באה"ע"ז מבואר כל מה שהתחייב בכתובה, ושם כתוב "ואנא אפלא ואוקיר ואיוון וכו'", ולפי המחבר אפשר אפילו לכפות את האדם אם אינו מביא לחם לאכול ורק לפי פסק הרמ"א אין כופין. וכן בחו"מ יש כל ההלכות של חובות

כינוס ר"ב שיח" מיוחד

פרנסה במשנת ברסלב

לכל אחד יש את הצינור שלו, וכי אין ביכולתו לתת לו מחייתו עם הבטחון שלו, אלא כל אחד צריך לדעת את מקומו ומדריגתו.

אך יש להדגיש, כי כמו בכל דבר צריכים גם כאן להתנהג בעבודה של 'אזמרה' לחפש 'נקודות טובות', היינו לא לחשוב כי אם אין לו די בטחון אז יעזוב ח"ו את הכל, אלא ילך מדרגה לדרגה ויחזק עצמו בכל מה שיכול, ויעסוק בהשתדלות לפרנסתו כפי המדרגה שיש לו בבטחון, וכל אחד יבחון את עצמו.

ר' נתן פישר שליט"א

הרבה ענייני עבודת ה' שייכים לממון

ראשית יש להשכיל אודות ענין הממון, שכל המשכן ובית המקדש וכליו היו מורכבים ועשויים מממון הרבה. וכמו שר' נתן מבאר, שצריך להחזיר כל הבריאה אל השי"ת, וכאשר כל סדר היום של האדם סובב סביב ממון, וכל מה שעושה, מתי לקום ומה לעשות הכל סביב זה, יש לדעת כיצד ניתן לעשות זאת כרצון ה' כראוי.

והנה יש שני ספרים הסובבים את כל חיי האדם מתחילתו ועד סופו, הלא הם השולחן ערוך וספרי רבינו המדריכים את האדם כיצד להתנהג בכל מקום ובכל זמן.

ולכן כאשר נשים לב נראה כי הרבה הלכות בשו"ע סובבים על ענייני ממון, וכן בספרי רבינו יש כמה תורות על ממון, כי יש הרבה ניצוצי הקדושה שנפלו לשם ויש לעסוק לתקנם.

וכן בספר "אוצר היראה" שהזכירו מקודם, ה ע ר ך הכי גדול מ ל ב ד ע ר ך ' צ ד י ק ' הוא 'ממון' ופרנסה.

ולגבי מה ששאלו האם לסמוך עצמו

אולם זאת יש לדעת, כי אין אחד שיכול להידמות לחבירו לא ברוחניות ולא בגשמיות. רק על האדם להרבות בתפילות ובקשות, ומי שבאמת אוחד בזה, להשליך לגמרי יהבו על השי"ת, יעזור לו ה' שיוכל להגיע לכך. שכן רביה"ק לא אחז מהפקרות, רק לאחוז בעסק התפילה, להתפלל הרבה להשי"ת שינחהו בדרך האמת. ולכן, מי שביכולתו לעסוק באיזה דבר כדי שיהיה לו "לגמור את החודש" נכון לעשות כן. (בהמשך נראה בעז"ה כיצד צריך להתנהג ביתר פירוט).

ר' שמעון צבי שפירא שליט"א

הבוטח בה' חסד יסובבנו

בראשית אמרי אקדים, כי זוהי הפעם הראשונה שמקיימים 'רב שיח' על נושא זה, והוא נושא עדין מאד. אי לכך פתחתי את ספר אוצר היראה ערך "ממון ופרנסה" וראיתי כי יש שמה יותר משלש מאות סעיפים, הרי לנו כי ענין הממון והפרנסה לוקח מקום נכבד גם בספרי רביה"ק ור' נתן ומה! אשאל מענה לשון שאדע לענות כל דבר כראוי וכנכון.

ובכן לעצם השאלה: התשובה האמיתית היא שודאי מותר לסמוך על בטחון, ככתוב "הבוטח בה' חסד יסובבנו" וכן מבואר בכל ספרי הקודש, וכאשר מצאנו ראינו במשך כל הדורות כי אותם שהיה להם בטחון ראו ישועות גדולות בבחינת חסד יסובבנו.

על האדם לדעת האם יש לו את הכלים לכך

ומה ששאלו: האם ראוי לנהוג כך, ודאי שכן, אלא שעל כל אחד לדעת האם יש לו את הכלים לזה.

במכתבי ר' נתן בספרו הנפלא "עלים לתרופה", רואים כמה טרח בפרנסה, וכן אודות בנו שרצה שאף הוא יהיה סמוך רק על ה' בלי השתדלות בפרנסה, אולם בפועל התנהג אחרת. ואכן באחד המכתבים שואל ר' יצחק לאביו, באם הוא חי על בטחון, מדוע שלא ימשיך בטחון גם בשבילו מבלי שיצטרך לעמול לפרנסתו, אך ר' נתן כותב לו, כי

כמו בכל

דבר צריכים גם כאן להתנהג בעבודה של 'אזמרה' לחפש 'נקודות טובות', היינו לא לחשוב כי אם אין לו די בטחון אז יעזוב ח"ו את הכל, אלא ילך מדרגה לדרגה ויחזק עצמו בכל מה שיכול, ויעסוק בהשתדלות לפרנסתו כפי המדרגה שיש לו

בבטחון

ונפסק כי יש מצוה להחזיר חוב בזמנו, כדי שלא להיות בכלל "לוה רשע ולא ישלם" ה"י.

כהיום נוהגין שמקבלים מילגה מהכולל

ובכן, אחד שיכול להסתפק במועט ויכול לעמוד בזה שלא לעשות כלום לפרנסתו, מה טוב. אולם מי שאינו יכול לחיות חיי צער ודוחק עליו לראות כיצד יוכל לגמור את החודש כראוי וכנכון.

זאת ועוד, ידועה שיטת הרמב"ם שלא ליהנות מהתורה, ולדידהו אין

למי שלומד בכולל לקבל מלגה. אולם למעשה כהיום אין נוהגים כן, כי רוב הפוסקים חולקים עליו, בסמכם על הפסוק "עת לעשות לה' הפרו תורתך", כדי שהאדם יוכל לעסוק בתורה ויהיה לו כדי פרנסתו בצמצום עכ"פ.

ולמעשה, צריכים הרבה לבקש מהשי"ת שלא להיתפס בנקודה אחת בעבודת ה' על חשבון המצוות האחרות, וכל אחד ידע מה צריך לעשות במקומו ושעתו.

שאלה ב'

האם צריך לחסוך ולצבור כסף מראשית השנה עבור הנסיעה לאומן, וכן בכל דבר והוצאה גדולה שמתכנן, או להיפך שזה פגם בבטחון?

די שאין לאמך במה לעשות שבת אתה רצה להכניס עצמך לחובות נוספים?! הנה לך כמה שקלים, וגש לעוד כמה מאנ"ש וישראל רחמנים יתנו לך כפי יכולתם, עד שיהיה בידך לעשות את השבת בבית אמך, בלי חובות והלוואות!."

ר' שמעון צבי שפירא שליט"א

גם 50 ש"ח הוא חוב שיש להחזיר...

יתכן, כי אילו לא עמלו על כל הכינסו הזה רק בשביל להדגיש נקודה זו, דיינו! ויש להרחיב הרבה על כך כי לפעמים נכנס קרירות בזה.

בדידי הוה עובדא: הוצרכתי לסכום פשוט של 50 ₪, וביקשתי מידיד שילוח לי אותו והלה פתח עלי עיניים מתמיהות ולשאלתי מה תימה יש בזה אמר לי: הרי אם כבר צריכים ללוות, לווים מהגמ"ח 500 דולר וכדו'. נענית לי: הרי 50 ₪ הוא גם חוב, וצריך לדאוג להחזירו.

ולצערינו, כך הוא הנוהג שבעולם, שבשעת קבלת הלוואה עושים זאת בפנים שוחקות ואין יודעים כיצד נחלצים מבור נורא זה.

ובכלליות בנושא החובות, כבר אמרו חז"ל שהלוה הוא "עבד לווה לאיש מלוה" וכמבואר בדברי רביה"ק שהנשמה נכנסת לבחינה של עבדות, וזה נורא. והרבה פעמים הדבר מפריע מאד לעבודת ה'. [וראה בספר המדות (תשובה, מ"ו): "מי שרוצה לשוב יזהר מלהיות בעל חוב" ואנ"ש מרמזים בתפילת "אבינו מלכנו" שמקודם מבקשים: "מחוק ברחמך הרבים כל שטרי חובותינו" ואח"כ מבקשים "החזירנו בתשובה שלימה לפניך"]

רלו"צ בנדר זצ"ל היה מאריך על כך רבות, שאחד הדברים שהבעל דבר רוצה להפיל את האברכים הוא ע"י שייכנסו לבור של חובות ה"י.

יש מילתא דבדיחותא, אולם לצערינו האמת רחוקה מאד מבדיחותא, לפרש את המשנה שאמר שמעון הצדיק: על שלשה דברים העולם עומד, על התורה ועל העבודה ועל גמ"ח, שיש אחד העוסק בתורה ויש אחד העוסק בעבודה לפרנסתו ויש אחד העוסק בגלגולי גמ"ח... וכידוע כי לאנשים כאלו אין לא יום ולא לילה, לא רוחני ולא גשמי ה"י.

אחד מאנ"ש הידועים היה החסיד ר' סנדר מטראוויצע, שהיה ידוע כעובד ה' בעבודות נפלאות ויחד עם זאת היה סוחר בדים. פעם אחת בא אליו משלחת שלימה של בד, והוא לא הזמין כי אם סך מסוים, ולמעשה לאחר מדידה נשאר עודף בגליל הבד ולא היה בידו לשלם עבור העודף. והסוחר שהכיר בישרותו אמר לו כי הוא יכול לקחת את העודף בהקפה, אך ר' סנדר שהיה נאמן לאזהרתו של רביה"ק לא לעשות חובות עמד בתוקף שלא יתן לו יותר ממה שסוכם אלא יחתוך את השאר.

זהו באופן כללי. והנה כאשר מדברים על אומן, ודאי לכתחילה יש לעשות כל השתדלות לא להיכנס לחובות. זכורני באותן השנים

ר' מאיר קרלבך שליט"א

אזהרת רלו"צ על ענין זה

סיפר לי הרה"ח ר' יעקב מאיר שכטער שליט"א, כי לפני הסתלקותו קרא לו רלו"צ בנדר זצ"ל ואמר לו שלשה דברים ואחד מהם הוא, שירבה לדבר על הענין שלא לנסוע לרביה"ק ע"י עשיית חובות והלוואות. ומסופר על אחד שבא לאומן ע"י שהכניס עצמו לחובות גדולים ואמר לו רלו"צ בלשון הפסוק: "מי ביקש זאת מידכם רמוס חצרי", אל רביה"ק אין באים בחובות והלוואות, אלא יש להכין את הכסף במשך כל השנה, שיהיה לו בבוא העת מן המוכן.

ידוע הסיפור מה שהיה עם רלו"צ בעצמו לאחר חתונתו, שהיתה סכנה נוראה לנסוע לאומן עקב ה"באנדעס" (קבוצות גויים שהסתובבו בחוצות לשדוד ולרצוח רח"ל), וכאשר התקרבו ימי ר"ה חיזק אותו חמיו החסיד ר' אהרן קיבליטש כי יש לנסוע לרביה"ק במסירות נפש, וכאשר אמר לו רלו"צ שאין לו כסף לנסיעה הוציא חמיו מהארון שקית עם מטבעות ואמר לו יש כאן מספיק גם בשבילך... וכך נסעו יחד במסירות נפש נוראה.

הרי לנו ההנהגה הפשוטה שהיתה אצל אנ"ש בדורות הקודמים לחסוך מפת לחמם במשך כל השנה כולה, כדי שיזכו להיות אצל רביה"ק על ר"ה ואין בזה שום פגם בבטחון.

כמה עובדות מרלו"צ שלא להזדקק להלוואות

אדרבא, לעשות הלוואות כאשר הוא נצרך לסכום גדול, הוא חמור הרבה יותר.

כי הנה יש לפעמים שאחד עובד ומרוויח, רק לפום שעתא הוא נצרך לסכום מסוים והוא לוקח הלוואה כאשר יש לו תוכנית ברורה כיצד יחזיר את החוב, אולם אחד שלוח מבלי לדעת כיצד יחזיר, אין זה כי אם גניבה וגזילה ממש.

רלו"צ אמר לי כמה פעמים, כי מי שלווה מבלי שידע איך יחזיר את ההלוואה, הרי הוא בעיניו כמו אותו שודד שנכנס לבנק ושודד, רק שהוא עושה זאת באופן יפה יותר...

בדידי הוה עובדא, אברך אחד ירא שמים בא אלי וביקש ממני ללוות 100 ₪, הוא כתב שטר חוב והלוויתי לו כפי צרכו, אך עבר זמן ולצערי הוא לא בא להחזיר את ההלוואה. כעבור זמן רב ניגשתי אליו והזכרתי לו את חובו נענה אלי ואמר: אתה עובר על לא תהיה לו כנושה... נדהמתי מהעזות מצח שלו אך לא יכולתי לחשוב אחרת כי אם שהלה לווה את הסכום הזה על מנת שלא לשלם, רח"ל.

נקלעתי ביום ששי אחד בבית רלו"צ זצ"ל, והנה נכנס אליו אברך ואמר לו כי אביו אינו בבית ואין לאמו במה לעשות שבת והוא רוצה ללוות 100 דולר בשביל הוצאות שבת, אמר לו רלו"צ: "איני מבין, לא

שיכול לסמוך על כך, אבל באם לאו ודאי עדיף לחסוך מראש שלא יצטרך ללוות.

שבת מקור השפע

ובענין לקיחת הלוואה שמעתי סיפור נפלא, על אברך שהגיע להגרי"מ שכטר, ואמר לו שהוא צריך הלוואה דחופה מאד, לאחר שהסביר לו את צרכו נתן לו הגרי"מ את ההלוואה. והנה לא עברו דקות ספורות והלה בא ומחזיר את ההלוואה, לשאלת הגרי"מ מה ראה על כך נענה הלה במתק לשונו: התבוננתי כי איני צריך את הכסף לפני יום ראשון הבא, ויום השבת קודש הרי היא מקור השפע, לכן אני תולה תקוותי בבורא עולם שישפיע לי את כל הסכום שאני צריך.

רלוי"צ אמר על אודות העני שאין סיפק בידו להביא חטאת מביא קרבן עולה ויורד לפי יכולתו, ויש להבין מדוע לא יקח הלוואה להביא חטאת שמינה, אלא רואים מכאן כי תשובה אין עושים כי אם בממון שיש לו ולא בממון שלקח בהלוואה...

כינוס "רב שיח" מיוחד

פרנסה במשנת ברסלב

ר' נתן פישר שליט"א

יש עובדות שגורמים לבטחון

לדעתי יש כאן ערבוב שני נושאים, שכן לפעמים כאשר האדם צובר כספים מראש, הרי זה לא לעזר במידת הבטחון, כי זה משרה בקרבו רוגע ושלוה. ולפעמים להיפך, האדם אינו עושה מה שיכול באמרו שהוא סומך על בטחון, אולם בפועל כל מחשבתו סובב כיצד יוכל להרבות הון וממון....

וכמו שאין שאלה האם להתפלל על בטחון ואם אין בזה פגם... כך יש גם מעשים ועבודות שמביאים את האדם לבטחון.

ולכן, כאשר אחד יודע כי הוא חזק מאד בענין הבטחון יתכן

שנפתחו שערי ציון הנעולים, לפני כשלושים שנה, התקיים כנס הכנה לקראת ימי ר"ה הק' בהיכל ביהמ"ד הגדול במא"ש, ונעמד החסיד ר' משה בורשטיין זצ"ל ואמר: לפני ר"ה הבא, כל אחד יקח קופה עם מנעול, ובכל יום יחסוך בו מעט כסף, ולקראת ר"ה יוציא את כל הכסף שצבר ויהיה בידו כדי צרכו. כשהוא מספר, כי כך עשה כשנתקרב לאורו של רביה"ק ושמע שבר"ה כל אנ"ש מתקבצים בלובלין; לקח קופה שא"א להוציא את הכסף ממנה אלא ע"י שבירה, וכשהגיע ר"ה הצטבר לו בקופתו די כסף לנסיעה בשביל שני אנשים ולקח עמו את גיסו להשתתף בקיבוץ בלובלין.

ללוות עם תוכנית ברורה להחזיר כמו בכל דבר הכרחי

אולם כאשר אחד עומד לפני ר"ה ולא סיפק בידו כדי הוצאות הנסיעה, וודאי לא יוכל לומר 'איני עושה הלוואה ולא אסע לאומן'. שהרי, האם כאשר מכונת הכביסה בביתו מתקלקלת, הוא גם לא יקח הלוואה אם לא תהיה לו ברירה, או שבמצב כזה ודאי יעשה מה שיכול, כי זה דבר הכרחי ביותר ואי אפשר בלעדיו, וכך גם הר"ה של רביה"ק הוא דבר הכרחי. רק יטכס מחשבות בעצה שלא לקחת הלוואות מבלי שידע איך וכיצד ישלם, אלא ילווה בדיוק כמה שצריך ויעשה כל השתדלות להחזיר בזמנו. וחלילה אם עושה זאת בהפקרות בלי מחשבה ויישוב הדעת כראוי אין זה בטחון כלל וכלל, אלא לפעמים עצלות או מידות רעות אחרות.

שאלה ג'

כידוע יש גזירה קשה בענין הדירות, הן בקניית דירה, שעוליסה להון רב שאין בידי אברך מן השורה להשיגו והן בשכירות דירה, שהיוקר יאמיר במיוחד בערים המרכזיות. הרבה שואלים מה תפקידנו בענין זה, האם צריך להשקיע את כל הכוחות להשיג את המימון (באמצעות השקעות בדירה קטנה וכדו') לקניית דירה במשכנתא וכדו' או שצריך לחזק עצמו בבטחון בהשי"ת כי הדירה המיועדת לו תגיע אליו בעתו ובזמנו. ושמא בכלל אין צריך לקנות דירה, רק לחשוב כי רצונו ה' שיחיה בשכירות כל ימיו?

בודאי יעזור שהאדם יקבל בדיוק מה שצריך וכמה שצריך.

כמובן כי אי אפשר לומר לאחר מה ואיך לעשות, אולם כאשר אחד יתעקש בתפילה להשי"ת יהיה לו כל צרכו בעז"ה.

ר' שמעון צבי שפירא שליט"א

זו לכאורה השאלה הכי קשה, והתשובה על כך אינה פשוטה כלל.

והנה מצד אחד חשבתי שאין ביכולתי לענות על שאלה זו, כי ב"ה יש לי דירה משלי, אולם מאידך למרבית מצאצאי הנשואים שיחי' אין להם עדיין דירה ולכן אני קרוב אל הנושא.

זאת ועוד, מעיקרא חשבתי שאין על כך תשובה ברורה, אולם לאחר התבוננות

מצב פרנסתו דחוק מאד וצעק 'מאין יבוא עזרי'. ואצל הציבור החרדי יש כאלו שנוסעים לחו"ל לזכות את אחב"י במצות 'הכנסת כלה' ויש שמסובבים בעיירות באר"י לצורך מצוה גדולה זו, אך אותו אברך חשב לעצמו: באם אסע לחו"ל אצטרך לעזוב את הבית למשך זמן ממושך ואין זה התכלית הנרצה, לכן בא לידי החלטה כזו: הרי צריכים בכל יום לעמול כ-5 שעות להשיג את הכספים הנצרכים, הוא יקח את השעות האלו וילך לשדה לצעוק אל ה' שישלח לו את הכסף שהוא צריך בשביל נישואי בנו. ואכן ה' שלח לו מידו הרחבה והמלאה כל סיפוקו בהרחבה ואפילו היה סיפק בידו לקנות דירה בשביל הבן.

שהרי כל עניינו של רבינו הוא תפילה והתבודדות, וכאשר בוכים וצועקים אל ה'

ר' מאיר קרלובך שליט"א

להתעקש בתפילה זה ישלח לו כדי צרכו

רלוי"צ אמר לי כמה פעמים כי בענין נישואי הילדים יש להתנהג אחרת מכל שאר ענייני הבית גם בענין לקיחת הלוואות וכדו'. אולם יש לדעת כי "בדרך שאדם רוצה ללילך מוליכים אותו".

ומתאמרא משמיה דהבעש"ט שאין מתים מרעב כי אם מגאווה, היינו כמו שהזכרנו מקודם, שבזה הזמן שהוא עוסק לקבל הלוואה יכול לעסוק לקבל נדבה וכיוצא.

והנה, בארה"ב כידוע, אין קונים דירות, רק כאן באר"י.

בהקשר לכך, דיברתי פעם עם אברך אחד מפארי אנ"ש שהיה צריך לחתן את בנו והיה

היו גרים שם כידוע, ומה חסרון יש בזה זאת ועוד הרי יש בערים הללו שדות רבות להתבודדות, ואפשר להתעלות הרבה בעבודת ה' ביניהם" (זאת למרות שבד"כ הגר"מ מתנגד בתוקף לכך שיעזבו את א"י)..

ר' נתן

לקנות דירה לקיים מצות מזוזה מדאורייתא

עצם הדבר האם לקנות דירה משלו, ודאי יש עדיפות לזה, כי בכך יזכה לקיים מצות מזוזה מדאורייתא, שכן בדירה שכורה היא רק מדרבנן. זאת ועוד, כשמתגוררים בשכירות יש חשש תמידי שהמשכיר ירצה להעלות את המחירים ושלא ייווצרו בעיות וכו' וכן מה שהזכירו מקודם שיש לעבור דירה מדי תקופת זמן וכן הלאה.

והאמת כי השאלה אינה רק בקניית דירה, אלא גם מיישש לו כבר דירה רק שכבר נהיית קטנה מכדי דיורו, האם יש לעשות השתדלות לעבור לדירה יותר גדולה וכן הלאה.

כמו כן, כאשר אנו עומדים כאן בארה"ק במצב שהיוקר מאמיר ניתן לשאול אותה שאלה גם לגבי קניות לשבת האם להמשיך לקנות כמו שהיה רגיל עד הלום.

על הכרחיות ודאי יתן ה'

והנה ר' נתן בליקו"ה הלכות שילוח הקן (ה, טו) וכן בכמה מכתבים מדגיש בבירור כי על הכרחיות יתן ה', ועל כך צריך להיות בטחון שיהיה לו מה שצריך, אך על מותרות זה כבר תלוי כפי ההשתדלות שיעשה, ועל כל אחד לבחון בעצמו כמה הוא צריך לעשות בשביל כך. אך מובן, כי לא ניתן לתת הגדרה ברורה מהי הכרחיות ומה בכלל מותרות, בפרט ברבים, כי דברים אלו הם לכל אחד כפום מה דמסער בליביה, כמו שרואים בשו"ע כמה וכמה אופנים.

ואצל כל אחד כפי מה שמרגיש שזה הכרחיות שלו, וכן לב"ב והמשפחה, יתן לו ה' אפילו שזה מתייקר, ואי אפשר לומר כמה צריך להידחק.

עוד יש לתת את הדעת, כי לפעמים האדם עושה מאמצים גדולים לקנות דירה ובקרוב יבוא המשיח ושוב לא נצטרך לזה. ע"כ כמו בכל דבר צריכים לעשות הרבה התבודדות לדעת את המעשה אשר יעשון. וה' ינחנו במעגלי צדק.

שאלה ד'

בענין הלוואות, שאמר רביז"ל להתרחק מזה, האם כשיודע בבירור מהיכן ישלם את ההלוואה, גם נכלל בציווי זה. וכן האם משכנתא לקניית דירה, נקראת ג"כ הלוואה לענין זה?

ר' שמואל שפירא זצ"ל, כי אחרי החתונה יש לאברך שני מצוות, האחד מצוות עשה של קביעת עתים לתורה, ואפילו אברך כולל צריך שיהיה לו קביעת עתים שיעמוד עליהם בחזקה, והשני מצוות לא תעשה - לא לעשות חובות.

ה' מזמין לכל אחד כפי צרכו

ויש להדגיש נקודה חשובה. ר' נתן מרחיב מאד בליקו"ה על ענין הממון והזהירות הנצרכת לכך, וכאמור יש באוצר היראה כשלש מאות סעיפים בערך ממון ופרנסה. ר' נתן כותב בכמה מקומות כי ענין הממון הוא מהמקיפים, שאין בזה בירור, והיה אפשר להאריך כאן כמה שעות מהו הכרחיות ומהו מותרות. על מה מוכרח אפילו ללוות ובמה יכול להסתפק בלי זה.

רבים מתהלכים בהרגשה כי אילו היה להם סכום כך וכך היה ענין אחר לגמרי. ועל כך כותב ר' נתן כי ה' מנהיג כל אחד בדרכו שלו מה שצריך, לזה לחם בדוחק ולזה תבשילין ולזה גם בגדים ולזה סך ממון ולזה אף עשירות, היינו שלכל אחד מזמין לו ה' כפי צרכו.

מסופקני מה יותר קשה; לקנות דירה ולשלם כל חודש את תשלומי המשכנתא או לגור בשכירות, ולהחליף דירה כל תקופה.

ובכן, ראשית יש לצעוק הרבה בהתבודדות, וזה חשוב יותר מהכל. ואודות מה שדיבר מקודם לעשות 5 שעות מידי יום, בדורינו הלאי שנקיים קודם שעה אחת, אך יש להרבות בתפילה בכל עת מצוא ולא להרפות.

לקנות דירה באופן שירוח לו בעבודת ה'

ולדעתי, כאשר יש לאדם הזדמנות לקנות דירה, ויש לו היכולת לעשות זאת באופן שיקל מעליו את העול בגשמיות וירוח לו בעבודת ה', ודאי ראוי לעשות כן, ויש הרבה אברכים שעשו כן בפרוייקטים החדשים.

ובזה יש להתבונן היטב מקודם, לברר היטב על האופי הרוחני של השכונה שהוא מתכוון לגור שם, ולא להסתנוור מהמחיר הזול וכדו', ובה בודאי יש להתחזק בטחון בהש"ת שישלח לו מה שצריך מבלי להתפשר על מצבו הרוחני ח"ו.

אך אם קניית הדירה היא באופן שהוא נכנס למערבולת של חובות, בנוסף לתשלומי השכירות שהוא צריך לשלם כל חודש על הדירה שהוא גר בה עד שיהיה מוכן הדירה הקנויה וכדו', יתכן שבזה יש להתנהג כמו שצויה יונדב בן ריכב לצאצאיו שלא יגורו בדירה משלהם (כמבואר בנביא)...

להצטופף בדירה קטנה בירושלים או לגור בעיר אחרת

כאן המקום להתייחס לשאלה שאברכים רבים, כאלו המצטופפים בדירה קטנה בלי אור ואויר וכדו' אך בעיה"ק ירושלים סמוך למקום המקדש מתלבטים בה: האם עליו לצאת לשכונות והערים החדשות לגור בדירה מרווחת יותר.

והתשובה על כך, ודאי יש עדיפות לגור בעיר הקודש, באם הוא וב"ב ביכולתם לסבול זאת וגם אינו מפריע לחינוך הבנים. מאידך ידוע על אברכים רבים שהתעלו ביתר שאת כאשר עברו להתגורר בפרוייקטים החדשים, וה' ינהיג כל אחד כפי הראוי לו.

כמו שסיפר לי אברך אחד שה' הנהיג אותו שנצרך לעבור לגור באירופה ובא והשיח את לבו להגר"מ שכטער שליט"א, נענה אליו הגר"מ שכטער שליט"א ואמר לו: "מדוע יכאב לבך על כך, הרי בעלי התוספות

ר' מאיר קרלבך שליט"א

הרוצה להיות איש כשר יתרחק מללוות

למעשה כבר ענו על כך קודם, כי כאשר נוצרים מצבים מיוחדים של נישואי הצאצאים או קניית דירה וכדו' זה אחרת, אבל באופן כללי הדבר ברור כי יש להיזהר מאד מהלוואות, וכמו שהזכרנו קודם מה שאמר רלו"צ שבזמן הזה הוא היה יכול להשיג את הממון בדרכים אחרות.

אולם בכל זאת אם יודע בבירור כיצד יחזיר, אין זה ברור ע"פ שו"ע לומר שאסור, אך מי שרוצה באמת להיות יהודי כשר צריך להיזהר ביותר מללוות.

ר' שמעון צבי שפירא שליט"א

לאברך יש מצות עשה ומצות לא תעשה

אכן יש לדבר הרבה על נושא ההלוואות. דודי אמר לי בשם זקני הרה"ח

המצבים הנראים קשים מאד ואינו יודע מה לעשות, מזה ממשיכין פרנסה.

למצוא את ה' בכל מצב

פעם אחת דיברתי עם אחד שעוסק הרבה למען עניני רביה"ק אחרי שעבר עליו יום קשה ולא הלך לו מה שרצה, וסיפר לי כי לפני שנעמד

וגדולה במקום אחד. ופעם אחת נשבר בביתו חפץ יקר ערך מאד והרבנית אמרה לו שצריכים לרכוש תיכף חדש. וכאמור לא היה חסר לו כסף לכך, אולם המטה אפרים דחה אותה מיום ליום. כעבור כמעט שנה כאשר נכנסה אליו באחד הימים שאלה על דבר רכישת החפץ, נענתה ואמרה: כבר אין צורך בזה.

היינו, שגם כאשר האדם חושב כי הוא מוכרח לרכוש כעת דבר פלוני וכדומה, אעפ"כ יתכן כי אם יתיישב מעט

יראה כי אין לו שום צורך בזה, ומחמת כן אי אפשר להצביע בבירור לומר זהו הכרחיות בלי שום ספק. ויש לדעת כי כל הדחקות והצער והנלווה, טוב יותר מלעשות חובות. וגם בעניני הבית הוא כך, לא תמיד צריכים הכל, ויש להפנים זאת היטב כי לא תמיד צריכים לרוץ לעשות הלוואה ולקנות חפצים חדשים וכדומה.

בבית אבי מורי זצ"ל בנערותי היינו ישנים הילדים על הרצפה למשך כמה שנים, כי לא היה לו לקנות מיטות בשבילנו, עד שנתעורר רחמיו של אחד בעל לב טוב וקנה לנו מיטות.

ר' נתן פיישר שליט"א

כפרנסה יש בחינת "איה" ובהינת "מלא"

ר' נתן מאריך, בענין מה שמגלה רבינו (ליקו"מ תנינא, ז') כי הפרנסה נמשך מים החכמה, היינו משני הידים, שהם שני הבחינות "איה מקום כבודו" ו"מלא כל הארץ כבודו", כי בעניני ממון נתגלין שני בחינות אלו באופן נפלא מאד. שאצל האחד מתגלה אצלו הארות משמים על כל צעד ושעל ואצל האחר להיפך. וכפי המבואר בליקו"ה דוקא ע"י

ולכן, כאשר ניגשים לענין קניית דירה ולקחת הלוואה שקורין "משכנתא", הרי המצב כיום אינו כמו בשנים שעברו שהיו כמה וכמה אפשרויות לקנות דירה בלי זה, ולכן אפשר לומר כי הוא בגדר ההשתדלות הנצרכת. על אף שבדאי לתחילה יש להשתדל מאד לא לעשות הלוואות.

וכבר הזכירו מקודם בשם רלו"צ בנדר זצ"ל, כי עדיף לבקש נדבה מלעשות הלוואה. ויש שהמליצו כי הלוואות כאלו אכן נקראים "גמ"ח" אולם לפעמים אין בזה כלל גמילות חסד...

היה לי ידיד ר' יצחק יעקב גולשבסקי ז"ל, ונתעורר בו חשק לנסוע באמצע השנה לציון רביה"ק באומן, היה זה באותן השנים בתחילת פתיחת השערים, וכידוע הנסיעה עלתה אז הון תועפות, והוא הכין את הכסף לכך מקודם ואני שהייתי מקורב אליו מאד נתעורר בי גם כן חשק לנסוע יחד אתו, אך מכיון שלא התכוננתי לזה לא היה לי כסף מן המוכן. הציע לי ר' יצחק ז"ל שאגש לכמה מאנ"ש ואבקש מהם חלק מההוצאות בתמורה שאזכיר אותם על הציון, ואכן כך עשיתי ותוך כמה ימים היה לי כל הסכום הנצרך מבלי שום הלוואות.

דורשי ה' אין מרגישים שחסר להם

בסוף ברכת המזון אומרים את הפסוק "כפירים רשו ורעבו ודורשי ה' לא יחסרו כל טוב", מבואר בספרים שפירושו, כי יש בחינה של "ודורשי ה' לא יחסרו כל טוב" שאין מרגישים שחסר להם. כמו שידוע לי על אברך אחד, שקבע והחליט אצלו כי הוא לא עושה חובות בשום פנים ואופן, והרבה להאיר את הדבר החשוב הזה גם לרעייתו תח" שבתין ותפנים את ההרגשה העילאית הזו לא להיכנס לחובות, אפילו על מה שנקרא 'הכרחיות', ואכן זכו לבחינה זו של "לא יחסרו כל טוב" היינו שאין מרגישים כלל שחסר להם.

וכאשר מדברים על הכרחיות, יש סיפור נפלא מבעל ה"מטה אפרים" שכידוע היה לו תורה

ההנהגה הפשוטה

שהיתה אצל אנ"ש בדורות הקודמים לחסוך מפת לחמם במשך כל השנה כולה, כדי שיזכו להיות אצל רביה"ק על ר"ה ואין בזה שום פגם בבטחון

להתפלל מנחה פתח את ספה"ק "עלים לתרופה" והתבונן כמה מכתבים יש מר' נתן שמרבה לדבר על ממון וכיוצא, וקיבל מכך חיזוק רב כאשר ראה כי גם ר' נתן היה עסוק בעניני ממון ובכל זאת היה עובד ה' מופלג כראוי וכנכון.

שכן אם אחד יחשוב כי הוא מוצא את ה' רק בתפילת "נשמת" של שב"ק ורק בעת לימוד התורה הק' ובשעת התפילה אוי לו ולנפשו, כי ה' נמצא עם האדם בכל מצב ובכל עת ורגע בכל מה שהוא אותה יש למצוא את ה' יתברך ולקיים רצונו יתברך.

כיום רעה ראה - לצפות לישועת ה'

ועל אודות השאלה, הנה ודאי לקחת הלוואה כשאינו יודע מהיכן להחזיר ודאי אסור לו ללוות, כמבואר בפוסקים, והוא הנקרא "לווה רשע ולא ישלם" כמו שפירשו המפרשים הסיבה שהוא נקרא "לווה רשע" כי כאשר אינו מחזיר נתברר למפרע כי כבר בשעת הלוואה היה רשע רח"ל.

וצריכים להתחזק הרבה לקיים את עצתו של רביה"ק בענין זה

כינוס "רב שיח" מיוחד

פרנסת במשנת ברסלב

עדיף להיות בעל חוב לעצמו ולב"ב

עוד יש לזכור מה שהאריך רבינו בשיחות הר"ן (קכ"ב) כי עדיף להיות בעל חוב לעצמו ולבני ביתו מאשר לאחרים. וכמו שהגרי"מ שכתער שליט"א מספר תמיד, כי בכל ערב יום טוב, היה רושם לעצמו שהוא חייב בשבילו קאפטן חדש וכן הלאה. ואכן ניתן לומר עליו כי כהיום ב"ה הוא החזיר את כל חובותיו בכפלי כפליים...

שייך למקבל העיסקא [אינני נכנס כעת לבאר כיצד מורכב ה'היתר עיסקא', וכיצד היום משלמים ריבית לפי כל סכום ההלוואה]. אמנם יש נוסחאות מסוימות של היתר עיסקא שזה בנוי על 'כולו פקדון', ולפי"ז דברי הרב פישר נכונים, אבל רוב ככל הבנקים עושים היתר עיסקא של פלגא ופלגא. ולפי"ז ודאי שיש בו חלק הלוואה.

ונפ"מ למה שעומדים כעת לפני סיום שנת השביעית שיש מצוות שמיטת כספים על כל ההלוואות, ולכן אם המלוה רוצה שלא יישטמו חובותיו, צריך לעשות פרוזבול. ולענין עיסקא, דעת השו"ע בחו"מ סי' ס"ז סעי' ג' שצריך לעשות פרוזבול בגלל הפלגא מלוה [ועיי"ש בקצות החושן שחולק וס"ל דא"צ אף על הפלגא מלוה, כיון שאין רשאי להוציאו לכל דבר אלא רק לצורך העיסקא שעליו סיכמו, מ"מ דעת השו"ע שצריך].

אמנם דין הפרוזבול נוגע לבנק כי הוא המלוה ולא לזה שלקח את ההלוואה שהוא הלוה.

יתכן שהרב פישר התכוון לענין לקיחת הלוואות שהרבי דיבר ע"ז, ואולי לענין זה אין זה נחשב הלוואה, וצ"ע.

בברכת כתיבה וחתימה טובה

ולא לקחת הלוואות, כי בדורינו הדבר קשה מאד, אך יש לזכור כי אין הקב"ה בא בטרוניה עם בריותיו. והעבודה היא, למצוא את ה' בתוך המצבים הדחוקים, כמו שר' נתן מרחיב במקום אחר, כי יש עצה של "ביום רעה ראה" היינו שיש למצוא את טובת השי"ת גם בתוך מה שנראה כרעה ה"י ולא ליפול לתוך ההלוואות בחינת צמצום, אלא לעמוד ולצפות לישועת ה'.

ברם, כאשר האדם לוקח הלוואה כגון משכנתא, והוא מחזיר זאת בתשלומים למשך כמה חדשים, לכאורה אין זה נכלל באזהרה זו שלא ליקח את ההלוואה הנצרכת לו באופן כזה, שכן בכל חודש מחדש הוא מתחזק שה' משפיע לו שפע לכל צרכיו של זה החודש.

משכנתא אינה הלוואה אלא 'עסקא'

ולגבי משכנתא, יש לדעת כי אם משכנתא נחשבת כ'הלוואה' הרי זה איסור חמור מדאורייתא כי הרי משלם על כך ריבית. אלא כל ההיתר הוא מה שנקרא "היתר עסקא" שלוקח את הכסף ועושה עסקה עם הבנק שנעשה כמו שותף בדירה, וא"כ אין זה חוב, אלא מדי חודש קונים מהבנק עוד כמה אחוזים מהדירה¹.

1. הערת הרה"ג ר' בצלאל גלינסקי שליט"א:

בענין מה שאמר ידידי הגאון ר' נתן פישר שליט"א בענין משכנתא שאינו 'הלוואה', אלא 'עסקא'. ונעשה שותף בדירה עם הבנק וכו', משמע שאין בו הלוואה כלל.

יש להבהיר שבדרך כלל סתם עיסקא הוא פלגא מלוה ופלגא פקדון, והרווחים שמקבל המלוה אינו על הפלגא מלוה, כי א"כ יהיה בזה ריבית, אלא מקבל רק עבור הפלגא פקדון, והרווחים שיוצא מהפלגא מלוה

שאלה ה'

אני אברך הלומד בכולל כבר שנים רבות, אולם לצערי אין לי חיות מכך ולכן אני לא שומר על הזמנים ומחסר הרבה, וגם בשעת הסדר לא ממלא אותו בלימוד כי אם כבטלה, האם לא עדיף שאצא לעבוד ולקבוע עתים לתורה?

גם הבחינה כי כאשר האדם נמצא בין כותלי ביהמ"ד הוא שמור בבעליו ה"ה אדון כל העולמים.

ידעתי גם ידעתי, כי בכל זאת יש אברכים המתקשים מאד לשבת בכולל, ולפעמים נוצר מצב שעלול הדבר להפריע לאחרים, אך בכל זאת, שמעתי מאבי מורי זצ"ל לא אחת, כי עדיף להישאר בכולל אפילו שלא ילמד רק יאמר תהלים ושמות הצדיקים, העיקר לא לעזוב את כתלי בית המדרש.

לחשב דרכיו היטב נוכח תכסיסי היצר

אולם כאשר האברך בא לידי החלטה שעליו לצאת מהיכלי הכולל, צריך לחשוב דרכיו היטב להיכן הוא הולך, ואל ידמה בעצמו לאמר לי כי אפחד כי תכסיסי היצר הם לאין ערוך, ה' יצילנו. ולכן יחפש את המקום הכי טהור והכי נקי מכל הבחינות של ייבוש ולא ייכשל ח"ו.

לעבודת כעבודת קודש או כעבודת חולין

וזה התשובה גם לאלו השואלים באיזה עבודה לבחור, בעבודה תורנית כגון לימוד עם בחורים או כאלו שנקראים 'כלי קודש' כגון מלמד או שו"ב, אך לכך צריך לעבוד יותר שעות כדי לגמור את החודש. או לעבוד בעבודות של חולין עם הכנסה גבוהה יותר, ומשכך שעות העבודה פחותים, ונשאר יותר זמן ללימוד או לשהות בבית עם בני המשפחה וכו'. שעיקר המחשבה צריכה להיות היכן יוכל להיות יותר שמור, וזה אפשר להימצא גם בעבודות של חולין.

כמו שהגרי"מ שכתר אומר, כי יתכן שניים שעובדים בחנות מכולת

ר' מאיר קרלבוך שליט"א

אין לי תשובה על כך, אני רק יודע כי אחד שאינו אווז בלמוד ממילא יוצא לעבוד, ומי שרוצה ללמוד ממשיך ללמוד. וצריך הרבה התבודדות על כך שיחננו בדרך האמת.

ר' שמעון צבי שפירא שליט"א

הסכנות האורבים כיום ביציאה מכותלי ביהמ"ד

שאלה זו חמורה מאד, ואי אפשר לענות על כך בברור, ומאת ה' אבקש שלא איכשל בלשוני.

האמת כי כהיום, כמו שאמר ר' מאיר שליט"א, מי שאינו אווז בלימוד יוצא לבד מהכולל, לעומת שנים עברו שהיו כאלו שאכן העבירו את זמנם בהימצאות בהיכל הכולל... אולם בכל זאת יש כאלו השואלים את השאלה והמה רוצים לדעת מה הדרך הנכונה להתנהג.

אך מצד שני, עצם השאלה חמורה כיום הרבה יותר. כי אילו היינו עומדים בדורות עברו אשר מי שיצא לעבוד היה יוצא השדה לחרישה וזריעה, היתה ההכרעה קלה יותר, אולם כיום שהאברך היוצא מכותלי ביהמ"ד וד' אמות של הלכה אורבים עליו נסיונות נוראים בכל שעל ובכל פינה, צריכים להתיישב הרבה בדבר מה לעשות.

עדיף להישאר בכולל אפילו לומר תהלים

לכן, ראשית יש לדעת, כי יש בחינה של "שמירה בבעלים", היינו ע"פ ההלכה הידועה שהשואל והיתה שמירה בעלים פטור על אונס, וזהו

שיעשה את ההתבודדות כראוי, העצה היא שירשום לעצמו כל הצדדים, מדוע כן להישאר ומדוע לעזוב, ולפעמים ימצא גם את הדרך האמצעי שיוכל הן להישאר בכולל והן להשלים את הצורך לו להוצאות החודשיות וכדומה. וה' יחננו בדרך הישר.

ויש לדעת, כי לפעמים יכול האדם להיות קרוב אל ה' דוקא כשיצא לעבוד, ולפעמים להיפך שהוא נכשל בדברים פסולים ואז יותר טוב לישב בביהמ"ד על אף שאינו לומד...

ר' ראובן שיף שליט"א

עצם הישיבה בכולל היא שמירה עליונה

יש לחדד, כי כמו שהזכירו מקודם, אצל רבינו היו גם אנשי משא ומתן, וכמו שרואים במשנה ובשו"ע כי טוב תורה עם דרך ארץ שיגיעת שניהם משכחת עוון, ולפעמים ע"י שיוצא לעבוד יכול להתקרב יותר אל ה'.

אך מצד שני, מצב הדור, כפי המציאות שאני מכיר זאת מתוך הנסיון, הרי שלעזוב את הכולל יש בזה

כינוס "רב שיח" מיוחד

פרנסה במשנת ברסלב

מסוים יחפש לימוד יותר קל, וידוע כי הגר"מ בעצמו בתקופות הקשות שלו היה לומד עין יעקב, כי לא היה יכול להתרכז בדברים אחרים. אגב שמעתי הקלטה מהרה"ח ר' שמואל שפירא שאומר כי אין זה נקרא גניבה ואכמ"ל.

וכי מדוע לא יקח אברך עצמו לעבור על כל השו"ע מהתחלה רק מחבר רמ"א עוד ועוד, ויהיה נעשה בקיא בזה ביותר, עד שאפילו יהיה לפעמים עדיף על אחד שלמד כל הק"י סימנים בעיון עם הש"ך והט"ז...

לשפוט את עצמו כראוי בהתבודדות

ואם אחרי כל זאת יש לאברך ספיקות האם כן עליו לצאת מהכולל, אזי כמו בכל דבר יש העצה של 'התבודדות' לשפוט את עצמו. וכדי

ושניהם מקבלים את משכורתם בשווה, אך האחד יקבל תוספת שכר בעולם הבא, זאת ע"י שיחשוב בכל פעולה שהוא עושה שכוונתו לשם חסד עם הזולת, או להיות לעזר לנערים שהולכים ללמוד בתלמוד תורה וכן הלאה.

האמת, כי לפני שנים רבות נסעתי למירון וישב לידי יהודי ירושלמי ונסובה השיחה אודות היציאה לעבודה, נענה אלי אותו יהודי ואמר: בשום אופן לא לעבוד בעבודת קודש. שכן אם אמנם בעבודות של חולין נוצרים שאלות של משא ומתן באמונה וכדו', אולם בכל זאת הרי מועיל עליהן תשובה וכדומה, לעומת זאת בעבודת קודש, אם לדוגמא יכתוב תפילין ומזוזות כשאינו יודע כל הלכותיה הדק היטב נמצא שמכשיל את הזולת, או אם אחד נעשה מג"ש או מלמד ואין לו את היכולת הרי הוא מחריב נפשות התלמידים.

אך אני חשבתי לעומתו, שהרי מידה טובה מרובה, ואם הוא יכול ללמד תורה לאחרים יש לו מצוה נפלאה של הרבצת תורה, ואם הוא מלמד מצליח הרי הוא בונה את נפשם של הילדים ומכניס בהם ירא"ש, מידות טובות וידיעת התורה לכל החיים.

ר' נתן פישר שליט"א

לעשות שכן יהיה לו חיות בלימוד

השאלה עוסקת באברך שלומד בכולל הטוען שיש לו צער ואין לו חיות ולכן הוא מחסר ואין שומר על הזמנים.

הנה אם נתייחס לשאלה זו ככתבה, הרי יש גם אנשים שמתפללים שלש תפילות ביום ואין להם חיות מכך ולכן מאחרים לתפילה, וכן מתקשים בהתבודדות ולכן לא מקיימים זאת כראוי. זאת ועוד, וכי מי שאין לו חיות בסעודת שבת לא יקיים זאת?!

אלא יש לומר כי קושיא זו נובעת ממה שלא מחשיב את הנקודות טובות, כגון אם עבר סדר שלם של 4 שעות ולמד רק כמה דקות הרי זה בטל בשישים. ולכן אין לו חיות מכך. והעצה לזה היא, ראשית, להחיות עצמו בכל מה שיוכל. כי יש כאלו אנשים, שמחמת 'חוסר ברירה' הם חוטפים כמה שעות לימוד... כמו"כ ילך לחפש ולבקש עצות כדי שיהיה לו חיות בלימוד.

עוד ידוע העצה שנותן תמיד הגר"מ שכטר, שאם הוא מתקשה בלימוד

לפעמים יש הצלה לאברך שיוצא לעבוד ולכן, יש לשפוך לבו הרבה להשי"ת על כך. במיוחד צריך לבחון היטב את אופן ומקום העבודה שלא ייכשל ח"ו בפגעי הטכנולוגיה או בסביבה בלתי ראויה. ואכן לפעמים יש גם הצלה לאברך שיצא לעבוד וה' יעזרונו על דבר כבוד שמו.

סכנה גדולה, אפילו אם יוצא לעבודת קודש וק"ו לעבודה אחרת. שכן עצם זה שיושב בביהמ"ד הוא שמור בבחינת "תיבת נח" וכמו שקבעו גדולי ישראל לדורותיהם כאן בארה"ק, זוהי בעצמה שמירה עצומה על האדם מכל פגע רע.

ולא שעצם היציאה לעבודה יש בזה בעיה, אלא על האדם לשאול את עצמו, האם הוא מוותר על השמירה העליונה.

שאלה ו'

האם ראוי שהאשה תצא לעבוד כדי שהבעל יוכל לשבת וללמוד? ומה יש לומר בעבודות מעין אלו שהכנות או הנשים מקבלות שאיפה להשיג "קריירה" וכדומה ומשקיעין את מיטב חייהן ושנותיהן על כך, מה דעת רביה"ק ותלמידיו על ענין זה?

בישיבה כי אם בעמידה. ג. שהאשה לא תעשה לו שימוש אישי בשום פעם.

לדאבונינו רואים זאת הרבה, שכאשר האשה יוצאת לעבודה היא מאבדת את כל החן היהודי עד שקשה לקרוא עליה את התואר "נשים צדקניות". זאת ועוד שלפעמים הדבר גורם שהיא מרגישה את עצמה יותר חשובה מהבעל ומביא להרבה דברים לא טובים. לכן יש להיזהר ביותר כשהאשה יוצאת לעבוד, שהכל יהיה בתכלית הכשרות על פי ההלכה הצרופה.

ר' מאיר קרלוב שליט"א

עצם העבודה לנשים אין בזה פסול

למעשה, עצם הדבר שהאשה יוצאת לעבוד אין בזה פסול. אצל ר' נתן היתה רעיותו עומדת בחנות, וחוננו ר' דוד צבי כאשר דיברו על גט מחמת שהוא אינו עושה לפרנסה אמר כי אם ר' נתן לומד אין הוא ממליץ להתגרש, כשהוא אומר לבתו: "עליך לעבוד ולחרוש עם

האף בשביל להישאר עם בכל חשוב כזה!".

הבעיות במקומות העבודה כיום

אולם כיום הבעיה היא אחרת לגמרי. כי אם בעבר היתה כל אחת עושה עבודתה לעצמה, הרי שכיום עובדים הרבה ביחד, ואכן אם היא הולכת לעבוד רק עם נשים זה ענין אחר, אולם ברוב המקומות יש נסיונות של טכנולוגיה ואסור לעבוד במקומות כאלו. כמו"כ יש מקומות עבודה רבים שעובדים גברים עם נשים, ולדעתי זה חמור מאד ע"פ דעת רביה"ק.

סיפר לי אברך שאינו חסיד ברסלב, כי יש לו דפוס ושאל את רבו האם יכול להעסיק נשים בעבודת מזכירות וכדומה, הורה לו רבו להיתר אך רק בקיום שלשה תנאים דלהלן: א. שלא לקרוא לה בשמה האישי. ב. לא לדבר אתה

בס"ד

הכינוס המיוחד

פרנסה במשנת ברסלב

תורה והפילה על פרנסה

וְזָדָה שֶׁבִקְשׁ יַעֲקֹב: "וְנָתַן לִי לֶחֶם לֶאֱכֹל וּבְגָד לְלַבֵּשׁ", כִּי פָרְנָסָה תְּלִוֵי בְּחִינַת בְּגָדִים לְבָנָיִם. (לֵקו"מ כ"ט)

וְרַחֵם עָלַי וְהוֹשִׁיעֵנִי. וְתַן לִי פָרְנָסָתִי מִן הַשָּׁמַיִם קִדְמָה לְאֹכֵל וּבְגָד לְלַבֵּשׁ, לְאֹכֵל לְשִׁבְעָה וְלִמְכֹסֶה עֵתִיק". וְתוֹמִין לִי פָרְנָסָתִי בְּלִי שׁוּם מְרָחָא וְיִגְעָה בְּלָל, בְּכָבוֹד וְלֹא בְּכַזִּיב בְּהִתַּר וְלֹא בְּאִסוּר בְּנַחַת וְלֹא בְּצַעַר, מִתַּחַת יָדָה הִרְחָבָה וְהַמְלָאָה, וְאֵל תִּצְרִיכֵנִי לֹא לִידֵי מִתְנַת בְּשַׁר וְדָם וְלֹא לִידֵי הַלְוָאָתָם. וּבְשֵׁם שְׁנַתָּה מְזוּן וּפְרָנְסָה לְעַמּוּד יִשְׂרָאֵל בְּמִדְבָר אַרְבָּעִים שָׁנָה, וְהוֹרְדָתָ לָהֶם אֶת הַטֶּהֱן מִן הַשָּׁמַיִם, וְשִׁמְלָתָם לֹא בְּלִתָּה מֵעֲלִיהֶם, בֶּן תִּרְחַם עֲלֵינוּ וְתַפְתַּח לָנוּ אֶת אוֹצְרֶךָ הַטּוֹב מִן

הַשָּׁמַיִם, וְתוֹמִין לָנוּ פָרְנָסוֹתֵינוּ בְּנִקְלָה בְּלִי שׁוּם מְרָחָא בְּרוּחַ גְּדוֹל.

וְתַצִּיל אוֹתָנוּ תְּמִיד מִכָּל מִינֵי דְרָאָנוֹת פְּרָנְסָה, וְתִשְׁפִּיעַ לָנוּ שֶׁכֶל וְדַעַת מֵאֵתָךְ לְבִטָּחָה בְּךָ תְּמִיד, וְאֵתָה תְּכַלְכְּלֵנוּ מִן הַשָּׁמַיִם אוֹתִי וְאֵת בֵּיתִי וְאֵת זְרַעִי וְאֵת כָּל אֲשֶׁר לִי. וְתִשְׁפִּיעַ לִי כָּל מַחְסוּרֵי קִדְמָה שֶׁאֲצַטְרִיךְ לָהֶם, בְּאִפְנוֹ שֶׁאוּכַל לְעַסֵּק בְּתוֹרַתְךָ וְעִבּוּדְךָ תְּמִיד בְּאֵמֶת כָּל לַב וְנִפְשׁ. וְלֹא יָבֹא עָלַי שׁוּם בְּלָבוּל בְּעוֹלָם מִפְּרִדַּת הַפְּרָנְסָה כִּלְלָה כִּי אֲנִי מוֹשְׁלִיךְ יְהִיבֵי עֲלִיךְ לְכַד, וְאֵתָה תְּכַלְכְּלֵנִי, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב "הַשְׁלֵךְ עַל יְיָ יְהִבְךָ וְהוּא יְכַלְכְּלֶךָ".

מנחם אב תשפ"ב

ר' שמעון צבי שפירא שליט"א

בשנים עברו היה הדבר מופרך מאד

שמעתי מאבי וגם מזקני זצ"ל, כי אצל אנשי הדור הקודם, יציאת האשה לעבודה היה דבר מופרך מאד. ראשית מחמת חוסר הצניעות שבדבר, שכן עצם זה שהאשה יוצאת הרי זה פגם במה שאמרו "כל כבודה בת מלך פנימה". ואם אכן לפעמים האשה עושה זאת מחוסר ברירה, אך הבעיה היותר גדולה היא, שקשה מאד למצוא עבודות כשרות.

לפעמים יש תועלת שהאשה תצא לשאוף אויר צח

מאידך יש כהיום אברכים המתגוררים בדירות קטנות ומצומצמות, שעקרת הבית אינה מסוגלת לשהות בה במשך כל

38 מימי הנחל מוסף מיוחד • כינוס רב שיח "פרנסה במשנת ברסלב"

היום ויש עדיפות שתצא לראות את אור היום, לשאוף אויר צח ולהרגיע את העצבים...

כמו כן לפעמים עומדות, שחר הנשים שמביאות מהעבודה, לעזר בהוצאות החודשיות של שכירות וכדומה.

מצד שני, כאשר אין עדיין ילדים גדולים יותר בבית והאימהות מפקירות לגמרי את הילדים אצל בייבי סיטר וכדו', עד שאין מכירים כלל בילדיהם, ויש כאלו שאין יודעים איך לנהל בית יהודי ואין מתמצאים איך משכיבים לישון ילדים קטנים, מרוב שעסוקים בעבודה...

כשאינ צורך עדיף שהאמא תהיה בבית

ובכן, ודאי ראשית יש לדעת כי באופן שאין בזה צורך, עדיף שהאמא תהיה בבית לחנך את הילדים ביהדות פשוט; לקרוא קרי"ש ולהרגילם בנטילת ידיים שחרית וכדו' וכן לשלחם בלבביות לבית לימודים.

אולם כאשר האשה נצרכת לכך או לצורך הבית, יש לברר היטב היכן היא הולכת לעבוד, שלא יהיו שם שאלות של יחוד או של כלים פסולים או קירבה בין גברים וכן הלאה.

עוד יש לשים את הדעת היטב, לוודא כי יציאת האשה לעבודה לא תהיה על חשבון לימוד התורה של הבעל, כי לפעמים יתכן שיצא שכרה בהפסדו.

השאיפה לקריירה היא היפך התורה הקדושה

ומה ששאלו אודות השאיפה לקריירה, כמדומני שאין צריכים להאריך בזה בציבור שלנו, אך יש לדעת כי דבר זה הוא היפך התורה הקדושה ונגרם מכך חורבנות נוראים ה"ם.

סיפר לי אברך מחו"ל שהתקרב מעולם הליטאי לאורו של רביה"ק, כי רעייתו יצאה לעבוד כדי שהבעל יוכל לשבת וללמוד, אולם לצערו כי רב, מכיון שהיא למדה ונתגדלה יותר ויותר החלה להגיד דעות לבעלה ה"ם. היפך דעת התורה.

ר' נתן פישר שליט"א

לפעמים ההפסד גדול מהרווח

הנה בשו"ע אהע"ז ישנו סימן שלם (סי' פ') אודות חיובי האשה לעשות מלאכה לבעלה. וכפי המבואר שם, צריכה לעשות כמות קצובה של מעשה ידיה, ויש כל מיני מצבים שמתחשבים עם האשה ויכולה לעשות פחות מהשיעור.

עוד מבואר בפוסקים כי על אף שמעשה ידיה לבעלה, אולם נשים הגבירות היוצאות ונכנסות בחצר השרים, נמצא שהיא מפרנסה את בעלה ולכן מעשה ידיה לעצמה. וביכולתה גם לומר דעות לבעל, ואין זה חוצפה. כי היא עיקר המפרנסת בבית. וכמו שאמר החכם "בעל המאה הוא בעל הדעה".

ולכן, כאשר חושבים האם על האשה לצאת לעבוד, על הבעל לקחת בחשבון כי כאשר האשה תרוויח הרבה הכל שייך לה ואפשר כי ההפסד יהיה יותר מהרווח.

עוד נקודה שיש לשים לב אליה, כאשר יש כמה ילדים בבית עולה ניהול הבית כאשר האשה יוצאת לעבוד יותר מאשר אילו נשאר בבית. ויש לחשוב היטב, האם עדיף המשכרות שהיא מרוויחה לעומת הרווחים כשהיא נשאר בבית.

להתרחק מהעריות מאד מאד

זאת ועוד, כמבואר בשו"ע (אהע"ז סי' כ"א) "מאד מאד צריכים להתרחק מהעריות" וכתוב בסמ"ע כי יש רק מקומות אחדים שכתוב לשון זה, כי צריך בזה זהירות יתירה. וריבוי המכשלה בזה ידוע ה' ירחם. ויש להתפלל ה' רב ה' להינצל מכל מכשול ועוון.

ולגבי שאלת היקריירה' הנה

כינוס "רב שיח" מיוחד

פרנסה במשנת ברסלב

רבינו מגלה בתורה צ"ג, כי ע"י שעושים משא ומתן באמונה זוכים לקיים מצות ואהבת, ובתורה אחרת מבואר שע"ז זוכים לפרנסה בשפע, ועוד שזוכים לעלות למעלה מהזמן ולמוחין זכין וכו'.

הרי לנו כי כאשר זוכים למשא ומתן באמונה זוכים למדרגות נשגבות, ובכן כאשר מקבלים החלטה לצאת לעבוד יש לחשב היטב האם העבודה שהוא הולך לעבוד בה תביא לאותן מעלות נשגבות או ח"ו להיפך.

ועבודות אלו שהנשים שואפות לדברים כאלה, ודאי שזה היפך רצון ה'. וכאמור, עבודה שאינה מביאה לדברים אלה הרי הם מלאים נסיונות נוראים, וכמו שר' נתן מאריך בהל' פקדון ג', שא"א להתגבר על נסיונות המזון כי אם ע"י צעקה אל ה'.

רבים המה האברכים שזוכים להתעלות בתורה בזכות נשותיהם

אולם כאשר האשה יוצאת לעבוד במקומות מסודרים וכשרים לפעמים יש בזה תועלת, כמו שידענו על רבים מגדולי ישראל שגדלו והצליחו בזכות שהיתה להם אשת חיל שפקדה על כל צרכי הבית ונשאה עול הפרנסה על כתפיה ורבים המה האברכים כהיום שזוכים להתעלות בתורה בזכות נשותיהם. לעומת זאת מצאנו גם כאלו שהצליחו לנהל את הבית כראוי וכנכון ולא יצאו לעבוד מחוץ לבית.

ע"י משא ומתן

באמונה זוכים לקיים מצות ואהבת, לפרנסה בשפע, ועוד ובכן כאשר מקבלים החלטה לצאת לעבוד יש לחשב היטב האם העבודה שהוא הולך לעבוד בה תביא לאותן מעלות נשגבות

בכל הדורות, בפרט אצל אנ"ש היו בעלי בתים שעסקו בכל מיני משא ומתן והיו עובדי ה' גדולים, כידוע על סדרי לימודם ותפילתם בהתלהבות, ואף בתוך מלאכתם לא היו שוכחים לרגע מהשי"ת. איך גם אני שעובד כמה שעות בכל יום, יכול לבוא להרגשות מעין אלו, ולהאמין כי גם זה הינו חלק מהעבודת ה' שלי, כך שזה לא ישפיע עלי גם כמשך היום, בזמני קביעת עתים לתורה או בזמני התפילה לקיים זאת כראוי וברצינות?

ר' שמעון צבי שפירא שליט"א

נפרד כעת מהשי"ת ותורתו אלא הוא לוקח אותו גם במקום עבודתו, אזי כל העבודה היא אחרת לגמרי.

פגשתי פעם בחסיד ברסלב כשהוא סוחב על גבו משא כבד, לשאלתי מה זאת? ענה לי בלשון רביה"ק בסיפורי מעשיות (בן המלך והשפחה שנתחלפו) "איך יאג נאך די בהמות". והתפעלתי איך על אף העמל והיגיעה הוא זכר היטב מה תפקידו בעולם.

להתפלל אל השי"ת לזכות להתקרב אליו

וכמו שהזכרנו מקודם כי ע"י משא ומתן באמונה זוכין למוחין זכין, וצריכים להאמין בכך באמת וגם להרבות בתפילה לזכות לכך, להתפלל אל השי"ת לאמר: הרי אדרבא, אני משתדל לעשות משא ומתן באמונה, לכן זכני שאזכה להתקרב אליך ע"י המשא ומתן ולא להיפך ח"ו.

ללמוד את ההלכות השייכות לעבודה

התשובה לשאלה זו היא בכמה אנפין. ראשית כמו בכל דבר יש את העצה של תפילה.

שנית, מבואר בספרים עצה נפלאה, ללמוד את ההלכות השייכות למלאכה שהוא עושה, אם בשו"ע חו"מ או בשו"ע יו"ד וכדומה, בודאי כאשר הוא עוסק במלאכת הקודש וגם כשהוא עוסק במלאכת חולין, ודבר זה משפיע מאד לקבל הרגשה אחרת, כי ע"י שמקשר את כל ענייני העבודה אל התורה הקדושה אזי עצם העבודה תקבל קדושה.

ר' נתן פישר שליט"א

לקשר עצמו אל הצדיק

הנה מה ששואף להגיע להרגשות של עובדי ה', צריך לזה זכיה גדולה וא"א לומר איך זוכים לכך.

אך בכלליות, ר' נתן מאריך בתיקונים הגדולים שיש בעסק משא ומתן והכל נעשה ע"י הצדיק, ולכן צריך לקשר כל דבר אל הצדיק. וכן כאשר אברך יוצא לעבוד ואומר 'הריני

מקשר' באמונה שהוא עושה כעת תיקונים נפלאים ולא שהוא ח"ו

מהי דעת רביה"ק בענין קביעת עתים לתורה, כמה זמן צריך ואיזה סוג לימוד?

ר' שמעון צבי שפירא שליט"א

להתחזק בקביעת עתים לתורה במסירות עצומה

[הוספה מדברי רש"צ שנמסרו בחבורת האברכים, יום שני פרשת ואתחנן]

כאן המקום להדגיש נקודה חשובה הנוגעת לכל אחד והיא, מה שאמרו במשנה "המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ".

שכן, כאשר אברך יחליט שהוא משליך את נפשו מנגד ומשקיע את עצמו אך ורק בלימוד התורה הקדושה, הרי שיש לו סייעתא דשמיא עצומה, וכמו שמפורש במשנה סוף מס' קידושין: ר' מאיר אומר לעולם ילמד אדם את בנו אומנות נקיה וקלה ויתפלל למי שהעושר שלו שאין עניות מן האומנות ואין עשירות מן האומנות. ובגמ': לא ראיתי ארי קיץ וכו' והכל לא נבראו אלא לשמשני ואני לא נבראתי אלא לשמש את קוני וכו'.

להתחזק בקביעת עתים וללמוד הלכות הנוגעים למעשה

יש להתחזק הרבה בקביעת עתים לתורה, ויש לדעת כי זוהי הלכה פסוקה בשו"ע.

והלימוד צריך להיות בעיקר בלימוד הלכה. כי בזה, מלבד התיקון הגדול שרבינו נתן לנו ללמוד פוסקים בכל יום (תורה ח', שיחות הר"ן ל"ג ועוד), הרי שצריכים ללמוד בשביל שידע את המעשה אשר יעשה.

כידוע שבעל מחבר ספר "חיי אדם" היה סוחר. וכך הוא כותב בהקדמה לספר: "התבוננתי שיש בעלי בתים שאין להם כי אם שעות ספורות ללמוד ומתחילים להתפלל בעיונה של תורה, והרי האדם צריך ללמוד ראשית הלכה למעשה" והוא ממשיך כי לכך חיבר את הספר הזה. שעליו אמר ר' נתן "כי הוא כיון מאד להלכה".

ודברי המשנה וגמ' אלו, נוגעים לכל אחד; הן לאברכי כולל והן לאברכים העוסקים לפרנסתם, להתחזק בקביעת עתים לתורה במסירות עצומה, גם כאשר נראה שהולך להפסיד בשביל כך.

העוסק בתורה יש לו סייעתא דשמיא מיוחדת

יש על כך סיפורים לאין סוף, מאלו שזכו להתגבר שלא לוותר על קביעת עתים לתורה ובסוף לא רק שלא הפסידו אלא להיפך. ואפילו אם כן היה נראה לו הפסד, הרי שעצם הקביעת עתים גדלה מעלתו לאין ערוך.

וכמו שכתוב בנביא ירמיה שהוציא להם צלוחית של מן שה' ציוה לאהרן לשים למשמרת, ואמר להם "הדור אתם ראו דבר ה'" שידעו כי מי שיושב ועוסק בתורה יש לו סייעתא דשמיא מיוחדת.

והנה, ודאי שאין לכל אחד כח המסירות נפש לשבת בכולל נוכח ההוצאות המרובות, אולם מי שזוכה לכך ידע ויאמין כי מוכנה בשבילו צנצנת המן לפרנסתו ומלווה אותו סייעתא דשמיא מיוחדת.

וכמו שמספרים על עשיר אחד שבא מחו"ל ועלה אל כולל חזו"א, שמה יושבים אברכים מבוגרים ת"ח מופלגים שכבר סיימו לחתן צאצאיהם, והציע לפניהם שהוא רוצה לכסות את כל חובותיהם מנישואי הילדים וכו', אולם לגודל תמיהתו אחד אחרי שני העידו בפניו כי אין להם שום חובות. ברם כאשר נשאלו איך ומהיכן היה להם הסכומים העצומים הנצרכים לכך, כאשר באותן הימים אף קנו דירות לצאצאים, ענו כולם פה אחד כי אין יודעים מהיכן השיגו את הסכומים האסטרונומיים, אך עובדה היא כי אין להם חובות כעת לעת זקנותם.

וכן יש עוד כאלו מבני ירושלים של מעלה, ואף בבית מדרשנו במא"ש, שכבר סיימו לחתן את ילדיהם ואין להם חובות, ומהיכן השיגו את כל זה? התשובה על כך היא "צנצנת המן".

וכאמור, אין הכונה דווקא לאברך כולל, אלא גם לקובע עתים כאשר יעשה זאת במסירות נפש, להכין עצמו לקראת אותה שעה של קביעת עתים להשליך עול חשבונותיו הרבים וישקיע עצמו אך ורק בלימוד התורה, יראה סייעתא דשמיא עצומה בכל מעשי ידיו.

זכורני לפני הרבה שנים היה אחד שהיה בבעלותו מאפיה עם שלשת סניפים, קודם הוא היה אברך בר אוריין, אך עקב אילוצים שונים הוא עסק לפרנסתו בניהול המאפיה, ואעפ"כ היה לומד כל יום 9 שעות(!). כמו"כ סיפר לי אברך על אחד שעוסק לפרנסתו כמה שעות ביום ואעפ"כ הוא לומד כל יום כארבע שעות לפנה"צ ורק לאחמ"כ הוא נכנס לעסק שבבעלותו ושעות אלו הוא אינו מוותר עליהם עבור כל חללי דעלמי.

כהנה יש כיום רבים אנשי עסקים שזוכים לקבוע עתים לתורה בנחישות, ורואים ברכה מרובה בכל מעשי ידיהם.

אין זה אומר, כי זה האברך יש לו את הנוחיות והרחבות שיש למי שעמל לפרנסתו בכל שעות היום, אולם יש לו בדר"כ את כל מה שהוא צריך לחיי היום יום בסייעתא דשמיא. אכן יש בחינה כמו שאומר רביה"ק "וכסף תועפות לך" למי ששומר הברית, אולם באמת, יש כאלו לעשרות ולמאות אברכים משכמם ומעלה שאין יודעים להצביע באצבע לאמר כיצד חיתנו את הילדים, אלא התשובה היא כאמור הצלוחית של מן משפיע ברכה.

כי כהיום, כמה שנהיה יותר מחובר ומדובק לתורה הקדושה, הוא רואה יותר סייעתא דשמיא. ואומר עוד, כי יש חילוק עצום בין זה שלומד שעה לזה שלומד אפילו רק קצת יותר. כל חייו נראים אחרת. כל הלך רוחו וסדר יומו היא אחרת לגמרי.

התורה מטהרת ומקדת את הנפש במיוחד בדורינו זה שבוערת בחוצות קריה אש זרה ה", אזי

כינוס "רב שיח" מיוחד

פרנסת במשנת ברסלב

כמה שיותר מחובר לתורה הק' הוא יותר מטהר ומקדש את נשמתו. כמבואר בקדמונים כי "גמרא" מלשון "גומרא" - גחלים בארמית, שהלומד גמרא שורף את אש התאוות והיצר הרע והמדוות רעות. כי על כל מיני הרפתקאות ובכל מה שעבור על האדם, העצה שהכי יכולה להציל את האדם היא התורה הקדושה.

ר' נתן פישר שליט"א

לגזול מזמנו לתורה

"קביעת עתים לתורה" מפרש רביה"ק "לגזול מהזמן".

ויש כאן חידוש נפלא לאור זה, באחד שיושב ולומד כל היום ואינו 'גזול' מזמנו, לפי דעת רבינו אינו יוצא קביעת עתים לכאורא. מה שאין כן אחד העובד לפרנסתו וגזול' מזמנו...

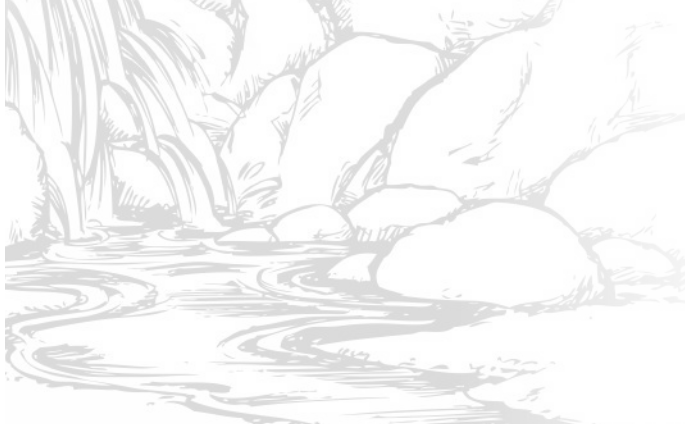
ר' ראובן שיף שליט"א

כל הטרחות כמשא ומתן נחשבין כעבודת ה'

מן הענין לסיים בדברי מוהרנ"ת במכתב קמ"ז, שכותב בזה"ל: "ואם אמנם יש לי צער מזה שבאת לידי זה להצטער כל כך בדרך בשביל רווח כזה. עם כל זה זאת נחמתי מה שכתבת שנזכרת בדברי אדוננו מורנו ורבנו ז"ל שדרך הוא תיקון הברית, ובכוונת אלול... וגם צריכין לכוון בשעת המשא ומתן שכל הטרחות והיגיעות נחשבין טרחות של מצוה שהם יקרים מאד".

כמו"כ יש לדעת מה שנפסק בשו"ע (או"ח סי' ל"ד), כי העוסק בכתבת תפילין פטור מתפילה וכו', וכמבואר במשנ"ב אפילו אם לוקח תשלום על עבודתו כיון שהוא מכוון לעבודת ה'. עי"ש.

יתן ה' שתהיה לכל אחד פרנסה ברווח ע"י שישבו באהלה של תורה לעשות רצון אבינו שבשמים בכל עת מצוא.

לכבוד מערכת "מימי הנחל"

שלום וברכה

בגיליון האחרון (נ"ה) במדור "לאסוקי שמעתא" ביררו המשיבים החשובים את עניין ההתחדשות בטוב טעם, אך כמדומני שעדיין נותר מה להוסיף ואין בית המדרש בלי חידוש.

הנה בליקוטי הלכות תפילין ה' מבואר הדבר בארוכה ואכן המשיבים הי"ו ציטטו מהלכה זו, אך לדעתי אפשר לדלות משם עוד מטמונים נפלאים.

כי הנה, עצת ההתחדשות מורכבת משני חלקים; א. להוסיף בכל יום תוספת עבודה וקדושה על יום האתמול וכך לילך מעלה מעלה. ב. להתחיל ממש מחדש כאילו היום נולד.

וכך הוא לשון מוהרנ"ת: "לחדש כנשר ימי התחיל בעבודתו יתברך בכל פעם מחדש ולא יפול לזקנה דסטרא אחרא שלא תהיה עבודתו בעיניו כישנה, אלא חדש ממש כאלו לא התחיל מעולם כלל, ועל כן צריכין להתחיל בכל פעם בעבודתו מחדש בבחינת בכל יום יהיו בעיניך כחדשים, וזה עיקר החיות, בחינת חיים ארוכים הנ"ל וכמבואר בדברי רבינו ז"ל, שעיקר אריכות ימים בחינת חיים ארוכים הוא שצריכין לראות בכל יום ויום שבא אחר כך להאריך את היום בתוספת קדושה ודעת כי היום בתחילתו כשבא להאדם הוא קצר מאד וצריכין לראות להרחיבו ולהאריכו בתוספת קדושה בכל פעם וכן בכל יום ויום צריכין לראות שכל יום יהיה ארוך יותר מחבירו בתוספת קדושה וטהרה וכו' (כמבואר בהתורה פתח ר' שמעון בסימן ס') וזה עיקר אריכות ימים בחינת ימים ארוכים, היינו להתחיל בכל פעם מחדש בעבודה חדשה בתוספת מרובה, כי כל עבודה שעבד עד הנה צריכין לשכוח לגמרי ולהתחיל עתה מחדש כנ"ל".

והנה הצדיק מרוב השגתו עולה מעלה עד שמגיע לביטול לגמרי שבאמת אינו יודע כלום, כמו רביה"ק שנשבע בשבת קודש שאינו יודע כלום (חיי"מ רט"ו), ומשם הוא מתחיל מחדש לגמרי ועולה מעלה מעלה. אך אנו נחותי דרגא כדי שנוכל להרים את עצמינו עכ"פ מעט, על כך יש את עצת ההתחדשות המורכבת משני חלקים כנ"ל; בחלק הראשון להוסיף בכל יום מעט על עבודתו בתוספת קדושה, ולפעמים צריך שההתחדשות יהיה באופן של התחלה חדשה לגמרי.

כי התחלה חדשה לגמרי כאילו נולד מחדש מחד ז' עבודה קשה שבמקדש, כי זה דורש מהאדם ביטול הישות לגמרי היינו שלאחר עבודה של ימים ושנים, לשכוח מהכל ולהתחיל מחדש. מאידך זו מתנה נפלאה, כי פעמים רבות היאוש חודר לעומק הלב וא"א להתחדש רק באופן של תינוק שנולד, וכפי שהפליג רביה"ק במעלת השכחה (עי' שיחה"ר כ"ו).

ובכן לעובדה ולמעשה, ברור כשמש שאנחנו פשוטי עם שלא זוכים להשגות גבוהות, קשה לומר לשכוח לגמרי מכל העבר, כי לזה זוכים רק מי שבמעלה גבוהה מאד עד שמרוב השגתו בהש"ת הוא מרגיש ממילא כי כל העבודה שעשה עד היום היא כאין וכאפס, אלא עיקר

עבודתנו הוא להוסיף עוד ועוד תוספת קדושה באופן של התחדשות תמידית.

אך כדי לקבל הארה מעט מזעיר לעניין ההתחדשות, ניתן להסיח את הדעת מכל מה שעשינו עד היום ולקבל בהסכמה בלב באופן אמיתי להתחיל מחדש לגמרי ולא יהיה אכפת ליה מה שהיה עד עתה, ובכך מנער העפרורית שעל הלב לחדש כנשר נעוריו, וכמבואר בהל' הנ"ל "כי כל הנפילות שבעולם הם מבחינת זקנה דסטרא אחרא שנדמה בעיניו שכבר נזקן בחטאיו ובמעשיו שרגיל בהם, עד שאי אפשר לו לצאת מהם בשום אופן ח"ו ובאמת הוא צריך לידע ולהאמין שבכל יום ובכל עת ובכל שעה יש כח ביד האדם להתחדש ולהיות נעשה בריה חדשה ממש, כי השם יתברך עושה חדשות בכל עת ואין יום ואין שעה דומה לחבירו וכו' כנ"ל על כן צריך להתחזק בכל פעם מחדש ולהתחיל בכל יום מחדש, ולפעמים גם ביום אחד צריכין להתחיל כמה פעמים כמבואר במקום אחר, ואפילו אם יהיה כך זמן ארוך איך שיהיה, בכל עת ובכל שעה צריך להזכיר את עצמו בהשם יתברך ולשכוח לגמרי כל מה שעבר עד הנה ולהתחיל מעתה מחדש ממש כל מה שיוכל, ואל יסתכל על שום בלבול וחלישת הדעת כלל, וכל זה הוא בחינת אריכות אפים שצריך להאריך רוחו לעבור על כל הבלבולים והמניעות ולבלי להסתכל על שום דבר ולא יכפת ל' שום דבר, ואל ירך לבבו ולא תקצר רוחו מכל מה שעובר עליו, רק יתחזק בהשם יתברך בכל מה שיוכל כי השם יתברך מלא רחמים בכל עת, וחסדי ה' לא תמנו ולא כלו רחמיו לעולם".

ואכן א"א לזכות להתחלה חדשה לגמרי רק בכוח וזכות הצדיקים שמחדשים כל ימיהם בכל רגע ורגע "וכל זה מקבלים כח מבחינת הזקן דקדושה שהוא העיוור הנ"ל שהוא בחינת זקן שבזקנים סבא דסבין שזכה לזקנה דקדושה כזה עד שאמר שהוא זקן מאד ויניק מאד וכו' וכנ"ל. שממנו מקבלים כל הצדיקים כח להתחזק בעבודתם לחדש כחם ועבודתם בכל פעם. ועל ידי אלו הצדיקים הגדולים שמתחילין בכל פעם מחדש ואפילו כשמגיעים למדרגה הגבוהה שבמדרגות אפילו למדרגת בני עליה הגדולים, אף על פי כן אינם מסתפקין עצמם בזה, רק הם אומרים מי יודע מה שיש עוד להשיג ומתחילין בכל פעם מחדש. וכמו ששמעתי מרבינו ז"ל הרבה בענין זה כמבואר במקום אחר, עד שבאים בכל פעם להשגות חדשות נפלאות ונוראות וכו' וכו', על כן בכח הצדיקים כאלו בחל הזה יכולין להתחדש בכל פעם אלו הנופלים...", וכבר אמר רביה"ק כשנזכרים בי נעשים כתינוק שנולד (דייקא!).

עצה נוספת יש בשיחות הר"ן (ב') שמשלימה את עניין התחדשות והיא, להשליך עצמו על השי"ת בתחילת היום יהיה מה שיהיה עי"ש, שזה גם עניין הנ"ל, כי שאדם משליך עצמיותו ומבטל מישותו, בכך יכול להתבטל אליו יתברך ואיך שיהיה לעולם לא יניח את עבודתו.

ה' יזכינו!

אליעזר קירשבוים

יֵאֶסְפוּ כָּל הַעֲדָרִים

וְגִלְלוּ אֶת הָאֶבֶן

מֵעַל פִּי הַבְּאֵר

וְהִשְׁקִינוּ

הַצֵּאֵן

חבורות הבחורים
דחסידי ברסלב
שע"י מורשת הנחל

קולמוס הלב

מכתבים והרגשי הלב
מבחורי החמד שיחי'

נתן בר"י מטבריה כותב: "ומאד ביקשתי ממך שלא יעבור אצלך שבוע אחד שלא תכתוב לי מכתב, כי אני מחיה עצמי במכתבם, ועוד בכדי שלא להרחיק הלבבות זה במזה" (נתיב צדיק, י"ז).

ורציתי להדגיש נקודה חשובה, כי אפילו אם אחד חושב שאינו מחדש חידושים במכתב, רק כותב סתם דיבורים ידועים, הנה לשונו של החסיד הנלבב ר' דוד צבי דאשיווסקע: "אבל באמת בכל פעם אשר אני רוצה להרחיב הדיבור בזה, אני מזכיר את עצמי, הלא כל הדברים הן אשר כתבתי מכבר, הן אשר אני רוצה לכתוב מחדש הם נכתבו ונכפלו ונדפסו בספר, ומה לי עוד להוסיף עליהם, אבל אח"כ כשאני מיישב עצמי היטב, נחמתי שהאמת אינו כך, כי הלא איננו רק כמזכירים להטעימם ולהנעימם הדיבורים הקדושים אשר נדפסו כבר, לבל יהיו ישנים אצלם, ושימשו בהם היטב להבין כל דיבור ודיבור עד היכן מגיע וכו', ומחמת כל הנ"ל אני מחזק את עצמי שאני מחוייב לעשות את שלי לחזור ולכפול ולשלב את הדברים כמה וכמה פעמים" (אמונת אומן כ"ה).

ואל ישתמט האדם באמרו: מי אני, אני ראוי לכתוב, כי על כן הקדים לנו "השרף" ר' געצי מאומן לאמור: "הנני נעתר לבקשתם שחפצים לשמוע אמרי פי ומכתב אצבעותי, הגם כי ידעתי כי בער אנכי מאיש לידע תכונת כל נפש מנפשותם עד שאוכל להשיב נפשם לאיתנם, אעפ"כ לא אמנע טוב מבעליו בהיות לאל ידי לעשותו (נחלי אמונה כ').

ויה"ר שנזכה להתחזק יחד בענין חשוב זה, לכתוב מכתבים אחד לחבירו לקבל נקודת החבר דין מן דין.

זעירא דמן חבריא

ש.א. בי"ש

אל מע"כ חברי היקרים המקושרים לאדמו"ר הננמ"ח זיע"א, ומסתופפים בצל קורת חבורת הק' "מורשת הנחל" יצ"ו.

רציתי לחזק ולהתחזק יחד בענין "נקודת החבר", ובמיוחד בענין כתיבת מכתבים אחד לחבירו.

רביה"ק גילה לנו: "אם תחזיקו עצמכם יחד, אולי תזכו להמשיך אותי". ומוהרנ"ת מבאר, כי הקב"ה לא ברא בעולם פעמיים אותה בריה, גם כאשר הנשמה צריכה לירד פעם נוסף בגלגול היא נוצרת רוח זו עם נפש של אחר וכדומה, ולכן חסר לכל אחד חלקו של האחר בשביל להשלים את עצמו, והוא משלים זאת ע"י שמתחבר עם חברים ומתחזקים יחד בעבודת ה'.

ואחת הדרכים המרכזיות בהם היו רגילים אנ"ש לדורותיהם להתחזק יחד היתה ע"י כתיבת מכתבים, והחזיקו זאת בחשיבות נפלאה, כאשר אנו רואים כמה פעמים מזהיר מוהרנ"ת לבנו או לאנ"ש שישמרו על המכתבים כי זה נצרך לדורות, לאשר ישנו פה ואשר איננו פה. ופעמים רבות גם הכותב עצמו מתחזק מעצם הדיבורים שכתב לחבירו (וראה על"ת תל"ט).

שכן, לפעמים קשה לבוא לחבר לדבר אתו דיבורי התחזקות, כי מפחד שמא לא יבטא עצמו היטב או לא יובן כראוי, אולם כאשר מעלה את הדברים על הכתב, יכול להרחיב ולפרש הדק היטב, להוציא כל רחשי הלב, והקורא יכול לקרוא את הדיבורים בשעה שנוח לו ולחזור עליהם בכל פעם שנצרך.

הן אמת, שלא כל אחד יש לו את היכולת והזמן לכתוב בכל יום, אולם ראינו כמין הסכמה אצל אנ"ש לכתוב מכתבים לעתים תכופות, וכמו שכתב ר' יצחק לאביו מוהרנ"ת: "שמוסכם בדעתו להחייני במכתב בכל חודש ימים" (עי' מכתבי ר"י, בסוף עלים לתרופה, מכתב ט"ז). ואילו ר'

בחור יקר! המדור הזה מיועד בשבילך!

יש לך להביע רגשי הלב על אירוע בחבורות הבחורים? עצה והארה או כל דיבור והתחזקות מרביה"ק ותלמידיו?

הזדרז להעביר אותו לנציגים בחבורות, ובעז"ה לאחר עריכה והתאמה הוא יודפס כאן במדור, לתועלת ולהנאת חבריך מהחבורות שיחי'.

"הרהיבי"

מעמד מרומם בשילוב סעודת ר"ח וכןס הכנה וגיבוש לקראת השנה הבעל"ט

כי בליל ר"ח מנחם-אב התקבצו כלל בחורי חבורות ישיב"ג החסידיות בירושלים, לכינוס מרומם בשילוב סעודת ר"ח רבתית, לגיבוש והכנה לקראת השנה הבעל"ט, בסימן "הרהיבי מקום אהלך", כאשר מטרת ההתכנסות היתה להרחיב את החבורות שהיו עד עתה בביהמ"ד "אור אברהם" ומנו שלש חבורות, להכפילם לכדי שש חבורות, בכל שיעור שתיים; אחת בלשה"ק ואחת באידיש, ולאור זאת יועתק מקום החבורות אל "היכל חבורות הבחורים" הוותיק השוכן בעז"נ החדש דביהמ"ד ברסלב מא"ש, שם קיימים חדרים מספיקים בכיתות התלמוד תורה, לחלוקת החבורות, לתועלת כלל הבחורים שיחי'.

החבורים הסבו לשולחנות ערוכים בטוב טעם, ולאחר שסעדו לבם לכבוד ראש חודש, פתח והנחה את הכנס ר"מ החבורות הר"ר ראובן שיף שליט"א, שקידם את פני הבחורים בברכת "ברוכים הבאים בשם ה'" וכיבד את ראש החבורה המסור בלו"נ למען החבורות ופועל במלא אונו ומרצו להצלחתם וביסוסם הר"ר צבי אריה מיימון שליט"א, שנשא מדברותיו דיבורים נפלאים כהכנה לקראת הימים הבעל"ט.

לאחר מכן, נשא דברים הר"ר אליעזר קירשבוים שליט"א, שהרחיב בפרקי היסטוריה מראשית שנות התייסדותם של חבורות הבחורים "מורשת הנחל", לאחר מכן הרחיב בנועם אמריו על הנקודות המיוחדות שמקבלים בחבורות "מורשת הנחל" יותר מהחבורות המתארגנות בישיבות וכדו', שכן בחבורות "מורשת הנחל", מלבד מה שמשקיעים ומעמיקים מחשבות בעצה, איך להעביר את אור רבינו בטהרתו, הרי זה מה שמעצב את אישיות הבחור בעצם האוירה השוררת בכל חבורה ובכל כינוס והתאספות. וכמו שכל אחד מבין שא"א לעשות ישיבה שהבחורים יבואו

זאת ועוד, לאחר שכל אחד זוכה להקים את ביתו בעצמו בשעטומ"צ, הרי מה שמקשר אותו לכלליות אנ"ש, ולצינור שרבינו משפיע דרכו את האור, הוא חבורות "מורשת הנחל" הנותנות מענה גם לילדים ונערים גם לבחורים, ובהמשך לאברכים, וגם לנשים ובני הבית, ובכך זוכים להמשיך לקבל את האור בכל מצב שהוא. וכבר אמר רבינו "תראו להתקבץ יחד ולהתפלל יחד, כי אם תתפללו בכוונה, אולי תוכלו להמשיך אותי לכאן עוד הפעם", ומקובל בין אנ"ש שבכוח האחדות ממשיכים את רבינו אלינו שוב ושוב. וכן רבינו אמר "רק תחזיקו עצמכם יחד אז תהיו אנשים כשרים".

החרה החזיק אחריו והשלים את דבריו הר"ר ראובן שיף שליט"א שהרחיב על הנקודות האלו בטוב טעם בנועם אמריו, ולאחר מכן הציג את התוכנית החדשות לחדש ולרענן את השורות, ללכד את כלליות הבחורים עם ראשי חבורות חדשים ומגוונים, כאשר הוא מדגיש כי בהנהלת החבורות שוקדים בכל עת כיצד לשפר ולייעל את פעולת החבורות לתועלת כל בחור ובחור באופן אישי.

הבחורים יצאו מחוזקים, מוכנים לקראת פתיחת זמן אלול הבעל"ט, בהתחדשות נפלאה ביתר שאת ועוז.

מן הבאר

מתוך שיחה

של ראשי החבורות שליט"א

המבחן אצל ציון רבינו הק'

הר"ר בנימין פראנק שליט"א

חבורות הכחורים ישיבה קטנה, ירושלים

להתבונן איזה שנה היא עומדת להיות; הרי כל אחד מתהלך עם רצונות וכיסופים, להתחיל את השנה החדשה אחרת ממה שהיה עד היום, בין אם הוא לומד בישיבה של חסידי ברסלב בין אם לאו, הרי על ברסלב'ר בחור רואים שהוא מלא חיות הוא מלא בתורה ועבודת ה'. ועל זה נטושה המלחמה האם יזכה לכך, או שמא ח"ו יעבירו ממנו את כל ההתחדשות והחיות שלו ה".

להמשיך את השנה החדשה

שכן באלו העשרים ואחד ימים שבין ר"ה לשמחת תורה, הולכים להוליד את השנה החדשה. ולכן מאריכים כל כך בתפילות של ראש השנה, בפסוקי המלכויות, זכרונות ושופרות, בתקיעת השופר, שמוזכרים בליקוטי הלכות הסודות הנוראים הנעשים אז, שהכל הוא בשביל דבר זה, להמשיך את החיות לשנה החדשה כראוי. לאחר מכן יש עשרת ימי תשובה, שצריכים לבנות את השכינה הק' וכן ביום הכיפורים והימים שבינו לבין חג הסוכות, שהם מלאים שעשועים להשי"ת מהחביבות שעם ישראל מראים למצוותיו בקניית ארבעת המינים ובניית הסוכה וכן הלאה, כמו שדרשו חז"ל על הפסוק "ראשון לחשבון עוונות" כי אין זמן לחטוא בימים אלו.

וחג הסוכות עצמו, הסוכה הקדושה והאושפזין, ההלל עם ארבעת המינים והתפילות בכלליותן, ההושענות וכן הלאה, שמחת בית השואבה.

לאחר מכן יש הושענא רבא שחוזרין ביום זה על כל התיקונים של הימים הנוראים, ולאחריו בא יום שמחת תורה עם ההקפות הקדושה והשמחה הגדולה שמקיף ביום זה לכל איש ישראל. והנה בדורות עברו, הצדיקים שידעו סוד הכוונות היו עמלים קשות בימים אלו לכוון ולתקן כל מה שצריך ואנו מתנהגים כמו שרבינו ציוה אותנו לעשות כל דבר בתמימות ופשיטות.

ועל כך אמר רביה"ק: "מה שצדיקים אחרים עמלים קשות בכל אלו הימים, אני פועל כבר בלילה הראשון של ראש השנה", כמה צריכים אנו לרקוד משמחה שזכינו להיות מקורב לרבי קדוש כזה.

המתנה הנפלאה - חודש אלול

מעתה, כאשר עומד לפנינו מלחמה כזו, שכל אחד יודע מרת נפשו והוא עומד נבהל ומפחד מה יולד יום, הרי כל אחד יודע נגעי לבבו כמה

לקבל מקיפין חדשים

רבינו כותב בליקו"מ (כ"א) כי אלול ר"ת ל'בושה ו'תשחק ל'יום א'חרון, והכוונה ליום האחרון של השנה שבו מתכוננים ליום הדין - ימי ראש השנה, כאשר מוהרנ"ת התבטא פעם בחודש אלול ב"קבלת שבת" שאומרים "כי בא, כי בא לשפוט הארץ" כאדם שכופל את דבריו מרוב פחד ורעדה.

העצה לזה, היא כמו שרביה"ק ממשיך שם, כי כאשר האדם רוצה להתחמק מאיזה דין, הוא משנה את מלבושיו וכך אין מכירים בו, וזה הרמז בפסוק "לבושה" שמתלבשים בלבוש חדש והמקטרגים אין מכירים בו אזי "ותשחק ליום אחרון".

וכך מסבב השי"ת, שמדי שנה זוכים הבחורים להתחדש ולהתעלות בחודש אלול, אם זה אלו שעולים מהתלמוד תורה לשיב"ק, אם זה אלו שעולים משיעור לשיעור גבוה יותר וכן הלאה, הגורם גם שכל בחור יתעלה במושגים שיש לו בעבודת ה', כמו שרבינו מרחיב שם, שצריך לעשות מה'מקיפים' - 'פנימיים', היינו מהדברים שהם אצל האדם רק כדבר המקיף, שלא הבין זאת לאשורו כראוי, אזי כשהוא מתבגר מעט יותר, הוא מתחיל להבין ולהפנים את הפנימיות.

ככל שהבחור מתבגר, הוא מתחיל להבין יותר מהי אהבת ה', מהי יראת שמים, מהו "התכלית" מהי עבודת ה', כיצד עושים התבודדות כראוי כמו שמשיחין את הלב לפני חבר טוב וכן הלאה. הדברים האלו נכנסים אצל הבחור כפנימיים ונעשים מקיפין חדשים.

ובכך, האדם מקבל מקיף היינו לבוש חדש והמקטרגים אין מכירים את האדם, כי הוא נחשב לאדם חדש, וזוכה להינצל מכל מה שצריכים.

המלחמה הנוראה

אולם על זה נערכת מלחמה נוראה, בין הסט"א לסטרא דקדושה, כמו שהזוה"ק בפרשת כי תצא מרחיב על כך, כי בימים הנוראים מראש השנה עד יום הכיפורים נערכת מלחמה אדירה.

והמלחמה היא על בחור ועל כל אחד ואחד, האם הלבושים הללו שהתחדש בהם בימים אלו, האם יזכה להישאר אתם, להמשיך בהתעלות וההתרומוות הזו, או ח"ו להיפך, שיפילו אותו בחזרה למקום שהיה מקודם לדרגות והשגות הנמוכות שהיה לו מקודם.

ועל כך יש מלחמה גדולה, כי הנה בא לפנינו שנה חדשה, וצריכים

רבינו בוחן כל אחד אם אינו רמאי

אלא העבודה היא, להיאחז עצמו בכל יכולתו ברביה"ק. כי כאמור, רבינו בוחן את כל אחד ומזמין נסיונות לכל אחד - כפי שיכול לעמוד בהם. לזה מזמין חוסר יישוב הדעת ולאחר אי נוחות וכן הלאה והלאה. מי שזוכה כבר בימי אלול לעסוק בחיפוש, וזאת ע"י שחוטף 'אמירות', ליקוטי תפילות, התבודדות, לימוד התורה הק' תהלים וכן הלאה. והעיקר בהתבודדות, לשיח את הלב ולבקש מהש"ת שירוננו איך יחפש וימצא באמת.

ולפעמים זה לבד הוא המבחן, כאשר האחד זכה להתכונן במשך ימים ארוכים ולבסוף, כאשר הוא כבר זוכה לעמוד בהיכל הציון, לבו נעשה אטום וקר כאבן.

כי כך עובר על רבים מאנ"ש, כמו שר' שמואל הורביץ כותב ביומנו, כי לאחר שזכה לעשות כל המסירות נפש העצומה לבוא ולהשתטח על ציון רביה"ק תחת אימת המשטר הקומניסטי החמור בימים ההם, כאשר הבריחה הגבול במסירות נפש נוראה, אולם ימים ארוכים לא היה לו שום התעוררות, וגם בערב ראש השנה עצמו, לאחר שהיה ער כל הלילה ועסק בעבודות נוראות, זאת כהכנה לעבודה הגדולה שלאחר סליחות "זכור ברית" ותפילת שחרית, לומר את התיקון הכללי ויודי דברים, "אז התגבר היצר הרע עלי בלב קשה כזה, כפי שלא היה לי מעולם" והיה אטום לגמרי, והוא ממשיך כי לבסוף התגבר ועסק בעבודות קדושות עד חצות היום.

מה שעלינו ללמוד מזה, כי לפעמים זה בעצמו הוא המבחן שמעמיד לפני רביה"ק, האם כוונתו לרצות באמת כי אז אפילו שלא הולך לו כמו שתיאר לעצמו, בכל זאת הוא אינו בורח ועוזב...

כי הקרבת אלקים אינו ח"ו כמו 'משחק' - אם הולך כמו שצריך מוטב ואם לאו אפשר לוותר על זה, ח"ו, הרי זוהי נקודת האמת שכל אחד צריך לשאוף לכך, ואם אין לבי עמי כרצוני אעפ"כ לא אעזוב את מקומי בשום אופן, רק אתעקש לעמוד על עמדי, "פה אשב כי איזתה".

אם לא הולך דיבורי התבודדות נאמר פרקי תהלים, אם גם זה לא הולך נאמר ליקוטי תפילות, אבל העיקר לא לעזוב את מקומו. הרי יש לכל אחד נשמה, חלק אלוך ממעל ונאבד לנו אותה, ויש לנו אוצר פז; הציון הק', רבינו הקדוש.

ואז כאשר זוכה ויושב לפני ה' ונפתח לו הלב, והוא מתחיל לשוח את לבו עם רביה"ק, כמו שרביה"ק אמר: כי הוא רק כמו שעובר מחדר לחדר, וניתן להתייחס לרביה"ק כמו בחיים חיותו, והוא פותח את לבבו ואומר: רבי, אתה הוא הנהר המטהר מכל הכתמים, אנא טבול אותי בנהר שלך, נטע אותי בשדה שלך. אתה אמרת כי אתה הוא המרפא את בת המלכה, אתה הוא בעל השדה העוסק בתיקונו של כל אחד ואחד. וכפי שאנו רואים כיצד זכו אנ"ש לדורותם להתעלות כאלו, עד שכל אחד הוא פלא בפני עצמו, כאלו חיים יפים וטובים, כזה לב בוער לעבודת ה', ורביה"ק יכול לעשות כמו כן עם כל אחד ואחד, רק צריכים להיכנס לשיבה של רביה"ק.

והימים האלו מסוגלים ביותר לבקש על כך ולפעול זאת. והעיקר לנצל את הזמן אצל הציון הק' ולא לעזוב את מקומו ככל יכולתו, להראות שאנו רוצים באמת להתקרב אליו ולילך בדרך עצתו, ואז נזכה שרביה"ק יעביר אותנו כבר בלילה הראשון של ראש השנה, להיכתב ולהיחתם לחיים טובים ולשלום בספרן של צדיקים אמתיים.

שנכשל בעבירות שבין אדם לחבירו ובין אדם למקום, הרי המלאכים ייחפזו ותאחזמו חיל ורעדה ומה נאמר אנן בני אדם בשר ודם!?

אולם יש לנו מתנה גדולה והיא "חודש אלול" שבכחה להמתיק את הכל, כמבואר בזוה"ק, אשר בימים אלו ימין ה' פשוטה לקבל שבים וכלשון הטור "כל המוסף לבקש רחמים זכות הוא לו" ומי פתי לא ירצה לנצל ימים אלו כראוי.

אך מה נעשה שלאבוננו היצר הרע גזל לנו את החודש הנעלה הזה, כשהוא מלביש קדרות וקושי על החודש הזה, להקשות את הדרך לרוצים בתשובה, אולם אנו הרי זכינו שרביה"ק יגלה לנו את הדרך הנכונה לתשובה, וכי כל אחד יכול לחזור בתשובה, כמו שאמרו במדרש "קחו עמכם דברים - איני מבקש ממכם אלא דברים" לעמוד לפני ה' ולדבר לפניו יתברך על כל מה שעבר עליו.

מי שעוד לא זוכה לעשות התבודדות כל יום, זה הזמן הנכון להיכנס לעצה נפלאה ונוראה זו, בכל העולם מדברים תשובה אך אין יודעים איך וכיצד עושים זאת, אבל אנו יש לנו את העצה הנפלאה הזו - זוהי התשובה האמתית, כפי שמורה השם "תשובה" - לשוב בחזרה אל הש"ת.

זוהי העבודה של חודש "אלול" שהוא מלשון "חיפוש" בלשון ארמי, כמו שמתרגם "יתור - ויאללו", כי אם האדם בכל השנה התפזר לכל עבר, לכל מיני קטנות והיפך תורה ועבודת ה', עתה הוא הזמן לשוב, לחפש את עצמו 'היכן אתה בעולם' "את פניך ה' אבקש".

וזאת עושים ע"י התבודדות, לשבת לפני ה' כפי יכולתו; עשר דקות או רבע שעה, לחזק עצמו מדי יום בקביעות, לדבר לפני ה' ולומר לו: אבא, פניתי ממך, איני יודע את הדרך איך לחזור, אנא עזרני! "תעיתי כשה אובד" לכן אני מתחנן "בקש עבדך", חפש והבא אותי בחזרה.

למצוא את האבידות אצל הצדיק

ואז יזכה האדם למצוא. מה ימצא; כמו שאמרנו מקודם, שהבחור מרגיש כי יש השגות שהם למעלה ממנו, הוא רואה בחורים אחרים משיעורים גבוהים יותר, הוא רואה זקני וחשובי אנ"ש והוא מבין כי אלו הם דברים שהיה חשוב לו מאד שיהיה לו אותם, הרגשות בעבודת ה' השגות בקרבת אלקים וכן הלאה. והאמת כי כל אלו הדברים היה לו מקודם שירד לזה העולם, רק לפני שנולד בא מלאך וסטרו והשכיח ממנו הכל, והעבודה בכל ימי חייו הוא לחזור ולקבל כל מה שזכה מקודם. כמו שרביה"ק מפרש את סוד האבידה, כי כל האבידות נמצאים אצל הצדיק, אולם הצדיק אין מחזיר זאת לכל אדם אלא כמו שכתוב: "עד דרוש אחיך אותו" - שאינו רמאי. וזה מה שמוצאים בחודש זה, הדרגות והעבודות השייכים לכל אחד, האבידות שנאבד ממנו לפני שירד לזה העולם.

אך כמו שאמרנו, אלו האבידות נמצאים אצל רביה"ק. ולכן זכינו גם לחודש אלול שאין כמוהו בכל העולם: חודש שלם של הכנה לנסיעה הק' אל רביה"ק, כדי שנזכה בימים האחרונים שלפני ר"ה שרביה"ק יחזיר לנו את האבידות שלנו, שזכינו לחפש אחריהם במשך כל החודש האחרון.

כי כמו שאמרנו רביה"ק דורש את האדם אם אינו רמאי, וזאת ע"י שהוא בוחן את האדם האם הוא הגיע אליו 'בלית ברירה' כי אביו וכל החברים שלו נוסעים אז הוא לא רוצה להישאר בחוץ... ויש אחד שבא כדי לחטוף התעוררות מסויימת שהוא מתאר לעצמו שיהיה לו שמה בראש השנה, ורביה"ק בודק כל אחד לשם מה הוא בא, כי העיקר הוא לבוא אליו בביטול גמור לרביה"ק, ובכך אפילו אם אין לו כרגע התעוררות, הלב סתום בזמן זה, אעפ"כ לא עוזבים את היכל הציון הק' לשתות ולאכול בהכנסת אורחים הסמוך... לא הולכים לראות בכל התופעות המשונות שיש ברחובות בחוץ.

החבורות השבועיות - זמן קיץ תשפ"ב

ירושלים

יום רביעי | 8:45

ביהמ"ד "אוהל יעקב" גב"ש
עפ"י תורה הזמנית
אחראי: ר' נתן מאיר פירר
05484-92765

ירושלים

יום שני | אחר מעריב

בבית הר"ר אליעזר קירשבוים
ראש החבורה: הר"ר ש. צ. שפירא
שיחה שבועית
אחראי: ר' נ. גודלבוסקי
05276-04839

בית שמש

רמה ג'

יום שני אחר מעריב

בביהמ"ד ברסלב
שיחת חברים בספר שיחות הר"ן
אחראי: ר' גדליה קיפניס
טל': 05041-74097

בית שמש

רמה ב'

יום שני בשעה 9:00

באולם שע"י ביהמ"ד "נחלת חן"
שיחה שבועית
אחראי: ר' נפתלי רוזנפלד
טל': 05485-96274

ירושלים

ליל שישי | 9:00

בביהמ"ד "אור אברהם"
שיחת חברים באנגלית
אחראי: הר"ר אליעזר סאוויצקי
05484-79270

ירושלים

יום שלישי | 6:00

עז"נ הישן
שיחת חברים
אחראי: ר' אהרן גרומן הי"ו
05276-80057

בית שמש

רמה ד'

יום שלישי בשעה 9:00

בבית ר' נחום רוזנבלט
שיחת חברים בספר שיחות הר"ן
אחראי: ר' נחום רוזנבלט
טל': 05276-93811

בית שמש

רמה ב'

יום שני 9:30

בביהמ"ד "נחלת חן"
שיחת חברים בספר חיי מוהר"ן
אחראי: ר' שלמה שישא
טל': 05041-02203

ירושלים

יום רביעי | 10:00

חבורות "כולל שביעית"

שיחה שבועית
אחראי: ר' אלכסנדר שפירא
05832-36175

ירושלים

יום שלישי | 10:00

היכל הכולל
שיחת חברים עם הר"ר מתיא אנשין
אחראי: ר' מרדכי שפירא
05832-56322

ביתר

יום רביעי | 9:15 בערב

בביהמ"ד מקור הנחל
שיחה שבועית
אחראי: ר' דוב הלפרין הי"ו
05832-38831

בית שמש

רמה ב'

יום שלישי בין מנחה למעריב

בביהמ"ד "נחלת חן"
שיחת חברים בספר כוכבי אור
אחראי: ר' יהודה נימני
טל': 05484-86872

ירושלים

יום שני 5:30 בלשה"ק

בביהמ"ד אנשי מוהר"ן
שיחה שבועית
אחראי: ר' נתן וייספיט
05484-08411

ירושלים

יום שלישי | אחר מעריב
חבורה כללית

בעז"נ הישן, בביהמ"ד הגדול מא"ש
שיחה שבועית
כל שבוע נואם אחר
אחראי: ר' יעקב זאב חשין

ביתר

יום שני 9:45

בביהמ"ד "עטרת הנחל"
שיחת חברים בספ' השתפה"נ
אחראי: ר' מיכל ברנד הי"ו
05832-08001

בית שמש

קנה בושם

יום רביעי אחר מעריב

בביהמ"ד "תמימי דרך"
שיחת חברים בספר שיחות הר"ן
אחראי: ר' נתן שפירא
טל': 05485-28722

בני ברק

יום רביעי | אחר מנחה

ביהמ"ד הגדול רח' אלשיך 5
שיחה שבועית
אחראי: ר' שמואל גלבך הי"ו
050-415-3581

ירושלים

יום רביעי | 6:00

בית צבי
ראש החבורה: הרה"ח ר' מאיר קרלכך
שיחה שבועית
אחראי: ר' ישראל נחמן פראנק
05276-40892

אלעד

יום שני | 7:45 בערב

בביהמ"ד חסידים
שיחת חברים בספר שיחות הר"ן
אחראי: ר' יעקב ירבלום הי"ו
05271-35144

בית שמש

קנה בושם

יום שלישי 6:15 בלשה"ק

בביהמ"ד "אנשי הצדיק"
שיחה שבועית
אחראי: ר' דוד שמואל ניסנבוים
טל': 05484-91687

ברכפלד

יום שלישי | 7:30 בערב

בבית החברים
שיחת חברים בספר שיחות הר"ן
אחראי: ר' שלום סופר הי"ו
05041-00499

ירושלים

יום רביעי | אחר מעריב

בבית החברים
שיחת חברים
אחראי: הר"ר נחמיה חשין
05276-27299

הר יונה

יום חמישי | 8:30

ביהמ"ד נחלת הצדיק
שיחת חברים בספ' השתפה"נ
אחראי: ר' נחמן מלמד הי"ו
05484-10520

בית שמש

קנה בושם

יום רביעי 6:15 בלשה"ק

בבית אחד החברים
שיחת חברים בספר השתפה"נ
אחראי: ר' יהודה חנון
טל': 05331-45325

עמנואל

יום שני | 7:00

בית הכנסת "אור זורח"
שיחת בספ' עצות המבוארות
אחראי: ר' בנימין חשין
טלפון: 05832-10849

ההשקפה

דיבור הדיש במעלת התקבולות וההתאפיינות שע"י נמשך השארתו של רביהק עליו לנצח

העיקר מה שהיה רצונו ז"ל שיחזיקו את עצמם
אנשי שלומינו באחדות והתקבולות ואהבת
החברים, היינו להתוועד יחד ולדבר אחד עם
חבירו ביראת שמים (פרפראות לחכמה תורה ו' תנינא אות כ"ז)

בית שמש

נחלה ומנוחה

יום שני 7:30 מעריב אחר החבורה

בביהמ"ד ברסלב
שיחה שבועית
אחראי: ר' אורי פרידברג
טל': 05484-01927

צפת

יום רביעי | 7:30

בביהמ"ד "פאר הנצח"
ניגונים ושיחה
אחראי: ר' שמחה פלברבוים
05331-44862

בית שמש

נחלה ומנוחה

יום שלישי אחר מעריב

בביהמ"ד נחלה ומנוחה
שיחת חברים
אחראי: ר' נחמן קעניג
טל': 05331-11186

קביעין פו תהוון פתנהו רבנותא